

Tommy Langseth

Spenningsøkingens sosialitet

en sosiologisk undersøkelse av verdisystem i risikosport

DOKTORGRADSAVHANDLING FRA NORGES IDRETTSHØGSKOLE • 2012

ISBN nr 978-82-502-0482-9

Forord

Denne avhandlingen er skrevet med finansiering fra Høgskolen i Sogn og Fjordane hvor jeg var stipendiat fra 2006 til 2009. Jeg har fulgt doktorgradsprogrammet ved Norges Idrettshøgskole. Etter at stipendiatperioden utløp, har jeg vært ansatt ved Høgskolen i Telemark.

Høgskolen i Sogn og Fjordane fortjener en stor takk for at de valgte å satse på dette prosjektet. Det samme gjør Høgskolen i Telemark for å ha gitt meg ekstra ressurser som muliggjorde slutføring. Takk til kollegaer både ved HSF og HIT for faglige diskusjoner av prosjektet. Spesielt fruktbart har det vært å få tilbakemeldinger fra deltakerne på prosjektseminaret ved HIT.

Takk til veileder Gunnar Breivik og biveileder Hans Hognestad for inspirerende og kyndig veiledning. Sist, men ikke minst, takk til Mari Torvik Heian for faglige diskusjoner og tilbakemeldinger gjennom hele skriveprosessen.

Bø i Telemark, 1. Juni 2012

Tommy Langseth

Summary

The present study illuminates participation in risk sports with an emphasis on voluntary risk taking. Throughout the western world, risk sports are getting increasingly popular. The rising interest in such activities and the motivation for voluntary risk taking is in this dissertation analyzed from a sociological point of view. Risk sports are examined from two different analytical levels: macro- and meso- (group) levels. The main research topic concerning the macro-level investigates how general social changes might affect participation in risk sports. From a meso-level, questions such as which values dominate in specific risk sports, how are these values learnt, how is status achieved and what the role of risk taking in such cultures is, are asked.

The macro-level analysis can be seen as a meta-analysis of existing research linking risk sports and modernity, while the meso-level analysis is based on fieldwork and interviews of base-jumpers and surfers as its empirical fundament. The collected meso-level data are analyzed first and foremost within a Bourdieusian framework in which the main focus has been on actions and attitudes that allocate status and prestige within risk sports. The “rules of the game” in surfing and base-jumping have been studied in regard to the distribution of symbolic capital within these subcultures.

The dissertation consists of four articles. Article one, *Risk sports – social constraints and cultural imperatives*, starts with a review of some of the sociological research on risk sports. The article identifies two main perspectives in the existing research: From the *compensation perspective*, risk-taking in sports is understood as an escape from a constraining modern society. The *adaptation perspective*, on the other hand, considers participation in risk sports as an expression of personal adjustment to cultural imperatives in late modernity. Furthermore the article analyzes and clarifies the socio-philosophical foundations for the relations between actors, society and desire found in these two perspectives.

Article two, *Liquid Ice surfers – the construction of surfer identities in Norway*, exemplifies processes of habituation in risk sport subcultures. It explores how the values and hierarchies of the surfing culture in Norway is learned and internalized. Through ethnography and qualitative interviews, this article examines identity construction on individual and group level among Norwegian surfers. Moreover the study reveals that successful integration in the subculture is dependent on identification with four fundamental forms of symbolic capital: skills, subcultural knowledge, commitment and local affiliation.

Article three, *B.A.S.E. jumping – beyond the thrills*, describes risk sport participants that are already socialized into a subculture and who take the subcultures value system for granted. The focus in this article is on the cultivation of risk and the role risk taking plays within the value system of base-jumping. The article concludes that extended risk taking plays a crucial role as a form of symbolic capital that gives the risk taker status, prestige and recognition.

Article four, *Basehopping: opplevelser og anerkjennelse (Base-jumping: experiences and recognition)*, opens for an understanding of motivation in base-jumping that is closer to the jumpers own perspective. Here, I find four dominant narratives that the jumpers use to explain their own participation: freedom, fear and transcendence, achievement and fundamental need. These results are discussed in relation to the findings in article three. Finally, the article ends with a theoretical discussion about agency and relational explanations within sociology.

Innhold

Forord.....	2
Summary	3
1 Innledning.....	7
Deltakelsen i risikosport øker.....	7
Problemstillinger	8
Hvor kommer problemstillingene fra?	9
Litt om basehopping.....	10
Litt om surfing	11
Kort om begrepet spenningssøking.....	12
Artikkelens sammenheng.....	12
Sammenbindingstekstens oppbygning	13
2 Hva er risikosport og hvordan kan vi forstå det?	15
Begrepsfesting.....	15
Forklaringer på frivillig risikotaking i sport – noen psykologiske ansatser.....	18
Samfunnsfaglige forståelser - makronivå.....	20
Kompensasjonsperspektivet	20
Adaptasjonsperspektivet.....	22
Samfunnsfaglige forståelser - mesonivå	27
3 Rockere, punkere – og sportsfolk? Om begrepet subkultur	29
Fra Chicago til Birmingham	30
Subkulturteori i individualiseringens tidsalder – utgått på dato?.....	32
Subkulturelle hierarki	33
Subkulturteori og risikosport	34
4 Risikosport – begjær, ære og anerkjennelse	36
Bourdieu og sosial praksis	36
Subkulturell sosialisering – hvordan utvikles sans for spillet?	40
Bourdieu og anerkjennelse	42
Crossley – begjær, anerkjennelse og kapitalformer.....	43
Hvordan kan disse teoriene hjelpe oss til å forstå fenomenet risikosport?	45
Et supplerende perspektiv – Alfred Schütz og livsverden	46
5 Metodiske, erkjennelsesteoretiske og etiske vurderinger	48

Intervju	48
Feltarbeid	50
Handler feltarbeid om "empatisk innlevelse"?	53
Hvordan skal hverdagskunnskap analyseres og forstås? Epistemologiske brudd vs. kontinuitet som vitenskapsteoretiske prinsipp	55
Schütz – typifisering og kontinuitet.....	55
Bourdieu – epistemologiske brudd og rekonstruksjon	56
Schütz og Bourdieu – inkompatible prosjekt?.....	58
Etske betraktninger	58
6 Presentasjon av artiklene	62
Artikkel 1: Risk sports – social constraints and cultural imperatives	62
Artikkel 2: Liquid ice surfers – the construction of surfer identities in Norway	63
Artikkel 3: B.A.S.E.-jumping – beyond the thrills.....	64
Artikkel 4: Base-hopping: opplevelser og anerkjennelse	65
7 Videre studier	67
Risikosport og selvmediering	67
Kredibilitetssoner i risikosport	67
Risikosport og emosjonenes sosiologi.....	68
Litteratur	69
Vedlegg 1 Intervjuguide – base	78
Vedlegg 2 Intervjuguide – surf	81
Vedlegg 3 Godkjenning fra NSD	85
Artiklene	87

1 Innledning

Deltakelsen i risikosport øker

Intensjonen med dette prosjektet er å undersøke deltakelse i risikosport¹ som sosialt fenomen. Aktiviteter som går under navn som risikosport, "moderne" friluftsliv, ekstremsport eller eventyrssport, er ikke lenger forbeholdt en smal gruppe mennesker. Slike aktiviteter har, om ikke akkurat blitt folkesport, i hvert fall vokst betraktelig. I løpet av 1990-tallet har deltakelse i både organisert idrett og tradisjonelt friluftsliv vært synkende blant ungdomsbefolkningen i Norge (Kränge & Strandbu, 2004; Odden, 2004, 2008). Til tross for dette er sport- og friluftslivsaktiviteter som involverer spenning og risiko i vekst både i Norge og resten av den vestlige verden (Arnegård, 2006; Bergsgard, 1999; Bischoff & Odden, 2002; Breivik, 2010; Odden 2004, 2008; Palmer, 2004; Rinehart & Sydnor, 2003; Stranger, 1999; Wheaton, 2004). Undersøkelser fra USA viser at deltakelse i slike aktiviteter har vokst med omtrent 250 prosent siden 1970-tallet (Puchan, 2004). I Norge finnes det ikke gode data som går noe særlig tilbake i tid på når det gjelder deltakelse i risikosport. Fjellklatring ble registrert første gang i 1987, og i perioden frem til 2004 økte deltakelsen fra én til tre prosent av befolkningen. For ungdom mellom 16 og 24 år steg deltakelsen i fjellklatring i samme periode fra tre til ti prosent (Odden, 2008). Utviklingen i fjellklatring illustrerer trolig også andre risikosporter. De fleste enkeltaktiviteter er fremdeles rimelig små, men dersom en summerer opp hvor mange som driver én eller flere av denne type aktiviteter, begynner tallene å vise at dette ikke lenger kan sees på som marginale fenomen. I 2004 drev 15 % av befolkningen i sin helhet og 36 % av ungdomsbefolkningen med en eller flere av aktivitetene som Odden kaller "moderne" aktiviteter (Odden, 2008).

I tillegg til økningen i deltakelse, har vi sett en økning i medias interesse for dette fenomenet. Spenningsaktiviteter ser ut til å passe godt overens med mediens jakt på det spektakulære og ekstraordinære. Palmer (2004) hevder at risikotakingens ikonografi har fått en nøkkelrolle i offentligheten. Risikosport har tilsynelatende en høy "kulhetsfaktor" og brukes i reklame for alt fra biler og barbermaskiner til bleier og sydenturer.

---

¹ Mer om forskningsstatus og begrepet risikosport i kapittel to.

Problemstillinger

Den økte deltakelsen i, og den økte oppmerksomheten rundt risikosport er bakgrunnen for at jeg ønsker å se nærmere på noen av de sosiale sidene ved dette fenomenet. Prosjektets siktemål er å belyse risikosport ut i fra to perspektiv: for det første ved å analysere samfunnsendringer på makronivå, og for det andre ved å se på sosialiseringprosesser, altså ut i fra et meso- eller gruppenivå.

Problemstillingen ut fra makronivået, som er utgangspunkt for artikkel én, er:

Hvilke samfunnsmessige forhold og endringer påvirker deltakelse i risikosport?

Denne problemstillingen er belyst gjennom en meta-analyse av tidligere studier av risikosport. Å etablere kausalforklaringer mellom endringer i samfunnsforhold og deltakelse i risikosport er høyst problematisk. Det er heller ikke målet for denne delen av avhandlingen. Målet er snarere å sannsynliggjøre at samfunnsutvikling påvirker deltakelse.

Problemstillingene fra meso-nivå, og som er utgangspunkt for de tre andre artiklene, handler om hvordan mennesker blir sosialisert inn i risikosportkulturer, hvordan de utvikler identitet i forhold til aktivitetene de bedriver og hvordan en spesifikk kulturs verdier blir overtatt og internalisert. For å studere dette har jeg valgt surfekulturen og basehoppkulturen som mine empiriske utgangspunkt. Ut fra studier av disse kulturene skal følgende problemstillinger belyses:

Hvilke verdier dominerer i base- og surfekulturene?

Hvilken rolle spiller risikotaking i disse verdisystemene?

Hvordan oppnås status i disse kulturene?

Utgangspunktet for å besvare disse spørsmålene er feltarbeid og intervjuer. Datamaterialet er analysert først og fremst fra et Bourdieu-perspektiv. For å besvare problemstillingene har jeg studert hvilke handlinger og holdninger som gir status og prestisje i disse miljøene. Jeg har videre sett på hva som er spillereglene i basehopping og surfing og hva som, med Bourdieus språkbruk, kan betraktes som symbolsk kapital innen disse kulturene. Videre har jeg undersøkt hvordan deltakerne sosialiseres inn i disse miljøene, hvordan de lærer seg spillereglene og overtar verdiene som finnes i disse kulturene før de selv blir en del av dem.

Hvor kommer problemstillingene fra?

Det opplagte svaret er at problemstillingene kommer fra lesing og vurdering av tidligere forskning og oppdagelse av at her er det hull i kunnskapen og perspektiver som mangler. Dette er selvsagt riktig. Men det er jo ikke hele sannheten. Det er *jeg* som skriver dette, og jeg har mine forutsetninger, mer eller mindre bevisste, for å gå inn i dette prosjektet og disse problemstillingene. I følge Bourdieu er det å få frem og reflektere rundt hvorfor en stiller seg de spørsmålene en gjør, en viktig del av det å forske. Forskeren må forsøke å "objektivere det objektiverende subjekt" (Bourdieu, 1999, s. 16). Det vil si at jeg må søke å objektivere meg selv på samme måte som jeg objektiverer mine informanter.

Utviklingen av problemstillingene henger unektelig sammen med at jeg selv har drevet med ulike risikosporter i en årrekke. Disse aktivitetene har jeg først og fremst drevet med uten noen videre faglig refleksjon rundt dem. Dersom noen for 15 år siden hadde bedt meg forklare hvorfor jeg drev med klatring hadde jeg helt sikker svart "fordi det er gøy", og forlangt at det skulle være forklaring god nok. Det å være deltaker i risikosport er ikke i seg selv en god forklaring på hvorfor problemstillingene vokser frem som de gjør. Den viktigste forutsetningen for hvorfor problemstillingene ble som de ble henger nok sammen med å ha blitt sosialisert inn i det sosiologiske fagfeltet. Det å være sosialisert inn i et felt innebærer at en utvikler habituelle handle- og tenkemåter. Det vil si at når jeg hadde bestemt meg for å utvikle en ph.d-søknad om risikosport, og leste meg opp på forskning gjort på dette fenomenet, reagerte jeg, som enhver skolert sosiolog, kritisk på en del psykologiske betraktningmåter vedrørende risikotaking. En tredje forutsetning som antakeligvis har påvirket problemstillingene er mitt forhold til friluftslivs- og idrettsforskningsfeltet. Mens jeg drev med hovedfag i sosiologi i Bergen var jeg opptatt av fenomenologi som sosiologisk forskningsmetode. Men, mens jeg utviklet dette prosjektet, fikk jeg et inntrykk av at det var mange som hadde dette perspektivet på risikosport og at en ny fenomenologisk analyse ikke ville bli særlig originalt. For å være original på dette feltet, tenkte jeg, ville det kanskje være bedre å bruke Bourdieus perspektiver (selv om det kanskje er det minst originale en kan gjøre innen det sosiologiske feltet). På den måten fremstår også problemstillingene mine som et uttrykk for posisjonering innen idrett- og friluftslivsfeltet og innen risikosportforskningen.

Det vil si at problemstillingene ikke vokser frem på et nøytralt og nøkternt vis, men heller som en følge av tillærte betraktningmåter og ønske om posisjon – uten at det er nødvendigvis er noe kritikkverdige ved det. Det ville heller være kritikkverdige å fremstille denne prosessen som

forutsetningsløs og åpen. Spørsmålene som er stilt i denne avhandlingen er objektiviserende, men de er ikke objektive i seg selv.

Litt om basehopping

Basehopping er en av aktivitetene dette prosjektet har sitt empiriske grunnlag i. Base er et akronym for building, antenna, span og earth². Med fallskjermer på ryggen kaster basehopperne seg utenfor fjellvegger, bygninger, antenner og broer. Selv om basehopping har utspring i fallskjermhopping, er det store forskjeller på disse aktivitetene både når det gjelder opplevelser og når det gjelder grad av risiko. Westman, Rosén, Berggren & Björnstig (2008) fant at risikoen for dødsfall i basehopping på verdensbasis er 60 til 90 ganger høyere enn i fallskjermhopping. For Kjerag, der jeg gjorde feltarbeid, er tallene lavere. Hopping fra Kjerag innebærer fem til åtte ganger høyere sannsynlighet for skade eller død i forhold til konvensjonell fallskjermhopping (Soreide, Ellingsen & Knutson, 2007).

Eksperimentering med hopping fra høye objekter med fallskjermliknende gjenstander er noe som har foregått lenge og nevnes i 2000 år gammel kinesisk litteratur (Westman et.al., 2008). De siste hundre årene har imidlertid hopping fra fly og luftballonger dominert (Mæland, 2002). Etter andre verdenskrig ble det igjen en interesse for å hoppe fra faste objekter og det var spredte forsøk på dette ulike steder utover 1960- og 70-tallet. Tidlig på 1970-tallet ble de første hoppene fra Elcapitan i Yosemite, California foretatt. I 1981 foretok en finne det første hoppet i Norge, i Trollveggen. Etter en serie dødsulykker og krevende redningsoperasjoner ble det nedlagt forbud mot basehopping i Trollveggen i 1986. I 1994 ble det for første gang hoppet fra Kjerag som raskt ble internasjonalt kjent som et trygt og bra sted for å drive med denne sporten (Hallin & Mykletun, 2006).

Basehoppingen på Kjerag er preget av tilreisende hoppere. Kun ti prosent av hoppene blir foretatt av nordmenn (Hallin & Mykletun, 2006). Grunnen til at basehopping er så populært på Kjerag, i tillegg til bra utsprangssteder, er at hoppingen til en viss grad er organisert. De aller fleste steder i verden er det ingen formell organisering rundt basehopping. På Kjerag derimot, er basehoppingen delvis organisert av Stavanger BASEklubb som driver utleie av utstyr, holder introduksjonskurs, transporterer hoppere med buss opp til toppen av Kjeragplatået og henter folk med båt i landingsområdet i Lysefjorden. Landingsområdet, Geitaneset, befinner seg langt ute i Lysefjorden. Å komme seg derifra er umulig uten båt, siden området mellom Geitaneset og Lysebotn, innerst i fjorden, består av fjellvegger som går rett ned i sjøen. For å komme seg inn til land etter et

---

² Akronymet B.A.S.E. ble oppfunnet av Carl Boenish i 1981 (Westman et.al., 2008). For en mer utfyllende presentasjon av basehoppingens historie, se Mæland (2002).

hopp er en altså avhengig av båttransporten Stavanger BASEklubb tilbyr. Klubben har dermed god anledning til å kontrollere hvem som hopper og hvor mange hopp som foretas. Siden registreringen startet i 1994 og frem til 2011 er det foretatt omkring 36000 hopp³. For å få hoppe fra Kjerag må en ha minst 250 hopp fra fly. Alle som hopper fra Kjerag er altså relativt erfarne fallskjermhoppere. Dersom en har færre enn 15 basehopp fra før må en ta et førstehoppkurs i regi av klubben.

Litt om surfing

Den andre aktiviteten jeg har studert i dette prosjektet er surfing. Surfing får for mange tankene til å vandre mot strandliv, palmer, bikinier og solbrune kropper. Til tross for at surfing i Norge passer dårlig inn i et slikt bilde, er surfing en aktivitet som er i kraftig vekst. I et TV-intervju høsten 2008 hevdet redaktøren i magasinet Fri Flyt at surfing er den mest trendy aktiviteten en kan drive med for tiden. De mest populære stedene å surfe i Norge er Jæren, Stad og Lofoten. Jeg har valgt å konsentrere meg om Jæren fordi det er det eneste stedet som har både kvalitetssurfebølger og en relativt stor befolkning i nærheten av bølgene, og er dermed det eneste stedet der det finnes en surfekultur av en viss størrelse. Stavanger har på mange måter blitt Norges "surf city".

Internasjonalt har surfing lange historiske røtter. På de Polynesiske øyene har det antakeligvis blitt surfet i årtusener (Finney & Houston, 1996; Kampion & Brown, 2003; Warshaw, 2010). Akkurat når og hvor dette startet vet man ikke, men da kaptein Cook nådde denne øygruppen på slutten av 1700-tallet kunne han rapportere om mennesker som surfet på bølgene. Fra Hawaii ble surfing importert til Australia og California tidlig på 1900-tallet og utviklet seg etter hvert til en populær fritidssysse. Men det var ikke før på slutten av 1950-tallet og begynnelsen av 1960 tallet at surfing virkelig ble popularisert, godt hjulpet av ungdomsopprør, Hollywoodfilmer som *Gidget* og band som *The Beach Boys*. Surfingen ble i denne perioden et symbol for ungdommelighet, frihet og opprør – noe som hadde klangbunn langt utenfor California. Etter sigende skal Norges første surfbrett ha blitt laget i Lofoten etter studier av bilder av surfbrett på en Beach Boys-plate.

I løpet av 1960- og 70-tallet var det spredte forsøk på surfing flere steder langs norskekysten, ettersom folk som hadde vært ute og reist tok med seg brett hjem. Det var imidlertid ikke før tidlig på 1980-tallet at en stabil surfekultur begynte å utvikles. På midten av 1980-tallet var det en kjerne på fire til seks surfere på Jæren. Hvor mange surfere som finnes i dette området i dag er vanskelig å

3

http://www.basekjerag.com/rogaland/stavanger/svg_base.nsf/id/2CC0E47A17AB6173C1256E150002B1F9?OpenDocument [27.03.2012]

fastslå. Basert på mine informanternes antakelser kan en anslå at det nå er et sted mellom 1000 og 1500 surfere på Jæren.

Kort om begrepet spenningssøking

Selv om jeg i artiklene ikke bruker begrepet spenningssøking i nevneverdig grad har jeg valgt å bruke det i tittelen på avhandlingen min. Spenningssøking har i psykologien en spesifikk betydning og er nært knyttet til Marvin Zuckermans forskning. Hans *sensation-seeking scale* er en av de mest brukte psykologiske skalaene i forskning på risikotaking (Self & Findley, 2007).

I min avhandling bruker jeg begrepet i en løsere forstand, på en måte som samsvarer med både dagligspråket og måten Store medisinske leksikon definerer spenningssøkende atferd: "et atferdsmønster kjennetegnet ved en dragnings mot å sette seg i situasjoner som er farlig i fysisk (f.eks. fjellklatring, basehopping, eksperimentering med rusmidler) eller sosial (f.eks. utroskap med stor fare for å bli oppdaget, spillegalskap) forstand".⁴ Forstått på denne måten ligger det i begrepet spenningssøking en aktiv form for risikotaking. Risikable, farlige situasjoner kan mennesker havne i på mange ulike måter, men med *risikotaking og spenningssøking* forstås en handlinger der de involverte eksplisitt oppsøker risiko og spenning (Røysamb 1997).

Når jeg har kalt avhandlingen spenningssøkingens sosialitet er det for å rette oppmerksomhet rundt de sosiale sidene ved det å sette seg i farlige situasjoner og å vise at dette også er et felt som kan og bør utforskes ikke bare ut i fra biokjemiske prosesser og psykologi, men også fra vitenskapene som har menneskets sosialitet som utgangspunkt. Tittelen er, selv om den bruker begrepet spenningssøking noe annerledes enn i psykologisk teori, betegnende for avhandlingens innhold – spenningssøkingens sammenheng med sosiale forhold på makronivå og verdisystem i subkulturer.

Artiklenes sammenheng

Avhandlingen består av fire artikler som er innbyrdes relatert i den forstand at de tar for seg ulike deler av mine problemstillinger og dermed til sammen utgjør en helhet. Artikkel én, *Risk sports – social constraints and cultural imperatives*, etablerer en oversikt over samfunnsvitenskapelig

---

⁴ http://snl.no/sml_artikkel/spenningss%C3%B8kende_atferd [27.03.2012]

forskning på risikosport på makronivå. I artikkelen gis det en beskrivelse av hva slags samfunnsmessige forutsetninger som kan ligge til grunn for at risikosport blir attraktivt for aktører. Artikkel to, *Liquid Ice surfers – the construction of surfer identities in Norway*, eksemplifiserer habitueringsprosessen i surfing. Her beskrives prosessen ved å gå fra å være en nybegynner til å bli en akseptert del av surfemiljøet. Fokuset er på hvordan surfekulturens verdier og hierarkier læres og internaliseres. Artikkel tre, *B.A.S.E. jumping – beyond the thrills*, beskriver aktører som allerede er sosialisert inn i en kultur der verdisystemet tas for gitt. Fokuset rettes her mot kultivering av risikotaking og risikotakingens rolle i basehoppingens verdisystem. Artikkel fire, *Basehopping: opplevelser og anerkjennelse*, åpner opp for en mer aktørnær beskrivelse av basehoppmiljøet. Blant basehopperne finner jeg her fire dominerende forklaringer på egen deltakelse: frykt og overskridelse, frihet, prestasjoner og fundamentale behov. Dette blir diskutert opp mot funnene i artikkel tre og ender med en diskusjon vedrørende aktørnære vs relasjonelle forklaringer på handlinger i risikosport.

Sammenbindingstekstens oppbygning

Sammenbindingsteksten er i hovedsak en utdyping av prosjektets teoretiske og metodiske utgangspunkt. I kapittel to kontekstualiseres problemstillingene mine. I dette kapitlet gjennomgås tidligere forskning om risikosport og forklaringsmodeller på frivillig risikotaking fra ulike fagtradisjoner. Hovedvekten blir lagt på rådende samfunnsvitenskapelige forklaringer, der jeg, ut i fra artikkel én, deler disse inn i to hovedforklaringsmodeller: Et kompensasjonsperspektiv som hevder at samfunnet i for stor grad dyrker trygghet og at deltakelse i risikosport kan sees som en kompensasjon på dette, og et adaptasjonsperspektiv som hevder at samfunnet dyrker risiko, og at risikosportutøveren må sees på som et resultat av samfunnsskapt forventninger. Videre tar kapitlet for seg en del av forskningen som finnes på risikosport ut i fra et meso-nivå, og jeg argumenterer for at det er foretatt for få studier av denne art.

I kapittel tre argumenterer jeg for at subkulturbegrepet kan være nyttig for å få frem sentrale meningsdimensjoner i risikosport. I kapitlet blir begrepets utvikling fra Chicago-skolen til "post-subcultural studies" diskutert. Jeg argumenterer for at subkultur som forskningsbegrep bør sikte mot å skape forståelse for makt og interne hierarkier i subkulturer heller enn påstått opposisjonelle verdier. I kapittel fire utdypes denne forståelsen ved å bygge på Bourdieus arbeider. Dette kapitlet bygger opp argumenter for at det er en relasjon mellom anerkjennelse, begjær og verdier i et felt. Kapittel fem er mitt metodekapittel. Her forklarer jeg både hva jeg har gjort og bakgrunnen for at jeg

har gjort det slik. Her argumenterer jeg blant annet for at kjennskap og tilhørighet til feltet en studerer ikke nødvendigvis gjør at man blir mindre kritisk, men at det heller kan gjøre en mer distansert og kritisk. Kapittel seks gir en kort gjennomgang av artiklene og oppsummering av hovedfunn. Sammenbindingsteksten avsluttes i kapittel sju med en diskusjon av hvilke nye forskningsområder avhandlingen åpner opp for.

2 Hva er risikosport og hvordan kan vi forstå det?

Kommune-økonomi – en risikosport? er tittelen på en kronikk i adresseavisa fra august 2011 (Pettersen, 2011). Risikosport har blitt en metafor som brukes om alt som ses på som å ligge på grensen til det uforsvarlige. Det er selvfølgelig ikke slik begrepet blir brukt i denne avhandlingen. Utforsyking, elvepadling i kajakk, klatring, basehopping, surfing osv. har blitt begrepsfestet på en rekke ulike vis: ekstremsport, alternativ sport, eventyrssport, ungdomssport, moderne aktiviteter, Californian sports, og vanviddsidrett er bare noen eksempler (se Breivik, 2001). Hvilken fellesbetegnelse en velger å bruke på slike aktiviteter er avhengig av hvilke elementer en vil gripe fatt i. Dersom betegnelsen skal vise til at aktivitetene er farlige og grensesprengende, kan en bruke begrep som risikosport, ekstremsport eller vanviddsidrett. Andre betegnelser sikter til *hvem* som i hovedsak driver med disse aktivitetene; ungdomssport, eller *hvor* det drives: bratt friluftsliv. Eller en kan legge vekt på kulturelle særtrekk som antas å prege det sosiale miljøet disse aktivitetene drives, slik som livsstilssport, alternativ sport, "Fuck You-sports" eller "Californian sports". Endelig kan en legge vekt på at dette er nye aktiviteter og kalle dem "moderne aktiviteter". For å klargjøre hva jeg legger i begrepet risikosport er det nødvendig med en kort gjennomgang og problematisering av noen av de mest brukte begrepene som omslutter denne type aktiviteter.

Begrepsfesting

Aktiviteter som skateboarding, snowboard, jibbing på ski osv. er gjerne aktiviteter som drives av unge mennesker og går således ofte under betegnelsen *ungdomssport* (Breivik, 2004). Om lag en tredjedel av ungdom mellom 16 og 24 år drev i 2004 med en eller flere av denne type aktiviteter, mens tallet for befolkningen som helhet var rundt 15 % (Odden, 2008). Selv om mange av disse aktivitetene har en overvekt av unge utøvere er det ikke utelukkende ungdom som driver med dette. Både når det gjelder basehopping og surfing vil en definisjon basert på alder passe dårlig. Når det gjelder surfing, er en i Norge stort sett avhengig av bil for å kunne drive aktiviteten. De aller fleste surfere i Norge er av den grunn over 18 år. Hva som er snittalderen for surfere i Norge finnes det ikke noen studier av, men jeg vil anta at de fleste utøverne er mellom 20 og 30 år, mens de eldste nærmer seg 50. Innen basehopping finnes det heller ingen statistikk over deltakernes alder, men jeg antar at snittalderen her vil ligge på rundt 30 år. Poenget med disse aldersantakelsene er bare å synliggjøre at mange som

driver med disse aktivitetene klart faller utenfor kategorien ungdom og at vi dermed må finne et begrep som er mer dekkende.

Moderne aktiviteter er et begrep som ofte blir brukt i statistikk over folks fritidsvaner (se Odden, 2008). Problemet her er hva som skal forstås med moderne. Vi kan ikke forstå moderne som tilhørende moderniteten. Det gjør de fleste sports- og friluftslivsaktiviteter. Moderne betegner heller at det er snakk om "noe nytt", noe som er nyere enn det som blir sett på som tradisjonelle aktiviteter. Heller ikke dette stemmer så bra. Frikjøring på ski drev Sondre Norheim med på 1800-tallet, klatring ble introdusert i Norge på 1860-tallet og surfing har blitt bedrevet på Hawaii i hundrevis av år før kaptein Cook ankom på slutten av 1700-tallet. Det er ikke alltid lett å se hva som er moderne ved "moderne aktiviteter".

Ekstremsport er kanskje det begrepet som blir mest brukt. I USA er X-games en stor årlig begivenhet. I Norge tiltrekker ekstremsportveko seg årlig tusenvis av deltakere og NRK har daglige sendinger derfra. Problemet med begrepet ekstremsport er at det først og fremst blir brukt av massemedia og kommersielle aktører⁵ for å fremme det (tilsynelatende) "ekstraordinære" og spektakulære knyttet til disse aktivitetene. Ekstremsportbegrepet er imidlertid et begrep som de fleste utøvere ikke identifiserer seg med (Wheaton, 2004).

I følge Wheaton (ibid.) er det vanlig at utøvere uttrykker at aktivitetene heller er en måte å leve på, en livsstil, enn sport eller ekstremsport. Utøvernes egen forståelse av aktiviteten som bedrives er dermed en av grunnene til at Wheaton ender opp med å bruke begrepet *livsstilssport*. En annen begrunnelse er at disse aktivitetene kan sees på som livsstilsmarkører som uttrykker livsinnstilling og kjerneverdier (Palmer, 2004). Hva skal en så forstå med livsstil? I følge Weber (1978) er felles livsstil det som knytter grupper⁶ av mennesker sammen. Disse gruppene kan gå på tvers av økonomiske klasser. Bindevevet i en gruppe er i følge Weber gjensidig anerkjennelse. Mens økonomiske forhold er det som, i følge Weber, skiller klasser fra hverandre er, er hierarkiet innad i grupper grunnlagt i fordeling av prestisje. I livsstilssport er det ikke bare aktiviteten som knytter utøverne sammen, men også deres verdier, meninger og holdninger. Studier har vist at deltakere i slike sporter søker alternative livsstiler som skiller dem fra massene og som medfører (det de selv oppfatter som) en eksklusiv sosial identitet (Wheaton, 2004). Selv om det er aktivitetene i seg selv som er det mest sentrale i disse sportene, er meningen aktivitetene blir gitt avhengig av livsstilssammenheng de inngår i.

---

⁵ Grunnleggerne av ekstremsportveko sier selv at de valgte navnet av markedsføringshensyn (Øvreide, 2006).

⁶ Stand i Webers' terminologi, status groups i engelsk oversettelse.

I motsetning til begrepene over, åpner betegnelsen livsstilssport opp for å studere disse aktivitetene i forhold til konteksten de inngår i. Begrepet peker på at aktivitetene inngår i en kultur der identiteter dannes og livsstilspraksiser blir formet. Begrepet livsstilssport gir anledning til å studere den kulturelle dynamikken som former risikoatferd og spenningssøken. Sammenhengen mellom aktiviteten i seg selv og kulturen den inngår i blir fremhevet av Booth (2003, s. 322) når han hevder at "when surfers dance, they translate a host of philosophies, cultural tastes, values and perceptions into movement". Utøvelsen av surfing som aktivitet henger sammen med ideologi og kulturelt pregede verdier. Samtidig viser begrepet livsstilssport til at aktiviteten en driver med er en sosial markør for identitet og tilhørighet. Aktivitetene kan dermed sees på som et middel til å uttrykke distinksjoner med (Arnegård, 2006). Gjennom aktiviteten fremviser en både hvem man er, hvilke typer mennesker man hører sammen med og hvilke typer mennesker man vil uttrykke avstand fra.

Selv om tilnærmingen til livsstilssport vil variere fra deltaker til deltaker og mellom de ulike sportene, hevder Wheaton at de innehar en felles etos. Kjennetegn på livsstilssportenes etos er at (Wheaton 2004, s. 11):

- fokus i sportene ligger på deltakelse og amatørisme, ikke tilskuere og profesjonalisme;
- deltakerne bruker mye tid på aktiviteten og har felles uttrykk og holdninger;
- livsstilssportene har en ideologi som fremmer hedonisme, fornøyelse og selvrealisering;
- de fleste deltakerne er hvite, vestlige og tilhører middelklassen;
- aktivitetene er ikke-aggressive og involverer ikke kroppskontakt;
- en overveiende del av dem er individualistiske i form og/ eller holdning.

En kritikk av livsstilssport-begrepet vil være at det er godt mulig å drive med denne type aktiviteter uten å ha det som en livsstil. Det finnes mange som eksempelvis finner frem klatrestyret sitt dann og vann uten å være fullstendig dedikert. Når jeg i det videre foretrekker å bruke et annet begrep er det ikke dette som er det mest tungtveiende argumentet. Jeg vil i det videre bruke begrepet *risikosport*, om enn på en noe annen måte enn det vanligvis blir brukt. Risikosport betegner i følge Breivik aktiviteter der det er seriøs fare for at man kan bli alvorlig skadet eller dø (2001, s. 135). I følge Breiviks definisjon faller ikke aktiviteter der en kan skade seg dersom en er svært uheldig inn under risikosport. I min forståelse av risikosport er det, som hos Breivik, viktig at dette er aktiviteter der det er en reell fare for alvorlige ulykker. Det sentrale i min forståelse er imidlertid ikke hvordan dette kommer til uttrykk i ulykkesstatistikk. Snarere er jeg opptatt av hvordan risikotaking dyrkes og gis verdi innad i risikosport-kulturene. Min anvendelse av begrepet er således en kombinasjon av

Breviks forståelse av risikosport og Wheatons forståelse av livsstilssport. Poenget med å bruke risikosport og ikke livsstilssport er å få frem risikotaking som en sentral verdi knyttet til disse aktivitetene. Risikosport blir da et snevrere begrep enn livsstilssport. Samtidig er det viktig for meg å få frem at risikotakingen som foregår og verdien dette blir gitt, inngår i et kulturelt fellesskap der risikotakingen er noe som gir anerkjennelse, ære og prestisje og dermed også noe som den enkelte aktør utvikler begjær i forhold til. Min konstruksjon av begrepet risikosport henter sin grunntanke fra Bourdieu. Dette vil bli nærmere diskutert i kapittel fire. Det som er avgjørende er at risikosport er sporter der reell risiko er involvert samtidig med at risikotaking gis verdi og fetisjeres. Hva som er risikosport, i min forståelse av begrepet, er dermed et empirisk spørsmål.

Før jeg kommer med en nærmere teoretisk og empirisk eksposisjon av denne forståelsen av risikosport, og for å forklare nødvendigheten og nytten av en slik forklaringsmodell, er det nødvendig å kort presentere den mest nærliggende forskningen på risikosport og frivillig risikotaking. I følge Baker og Simon (2002) finnes det like mange forståelser av risikotaking som det er akademiske disipliner. Det medfører at hva som forstås med begrepet risiko varierer. Som Donnelly (2004) påpeker, kan risiko være av fysisk, økonomisk eller sosial. Innen økonomi- og finansverden blir det som foregår innen visse deler aksjehandel osv. forstått som risikotaking. Sosial risiko på den andre siden kan eksempelvis være ulike former for avvik, frivillig eller ufrivillig, fra å være del av en sportssubkultur til kriminelle handlinger, som kan føre en inn i marginaliserte posisjoner. I denne sammenbindingsteksten derimot, skal risikotaking først og fremst forstås som fysisk risiko, dvs. risiko for å bli alvorlig skadet eller dø som følge av aktiviteten som drives. Samtidig som det her er snakk om fysisk risiko, er mitt poeng at den fysiske risikoen i forbindelse med risikosport ikke kan løsriives fra det sosiale. I risikosport blir fysisk risiko en del av et sosialt verdsettingssystem. Det at risikotaking inngår i et sosialt system, bryter imidlertid med noen av de gjeldende hovedforklaringer på hvorfor folk frivillig utfører risikable handlinger.

Forklaringer på frivillig risikotaking i sport – noen psykologiske ansatser

Det eksisterer en rekke ulike teorier om hvorfor visse mennesker bedriver risikoatferd og tiltrekkes av spenning. Jeg skal kort nevne noen av dem. Men før vi går i gang med det, er det på sin plass å si noe om forholdet mellom begrepene spenning og risiko. De færreste som driver med livsstilssport er ute etter risiko og potensielt livstruende situasjoner i seg selv. Risikoen er for utøverne først og fremst et middel for å oppnå spenning (Breivik, 2001; Ford & Brown, 2006; Stranger, 1999). Det er heller ikke slik at risiko er en nødvendig forutsetning for å oppnå spenning. Eksempelvis vil et

strikkhopp for de fleste innebære spenning uten at det er noen nevneverdig risiko knyttet til det. I de aktivitetene jeg skal beskrive er det også slik at det er knyttet en viss fare for ulykker til dem. At basehopping i er forbundet med en reell fare er det liten tvil om. For surfing er dette mindre åpenbart. Surfer man i små bølger er ikke faren for at en skal skade seg særlig stor. De fleste som driver med surfing på et visst nivå opplever imidlertid at de etter hvert må ha større bølger for å oppleve den spenningen de er ute etter (Stranger, 1999). Og med større bølger øker også risikoen. Vi ser altså at spenning og risiko i disse sportene er tett sammenvevd. For utøverne er spenning og risiko vevd sammen i det Lewis (2003, s. 72) kaller et "pleasure/risk nexus".

Hvordan kan en forklare denne trangen til å søke spenning gjennom risikofylte aktiviteter? Forklaringene varierer fra biologiske, via psykologiske til samfunnsfaglige forklaringsmodeller. Psykologen Marvin Zuckerman (1979, 2007) hevder at det er en biologisk basis som fører til at enkelte mennesker i sterkere grad enn andre er disponert for å oppsøke risikofylte situasjoner. Noen mennesker har i følge Zuckerman (1979, 2007) større behov for sterke sanseopplevelser enn andre. Hvor stor grad av stimulering et individ har behov for, mener han er genetisk betinget. Videre hevder han at noen mennesker er lavstimulisøkere, noen er høystimulisøkere, mens de fleste befinner seg midt på treet. Dette er i følge Zuckerman en normalfordelt egenskap. Selv om høystimulisøkere kan få utløp for sine "behov" på en rekke ulike måter, er denne gruppen i følge Zuckermans teori antakeligvis overrepresentert blant dem som oppsøker og driver det langt innen risikosport.

Zuckermans teori forsøker å si noe om beveggrunnene for å delta i spenningsaktiviteter. En annen måte å nærme seg dette komplekset på er å se på de opplevelser som er involvert. En søker da å forstå søken etter spenning ved risikoaktiviteter gjennom å undersøke hvilke følelser som blir vekket og gleder som blir tilfredsstillt. Flere har forsøkt å teoretisere slike opplevelser gjennom en kantiansk forståelse av det sublime og der tilhørende transcendentale opplevelser (Mæland, 2002, 2004; Stranger, 1999). Det mest anvendte innen dette perspektivet er imidlertid psykologen Csikszentmihalyis teorier (1991; Jackson & Csikszentmihalyi, 1999). Han har i en rekke arbeider beskrevet følelsene som er involvert når en virkelig "går opp i" det en driver med. Fra et "fenomenologisk"⁷ utgangspunkt har Csikszentmihalyi undersøkt hvordan en under visse omstendigheter opplever enhet mellom seg selv og omgivelsene, såkalte "flow experiences". Flow-aktiviteter behøver ikke nødvendigvis å ha med spenningsøking å gjøre. Det finnes likevel fellestrekk for slike aktiviteter. Blant annet er det aktiviteter som gir deg utfordringer slik at du må ta i bruk hele

---

⁷ Jeg har satt fenomenologisk i hermetegn fordi jeg mener at Csikszentmihalyi arbeider er fenomenologi i metaforisk forstand. Hans teori innebærer få ansatser til utarbeidelse av innsikter fra fenomenologisk filosofi og heller ingen rigid anvendelse av fenomenologisk metodologi. Se Csikszentmihalyi (1991, s. 26). For et innblikk i farene ved å bruke fenomenologi i metaforisk forstand se kapittel 3.1 i min hovedfagsoppgave (Langseth, 2003).

deg selv og dine kapasiteter for å lykkes. Man må bli ett med aktiviteten (Breivik, 2001, s. 157). Et kjennetegn på flow er således et tap av selvbevissthet: aktiviteten en bedriver, omgivelsene og en selv blir en helhet (Jackson & Csikszentmihalyi, 1999). Aktiviteter som frembringer flow er i følge Csikszentmihalyi *autoteliske*: de er et mål i seg selv. Begrepet autotelisk "... refers to a self-contained activity, one that is done not with the expectation of some future benefit, but simply because the doing itself is the reward" (Csikszentmihalyi 1991, s. 67). Ut fra denne modellen er altså spenningsaktiviteter noe som er et mål i seg selv, samtidig som det kan gi opphav til flow-opplevelser.

Samfunnsfaglige forståelser - makronivå

Innen samfunnsfagene har en rekke ulike tema knyttet til frivillig risikotaking i sport blitt studert. Relasjonen mellom sosial bakgrunn, kjønn og deltakelse i risikosport er ett sentralt tema. Eksempelvis viser Fletcher (2008) at risikosport først og fremst appellerer til den utdannede middelklasse, mens Thorpe (2004, 2009) og Robinson (2004, 2008) i en rekke studier har vist at risikotaking i sport henger sammen med visse former for maskulinitet.

Et annet sentralt tema har vært sammenhengen mellom risikotaking og modernitet. I artikkel én har jeg beskrevet to forståelser av denne sammenhengen som er grunnleggende ulike. De to forståelsene har jeg, på bakgrunn av Breivik (2001), kalt kompensasjonsperspektivet og adaptasjonsperspektivet. For å forklare bakgrunnen for mitt prosjekt og for å presentere en del av den makro-sosiologiske forståelsen av fenomenet risikosport vil jeg bruke litt plass til å beskrive disse to perspektivene.

Kompensasjonsperspektivet

Den grunnleggende forståelsen av risikosport innen kompensasjonsperspektivet er at det moderne samfunnets opptatthet av sikkerhet og risikominimalisering er et hinder for aktørers oppførselsmønstre. I følge kompensasjonsperspektivet fungerer risikotaking i sport som en kompensasjon for et rutinisert, regulert og sikkerhetsfokuset dagligliv. Flere fasetter ved moderniteten blir i dette perspektivet sett på som krefter som medfører at aktører tiltrekkes av risikosport.

Den rasjonaliserte og avfortryllede hverdagen i moderniteten er et element som trekkes frem av bl.a. Lyng (1990, 2005a, 2005b). Han bygger på Webers analyse av formålsrasjonalitetens ekspansjon og tilhørende avfortrylling av livet. I følge Lyng (1990, s. 878) er deltakelse i risikosport en måte å gjenfortrylle verden på. I sitt feltarbeid fant han at å drive med fallskjermhopping var en måte å bekjempe fremmedgjøringen hopperne følte i et arbeidsliv sterkt preget av byråkrati. Lyng argumenterer med at i et arbeidsliv og dagligliv som er sterkt preget av byråkratiske reguleringer er det lite rom for personlige følelser. Aktørene føler i følge Lyng at de er fratatt sine individuelle valgmuligheter og dyttes gjennom livet av uidentifiserbare krefter (Lyng 1990, s. 870). Dette kan kompenseres for gjennom aktiviteter som involverer risiko og lek. Risikosport blir dermed sett på som flukt fra bindinger som moderniteten legger på individet og som noe som overskrider det rasjonaliserte og institusjonaliserte dagliglivet. I forlengelsen av dette hevder Lyng at det å delta i risikosport og andre "edgework"-aktiviteter er en måte å oppfylle et behov for spenning som moderniteten undertrykker. Andre som forfekter liknende synspunkt er bl.a. Holyfield et.al. (2005) som hevder at "edgework" setter aktører i kontakt med undertrykte følelser og Milovanovic (2005) som hevder at deltakelse i risikoaktiviteter er reaksjoner på samfunnskapte grenser og at følelsene som er involvert er kontraster til kapitalismens rasjonelle nyttemaksimerende subjekt. Flere eksempler på at risikosport blir sett på som en kontrast til og en overskridelse av samfunnsstrukturer finner vi hos Lewis (2004) som ser på fjellklatring som kritikk av dagliglivet og Midol og Broyer (1995) som forstår 'Whiz'-sports - deres begrep på risikosport - som aktiviteter som utfordrer patriarkalske strukturer. Videre ser Verner Møller (2007) risikosport som en protest mot velferdsstatens trygghetstankegang som han mener medfører at det ikke lenger finnes rom der frykt kan oppleves: "Extreme sports in other words function as mental health activities for the problems created by the welfare state – namely that it makes fear homeless" (s. 190).

Det sentrale argumentet i dette perspektivet er altså at det moderne samfunnet på ulike vis legger bånd på individet og at risikotaking er en måte å kompensere for dette på. Norbert Elias' *The civilizing process* (2000) kan leses som et eksempel på den type teori argumentene over hviler på. I følge Elias (Ibid.) har normer og oppførselsregler i løpet av moderniteten i stadig større grad undertrykket emosjoner og affeksjoner. Dette skaper en form for disiplinering av drifter og begjær som medfører en kløft mellom indre spontane drifter og sosiale krav om å legge bånd på disse driftene. Elias fortsetter denne tanken i boken *Quest for excitement*, skrevet sammen med Dunning (Elias & Dunning, 1986). I boken argumenterer de for at sport er et av få områder det i dagens samfunn er legitimt å vise begeistring og oppstemthet (excitement). I sport oppheves dagliglivets normer og regler og indre affeksjoner kan dermed komme til overflaten. Jakten på spenning i sport kan dermed sees på som en imitasjon av en form for "rått" begjær som eksisterte i tidligere

samfunnsformasjoner der oppførsel ikke var like strengt regulert som i dag. Sportsaktiviteter generelt, og især aktiviteter som innebærer risiko og spenning, kan dermed sees på som en slags sikkerhetsventil som midlertidig letter på trykket fra rutinene og normene som normalt regulerer vår atferd.

Kompensasjonsperspektivet eksisterer i en rekke ulike varianter. Felles for teoretikere og forskere innen dette perspektivet er at de ser på menneskenaturen som undertrykket av sosiale føringer i moderniteten. Risikosport blir da forklart som utbrudd av drifter og begjær som samfunnet undertrykker, eller prøver å undertrykke, og som noe som fører til balanse mellom en indre "sann" natur og eksterne føringer.

Adaptasjonsperspektivet

Mens en i kompensasjonsperspektivet ser på risikotaking som en måte å *unnslippe* moderniteten på, er risikotaking innen adaptasjonsperspektivet et uttrykk for kulturelle føringer i moderniteten. Mange risikosportforskere befinner seg på én eller flere måter innen dette perspektivet. Eksempelvis ser Tordsson (2011) risikosportutøveren som et uttrykk for vår tids "zeitgeist", mens Arnegård (2006) hevder at risikosport er en sosial markør som signaliserer trekk som er vesentlige i senmoderniteten. Palmer (2004) hevder at samfunnsmessige endringer i moderniteten har medført at flere begynner med *adventure sports*. Hun hevder at slike aktiviteter, som tidligere var marginale, nå har blitt veldig synlige og innehar nøkkelposisjoner i det offentlige rom. Å være utøver av slike aktiviteter blir dermed en sosial markør som viser at en er på høyde med tiden og et bevis for "ones ability to cut in a dangerous and uncertain world" (Ibid., s. 67). Kusz (2004) mener på sin side at måten risikosport blir dyrket på i mainstream-media må ses på som et symbol på amerikanske idealer der individualisme, selvtillit og risikotaking settes i sentrum. Disse idealene er, som vi skal se, ikke nødvendigvis spesielt amerikanske, men kan ses på som typiske ideer i modernitetens sene fase (enten en kaller det flytende-, sen- eller postmodernitet). I en analyse av fjellklatring ser Beedie (2007) på klatringen som et uttrykk for verdien individuell frihet gis i (sen)moderniteten. Crosset og Beal (1997) serverer en mer direkte kritikk av kompensasjonsperspektivet når de hevder at risikosport ikke kan ses på som overskridende i forhold til senmoderniteten, men som en feiring av sentrale senmoderne verdier som individualisme og det å klare ting på egenhånd. Goffman er også inne på en slik kritikk av kompensasjonstenkningen i essayet "where the action is" (1967). I følge hans resonnement er det ikke revisorer og andre kontorister som dyrkes som forbilder. Heller, sier

Goffman, er det detektiver og raserbilsjåførere og andre som utviser vågemot som får anerkjennelse i samfunnet.

Innenfor adaptasjonsperspektivets forståelse, korresponderer altså risikosportenes etos med senmodernitetens kulturelle koder. Deltakelse i risikosport blir dermed sett på som en følge av at visse verdier blir dyrket i samfunnet, heller enn som en overskridelse av samfunnets verdier. I en analyse av fjellklatring hevder Abramson og Fletcher (2007) at:

... the latter-day expansion of rock-climbing is more credibly viewed as a physical and symbolic extension of the efforts to garner values from promised human futures – by absorbing risk, pain and self-reliance in the immediate here and now – than as a rebellious 'dropping out' of the same social present (s. 4).

Ut fra adaptasjonsperspektivet blir altså risikosportutøveren forstått som en bærer av senmoderne verdier som individualisme, autentisitet, kreativitet, spontanitet, antikonvensjonalisme, fleksibilitet, selvrealisering og jakten på et interessant og spennende liv. Det er, sett fra dette perspektivet, kulturelle *befalinger* i senmoderniteten som medfører at folk tiltrekkes risikosport. Individualisering og "omfavning" av risiko er to viktige elementer i senmoderniteten som adaptasjonsperspektivet vektlegger. Før jeg går videre skal jeg kort gjøre rede for hva som ligger bak disse to faktorene.

Individualiseringstesen

I følge modernitetsteoretikere som Giddens (1990; 1996) og Beck (1997) er mennesker i modernitetens sene fase i større grad enn tidligere ansvarlig for å konstruere sin egen selvidentitet. I tradisjonelle samfunn og tidligere faser av moderniteten var identitet knyttet til sosial bakgrunn og yrke. I senmoderniteten må aktører i større grad enn tidligere selv velge, og aktivt konstruere, hvordan en vil fremstå og hvilket liv en vil leve. Individualiseringstesen har fått kritikk fra mange hold (se f.eks. Featherstone, 1991; Furlong & Cartmel, 1997; Krange & Øya, 2005). Empiriske undersøkelser viser at sosial bakgrunn fremdeles spiller en viktig rolle i de fleste valg som foretas. Giddens' og Becks tese om individualisering er for lite spesifikk. I stedet for å se på individualisering som noe som faktisk foregår i form av at folk tar frie, uavhengige valg, kan en heller se på individualisering som en kulturell norm. Individualisme har blitt en ideologi som medfører at folk har et ønske om å oppføre seg som individualister, et ønske om å "være seg selv" fullt ut. Til tross for at folks liv i stor grad er strukturert av sosiale faktorer, oppfattes ikke disse båndene av enkeltindividets selv (Furlong & Cartmel, 1997). Den subjektivt oppfattede løsrivelsen fra sosiale bånd og normen om

individualitet medfører at valg av livsstil blir viktig. Og selv om valg av livsstil ikke er tilfeldig, blir livsstil en arena for å fremvise sin individualitet og identitet:

... The new heroes of consumer culture make lifestyle a life project and display their individuality and sense of style in the particularity of the assemblage of goods, clothes, practises, experiences, appearance and bodily dispositions they design together into a lifestyle" (Featherstone, 1991, s. 86).

Gjennom valg av livsstil uttrykker en sin "individualitet". Å velge risikosport som uttrykk for identitet sees da på som et signal som gis omverden om hvem en er og hvem en vil være. Men hvorfor er det akkurat aktiviteter som risikosport som er spesielt populære å knyttes opp mot? Kunne det ikke tenkes at en konstruerte identitet rundt det å være soppunker? Det kunne en selvfølgelig, men slik det ser ut til nå er signalene som det å drive risikosport sender ut mer attraktive. Normen, eller kravet om at en skal være seg selv, innebærer at en må være oppfinnsom og kreativ. Dersom man driver med soppunking eller tradisjonelle fjellturer på ski, oppfører man seg ikke som en ekte individualist. Det representerer heller det tradisjonelle, det en må bryte med. Bryter man med tradisjonen, ja, da er man "seg selv".

Selv om utøverne selv ser på risikosport som noe opprørsk og individuelt, kan det altså heller sees på som manifestasjoner av viktige verdier i senmoderniteten. I arbeidslivet søkes det etter kreative (altså noen som bryter med det tradisjonelle) revisorer (!) og risikovillige medarbeidere (Sennett, 2001). I boken *Sex, ja takk* skriver sexologen Gro Isachsen (2000) "Det er viktig å ikke la seksuallivet bli *kjedelig* på noen måte. Jeg håper du støtter denne tankegangen. Det betyr at vi må være *spontane* og *ikke bundet til tid og rom* når vi elsker" [mine uthevinger] (s. 113). Det spontane, det kreative, det risikofylte, det utprøvende, det overskridende og det som er annerledes ser ut til å være viktige verdier på mange ulike områder i dagens samfunn. Bauman (2000) hevder at modernitetens sene fase, eller den "flytende moderniteten" som han kaller den, søker å løse opp alt det som tidligere ble ansett som fast og forankret. Den faste modernitetens verdier forvitrer. I den faste moderniteten var det å være bofast en sentral verdi og nomadelivet ble sett på som et tilbakelagt, primitivt stadium i sivilisasjonsprosessen. I dag forlanges det av mennesker at de skal være lette og flyktige. De skal kunne flyttes rundt til der det er jobb for dem. Mens det tidligere var den instrumentelle rasjonaliteten som var gjeldene, føres det nå krig mot utsettelsen (Ibid., s. 183). Det gjelder å gripe dagen, gjøre det en selv har lyst til. I den faste moderniteten var arbeidet den fremste verdi. I den flytende moderniteten skal arbeidet være spennende i seg selv. I følge Bauman blir arbeidet nå vurdert etter *sensasjonssøkerens* behov og ønsker (Ibid., s. 161).

Bauman kan leses som om verdiene i den flytende moderniteten er noe alle må forholde seg til. Et mer nyansert syn finnes i den tyske sosiologen Gerhard Schulze. I hans empiriske verk *Die*

Erlebnisgesellschaft (2005) studerer han hvordan mennesker i Vest-Tyskland på 1980-tallet orienterer seg i tilværelsen. Han hevder at det ikke lenger er knapphetssamfunnets økonomiske struktur som strukturerer individers opplevelse av omverden, men søking etter opplevelser og umiddelbar behovstilfredsstillelse, derav betegnelsen opplevelsessamfunnet. I motsetning til Giddens', Becks og Baumans teoretisering finner Schulze at individualisering ikke er gjeldene for alle grupper i samfunnet. Han deler inn i tre idealtypiske skjema for livsorientering: høykulturskjema, trivialskjema og spenningsskjema. Det er blant mennesker som orienterer seg innen høykulturskjema samt spenningsskjema han finner dette ønsket om selvrealisering og individualisme. Høykultur- og trivialskjema er i følge ham orienteringsmåter som har røtter langt tilbake i moderniteten. Spenningsskjemaet er derimot relativt nytt. Det har sitt utspring i rocke- og ungdomskulturen på 50-tallet, men er i dag et skjema som alle kan orientere seg etter. Sentralt i spenningsskjemaet står, selvfølgelig, jakten på spenning. En sentral del av det å orientere seg etter dette skjemaet er dessuten et ønske om å være antikonvensjonell. Mens mennesker i trivialskjemaet vil være som "folk flest", ønsker mennesker innen dette nye skjemaet å skille seg ut. At skjemaet betegnes spenningsskjema betyr imidlertid ikke at alle her driver med spenningssøkende sportsaktiviteter. Schulze tenker først og fremst på spenningssøken i forhold til kulturuttrykk som film og musikk, dans og disko. Skjemaet peker likevel på at verdier som dyrkes innen risikosport er sentrale for en stor del av befolkningen.

Schulze representerer et viktig korrektiv i forhold til individualiseringstesen, uansett om en velger å se denne tesen som noe som faktisk skjer eller som en kulturell norm. Det er ikke alle som ønsker å skille seg ut. Ikke alle vil drive med selvrealisering. Det er likevel en betydelig andel av befolkningen som ønsker dette, i følge Schulze. Samtidig belyser han at det å være antikonvensjonell nærmest har blitt konvensjonelt. En stor andel mennesker ønsker å skille seg ut, være overskridende og søker spenning på ulike måter.

Individualismens ideologi kan sees på som en hovedverdi i senmoderniteten. Ut fra denne verdien utledes andre verdier som spontanitet, kreativitet og anti-konvensjonalisme. Disse verdiene kan koples til det Taylor (1991) kaller "autentisitetens etikk". Autentisitetens moralske kode tilsier at en aktørs ekte, indre selv, ikke kan finnes dersom ytre regler og påbud følges. Å drive med tradisjonell idrett eller friluftsliv kan da ses på som inautentisk fordi en følger løyper som allerede er gått opp. Risikosport har derimot en aura som passer bedre overens med autentisitetens etikk. Siden risikosport er et relativt nytt fenomen, i hvert fall som massefenomen, er det relativt sjeldent at utøverne har blitt introdusert til disse aktivitetene av sine foreldre og kan dermed oppleves som i større grad være et resultat av individuelle valg. Risikosporter blir også, som vi skal se i neste kapittel, ofte sett på som subkulturer. De antatt subkulturelle aspektene ved risikosport bidrar ytterligere til å

skape et inntrykk av deltakerne som anti-konvensjonelle individualister. Deltakere i risikosport kan dermed ses på som representanter for senmoderne subjektivitet der uavhengighet og individuelle valg er en førende ideologi.

Omfavnelse av risiko

Av enkelte innen adaptasjonsperspektivet fremheves det at det finnes en breiere samfunnsmessig "omfavning" eller feiring av risikotaking. I følge Simon (2002) ble verdiene lojalitet og stabilitet erstattet med risikotaking og konkurranse i løpet av 1990-tallet. I motsetning til teoretikere innen kompensasjonsperspektivet, ser ikke Simon på det moderne samfunnet som besatt av sikkerhet. I stedet hevder han at risiko siden 1980-tallet er noe som i stadig større grad har blitt dyrket. I følge Simon (ibid.) er måten risikotaking blir dyrket på i senmoderniteten en parallell til forståelsen av risiko i Storbritannia på 1800-tallet. For arbeiderklassen i denne perioden var risiko på arbeidsplassen et individuelt ansvar. Staten, arbeidsgiver og forsikringer var i liten grad ansvarlig for arbeidernes sikkerhet. I denne perioden skjedde det også en oppblomstring av fjellklatring i de øvre samfunnslag. Ved å klatre i fjell fikk overklassens menn vist at de på fritiden var villige til å ta minst like stor risiko som arbeiderklassen måtte gjøre på jobb. 1800-tallets individualistiske forståelse av risiko ble etter hvert overtatt av kollektive forsøk på å spre risiko gjennom eksempelvis utviklingen av velferdsstaten. I følge Simon ser vi i dagens neo-liberalistiske økonomi at risiko igjen blir et individuelt foretakende og ansvar. I følge Simon (2005) forventes det i stadig større grad at aktører håndterer risiko på et individuelt nivå. 1900-tallets institusjoner, velferdsstaten og ulike trygdeordninger, førte til en spredning av risiko. Siden 1990-tallet har disse institusjonene i følge Simon blitt bygget ned (Ibid.). Denne nye individuelle måten å forstå og håndtere risiko på medfører i følge Lyng (2005a) at ferdigheter som utvikles i risikosport er etterspurt. Og – viktigere – å være risikosportutøver signaliserer at en kan tilpasse seg en neo-liberal tilværelse. I følge Simon (2002, s. 180) har risikosport blitt en måte å skape subjektivitet på som møter de nye neo-liberale standardene for risikoleidelse: "These activities produce a series of compelling images that tend to valorise precisely those attributes of subjects most valorised by advances liberalism".

Individualisme og omfavning av risiko er altså to trekk som forskere innen adaptasjonsperspektivet trekker frem for å forklare deltakelse i risikosport. Hvordan sosialiseringen innen spesifikke risikosporter former aktører og bidrar til at de blir risikotakere, er det ikke forsket like mye på. Før vi går videre skal jeg gi et kort innblikk i det som er gjort av forskning på dette feltet.

Samfunnsfaglige forståelser - mesonivå

De individualistisk-psykologiske forklaringsmodellene, enten de fokuserer på biologi, det sublime eller "thrills", har en tendens til å overse kulturelle dynamikker som preger risikosportutøvere. De makrososiologiske perspektivene har på sin side problemer med å forklare hvordan begjær eller higen etter å gjøre risikable handlinger oppstår i enkeltindividet. Meso-nivået er til tross for dette relativt lite forsket på når det gjelder å forstå risikosport.

Noen unntak finnes. Enkelte har påpekt at deltakelse i risikosport henger sammen med sosial klasse (Fletcher, 2008; Laberge & Kay 2002). I følge Fletcher (Ibid.) appellerer risikosport til den utdannede middelklassens (professional middleclass) smak. Han hevder at det som driver middelklassen i retning av risikosport er en klassespesifikk habitus og jakten på distinksjoner. Ikke bare klasse, men også kjønn er et viktig perspektiv når en skal forstå deltakelse i risikosport. Menn er i stor grad overrepresentert i alle risikosporter (Thorpe 2007). I sin forskning på klatrere fant Robinson (2008, S. 160) at "For some men in this study, the risk sport of climbing is intimately wrapped up in a masculine image and identity in very traditional ways (...)". I følge Atencio, Beal og Wilson (2009) er risikosporter aktiviteter som er definert av menn og som ekskluderer kvinner som ikke er villige til å ta risiko, og er dermed med på å opprettholde ulikheter mellom kjønnene.

Sosial klasse og kjønn er viktige tema i diskusjonen om risikosport. Likevel forklarer det lite av hvordan risikotaking blir meningsfullt for den enkelte. Det er ikke alle fra middelklassen som driver med risikosport og flere av de beste risikosportutøverne er kvinner. Vi må av den grunn se nærmere på læringen som foregår i de spesifikke risikosportene for å forstå drivkreftene bak deltakelse i disse aktivitetene. Flere studier har pekt på at logikken bak risikotaking må forstås ut fra konteksten risikotakingen foregår i. Det er konteksten, eller logikken i spesifikke risikosporter som gjør risikotaking meningsfylt og rasjonelt for den enkelte utøver (Beedie, 2007; Booth, 2003; Donnelly, 2004; Fletcher, 2008; Hunt, 1995; Laurendau, 2008). Blant disse forskerne blir det vektlagt at risikologikker utvikles, i hvert fall delvis, på bakgrunn av at risikotaking medfører status og prestisje i visse miljøer. Booth (2004) hevder at et generelt trekk for livsstilsgrupper er at medlemmene konkurrerer innbyrdes om status, prestisje og anerkjennelse. Videre hevder Booth og Thorpe (2007, s. 183) at "...risk constitutes challenges, and meeting these challenges earn members – predominantly young men – rewards (e.g. peer recognition and prestige)." Tilsvarende viser Hunt (1995) at dykkere gjennom sosialisering lærer at risikotaking henger sammen med status og prestisje. I dykker-subkulturen blir dykkerne "... exposed to a competitive, informal system that places high

status on the ability to dive deep-water wrecks and gather artifacts both of which involve considerable risk" (Hunt, 1995, s. 445).

For utenforstående kan kanskje det å gjøre noe som åpenbart er farlig fremstå som fullstendig meningsløst. Men ved å fokusere på sosialisering og distribusjon av prestisje i spesifikke miljøer som dyrker verdier som kanskje er litt utenom det vanlige, kan det tilsynelatende meningsløse fremstå som ytterst meningsfylt. Dant og Wheaton (2007, s. 11) hevder i forbindelse med sine studier av brettseiling at "... the physical capital of windsurfing, while it may give the sport its distinctive and extreme character, only becomes meaningful to participants, through the social process of a subculture". Å forstå meningsutvikling i spesifikke grupper, eller subkulturer, blir dermed sentralt for å forstå frivillig risikotaking.

3 Rockere, punkere – og sportsfolk? Om begrepet subkultur

I *Handbook of sport studies* (2000) bruker Robert Rinehart begrepet *alternativ sport* om aktivitetene tilsvarende de jeg skriver om. Han hevder at dette er aktiviteter som "either ideologically or practically provide alternatives to mainstream sports and to mainstream sport values" (Rinehart, 2000, s. 506). Tilsvarende hevder to franske antropologer at slike sportsgrupper må betraktes som avantgardister som "challenge the unconscious defenses of the existing order through which French society has defined itself for the last two centuries. These groups have dared to practice transgressive behaviors and create new values" (Midol & Broyer, 1995, s. 210). Vi ser altså at dette blir sett på som aktiviteter som både representerer brudd med verdiene i tradisjonell sport og i samfunnet for øvrig. Sosiologien har lang tradisjon med å sette seg inn i, forklare, forstå og beskrive grupper av mennesker som faller utenfor "det normale" og miljøer som dyrker verdier som blir sett på som ekstraordinære. Fagfeltet som tydeligst har studert slike former for sosialitet er subkulturforskningen. Også innen idretts sosiologi har det vært en lang tradisjon for å se på ulike sportsaktiviteter som subkulturer (Fiske, 1989; Hull, 1976; Pearson, 1979). Om betegnelsen subkultur kan brukes om slike aktiviteter er imidlertid omdiskutert.

Breivik (2004) hevder at en del av disse aktivitetene har blitt så vanlige at en ikke lenger kan kalle dem subkulturer, mens Crosset og Beal (1997) hevder at begrepet blir brukt så ofte at det mister sin mening. Sistnevnte hevder at for at noe skal kalles en subkultur må den være opposisjonell i forhold til den dominerende kulturen i et samfunn. Det holder ikke at disse kulturene utvikler et eget sett med verdier, symboler og språk og ser på seg selv som opposisjonelle. For at noe virkelig skal kunne kalles en subkultur må den bli sett ned på av storsamfunnet (Ibid.). Spørsmålet blir således om risikosporter virkelig er opposisjonelle og representerer et alternativt verdisyn som er lite påaktet i den dominante kulturen. Det er ikke bare innen sport begrepet subkultur er omdiskutert. De siste årene har det blitt reist en debatt om begrepets anvendbarhet, den såkalte "post-subkultur-debatten". For å si noe om hvordan jeg anvender dette begrepet må jeg kort si noe om begrepets historie.

Fra Chicago til Birmingham

Selve begrepet subkultur ble ikke tatt i bruk og definert før på slutten av 1940-tallet. Når røttene til begrepet skal beskrives må en imidlertid starte litt tidligere. Universitetet i Chicago hadde på begynnelsen av 1900-tallet en dominerende posisjon i sosiologien i USA. Sosiologien som ble utviklet ved dette universitetet hadde fokus på urbant liv og sosiale problemer. Gjennom hovedsakelig etnografiske arbeider studerte de gjengmedlemmer, immigranter og andre avvikere, gjerne ungdom, og hvordan de forholdt seg til ulike sosiale problemer. Hovedfokus var å få frem hvordan disse menneskene så på verden samt å forklare hvordan sosiale problemer i disse miljøene hang sammen med samfunnsproblemer generelt. Selv om Chicagokolen stort sett holdt seg til studier av byliv, er temaene som ble tatt opp uttrykk for en interesse som hele tiden har stått sentralt i sosiologien som disiplin, nemlig overgangen fra tradisjonelle til moderne samfunn og tilhørende differensiering av samfunnslivet.

Studiet av subkulturer kan sies å være en del av dette fordi differensiering medfører danning av stadig flere grupper med egne organisasjonsformer og verdsett. Samtidig utvikles det nye verdier i grupper som en følge av modernitetens løsrivelse av sosiale bånd, eksempelvis ved flytting fra familie på landsbygda til jobber i industrien i byen, eller ved immigrasjon. William Foote Whytes (1993) studie av et Italiensk slumstrøk i Boston på 1930 tallet er eksemplarisk i så måte. Her viser han bl.a. forskjellen på en gjeng som han kaller corner boys og college boys. Corner boys spesielt, og slumstrøket de bodde i generelt, ble av storsamfunnet sett ned på som en uorganisert del av samfunnet. Whyte viser at det som blir sett på som uorganisert utenfra, i virkeligheten har klare strukturer både i organiseringen av dagliglivet og i meningsmønstre. Han viste altså at det dannes mening og organiseres samfunnsstrukturer i subkulturer.

En annen som var tidlig ute med å studere marginaliserte befolkningsgrupper var Howard Becker, som gjerne blir kategorisert som andregenerasjons Chicagokole. Hans studie av marihuanabrukere på 1950-tallet definerer det som gjerne kalles stempelingsteori (Becker, 1963). Becker var interessert i å forstå hva en "avviker" er. I stedet for å plassere avviket hos enkeltindividet, den som utfører avviket, plasserer han det hos dem som definerer andre som avvikere: En avviker er en som blir definert som avviker, noe om igjen virker tilbake på avvikerens selvforståelse og påvirker dennes handlinger.

På 1970-tallet var det Centre for Contemporary Cultural Studies (CCCS) ved universitetet i Birmingham som overtok som det ledende subkultur forskningsmiljøet. Senteret videreførte Chicagokolen og den amerikanske tradisjonens fokus på underprivilegerte grupper, men var i større

grad teoretisk fundert. Etnografi som metode ble i stor grad byttet ut med marxistiske teorier, i hovedsak Gramsci, Althusser og Barthes (Gelder, 2005; Young & Atkinson, 2008). Ved hjelp av disse inspirasjonskildene studerte de brytninger mellom ideologi, hegemoni og motstand. For at en gruppe skal kunne kalles subkultur må den slik CCCS så det, være en underordnet gruppe. Middelklassen produserer dermed ikke subkulturer, men motkulturer, slik som eksempelvis hippie-bevegelsen (Clarke, Hall, Jefferson og Roberts, 1976). Motkulturer er gjerne opposisjonelle ved at de tar avstand fra mainstream-kulturen, men de er ikke undertrykte slik som arbeiderklassens subkulturer. Videre har motkulturer gjerne et bevisst ønske om å endre samfunnet og har strategier for hvordan dette kan gjøres. Mens middelklassens motkulturer har et uttalt ønske om hva de ønsker å endre, forblir dette implisitt i arbeiderklassens subkulturer. De søker å "vinne rom" men har ikke et bevisst politisk engasjement i forhold til det. I subkulturer kommer opposisjonen til uttrykk i symboler og symbolske handlinger som for eksempel kontroll over gatehjørner (Clarke et. al., 1976).

To av de mest kjente studiene fra CCCS er Paul Willis' *Learning to labour* fra 1977 og Dick Hebdiges *Subculture and the Meaning of Style* (1991). Willis er vel den fra CCCS som ligger tettest opp til arbeidsmetodene i amerikansk subkulturforskning. Ved hjelp av etnografiske metoder fulgte han en gjeng unge gutter av fra arbeiderklassen og viser hvordan de ytrer motstand mot middelklasseverdier ved å være i opposisjon til det meste som skjer på skolen. Ved å være urokråker markerer de seg, viser motstand og vinner territorium. Samtidig utdefinerer de seg fra skolen og reproduser dermed også klassestrukturer i samfunnet; de blir selv arbeidere.

Hos Hebdige (1991) blir den semiotiske komponenten i analysen av subkulturer tydeligere. Stil og språk blir subkulturers fremste kjennetegn og lesing og avkoding av tegn blir forskerens metode fremfor etnografi. I sin analyse av punkeres "semiotiske geriljakrigføring" viser Hebdige hvordan klesdrakt og symboler, sikkerhetsnålen, hakekorset osv. gis ny mening og brukes i en kamp mot "det bestående". En annen måte punkerne i følge Hebdige uttrykte sin anti-etablisementetos og antikonvensjonalisme på var gjennom dansen. Punkerne hadde tre danser: "The pose", "the robot" og "the pogo". I "the pose" etterlignet de etablisementet sine selskapsdanser på en overdreven måte, de som danset var gjerne av samme kjønn. Med denne dansen viste de altså at de tok avstand fra og gjorde narr av det etablerte deres regler for hvordan dans skulle utføres. "The robot" er som navnet sier en dans der de danset ved hjelp av robotaktige bevegelser. Denne dansen kan tolkes som en kritikk av kapitalismen og dens tilhørende fremmedgjøring. Robot-dansen kan dermed sees på som et bilde av det fullstendig tingliggjorte mennesket. Den siste dansen, "the pogo", der folk bare hopper rundt og kaster seg mot hverandre, representerer punkens eget menneskesyn. Den viser det frie mennesket i fri utfoldelse, som ikke behøver å forholde seg til sosiale konvensjoner og som bryter alle regler.

Og her er vi fremme ved et vesentlig problem som hefter ved mye av det som ble gjort ved CCCS: Subkulturer blir romantisert, sett på som noe autentisk, noe som står i mot massekulturen, som et uttrykk for en slags moderne versjon av Tönnies' Gemeinschaft-begrep. Dette er en forståelse av subkulturer som etter hvert har blitt sett på som særs problematisk.

Subkulturteori i individualiseringens tidsalder – utgått på dato?

Er ikke det å ville skille seg ut snarere et uttrykk for omfavning av en individualistisk ideologi der annerledeshet dyrkes enn at en tilhører en opposisjonell subkultur? Fra 1990-tallet av har det vokst frem en tradisjon som gjerne kalles "post-subkulturstudier". Proponentene for denne posisjonen tar avstand fra CCCS' teoretiske rammeverk og til dels også hele begrepet subkultur. Weinzierl og Muggleton hevder at

...the era seems long gone of working-class youth subcultures 'heroically' resisting subordination through 'semiotic guerilla warfare'. Both youth cultural activities and the research efforts in this field seem nowadays to reflect a more pragmatic approach compared to the romanticism of the CCCS, whose authors saw radical potential in largely symbolic challenges. (2004: 4).

I forlengelse av dette blir CCCS kritisert for å vektlegge semiotikk fremfor konkrete kontekster (Stahl, 2004) og for å gå for langt i å tolke handlinger og stil som et uttrykk for (latent) arbeiderklasseopprør, mens det som ligger bak kanskje ikke er annet enn upolitisk lek eller et behov for å skille seg ut (Clarke, 2005; Wheaton, 2007; Stranger, 2010; Young & Atkinson, 2008). Fokuset på klasse som strukturerende faktor har i følge kritikerne medført at CCCS-miljøet overser viktige dimensjoner som alder, kjønn og etnisitet (Stahl, 2004). Den viktigste kritikken kan imidlertid sies å være at CCCS fremstiller både subkulturer og "mainstream"-kulturen som homogene og med klare demarkasjonslinjer. Kritikerne hevder at moderne ungdomskulturer er preget av en kompleks forståelse av hva som faller innenfor og utenfor en subkultur (Weinzierl & Muggleton, 2004). Videre hevder Stahl (2004, s. 31) at "The intersection and overlap of margin and mainstream creates a space where practices of social and cultural differentiation unfold whereby mainstream can no longer be seen as a unified or monolithically 'Other'".

Kritikerne av CCCS kan på noen måter sies å være like homogeniserende ovenfor CCCS som de hevder CCCS er overfor subkulturer. CCCS var ikke så ensrettet som disse kritikerne vil ha det til. Jo visst var det mest fokus på menn, men det var også stemmer innen CCCS som målbar kvinners

rolle i subkulturer (f.eks. McRobbie & Garber, 2005). Kritikken vedrørende essensialisering ble reist innad i CCCS før post-subkulturalistene kom på banen (f.eks. Clarke, 2005).

Nå ligger det i begrepet post-subkultur at forskerne innen denne retningen fremdeles vil studere noe som i hvert fall likner på subkulturer slik de tradisjonelt har blitt forstått. Hovedforskjellen i forhold til tidligere tradisjoner er at de ser på seg selv som anti-essensialister. Noen av forskerne innen denne tradisjonen gir, som nevnt, opp bruken av begrepet subkultur i det hele tatt og snakker i stedet om "neo-tribes" (Mafessoli, 2005). I en postmoderne verden preget av "fluiditet", "hybridisering" og "hyperindividualitet", oppløses det sosiale på en slik måte at en ikke kan snakke om homogene subkulturer, hevdes det. I stedet må en altså snakke om løst sammensatte, globale og flyktige men likevel affektivt sammenknyttede, neo-tribes. Spørsmålet i forholdet til Mafessolis forståelse er om ikke det sosiale blir underspilt. Surferne og basehoppere kan godt hevde at de er individualister, men verdiene og holdningene de har må sees i sammenheng med subkulturene de er en del av. Jeg mener imidlertid at selv om et begrep er vanskelig å gripe, betyr ikke det nødvendigvis at vi må gi opp bruken av det. Det betyr likevel ikke at vi har behov for en essensialistisk forståelse av subkulturer. Som Hughson (2008) hevder, er noen subkulturer homogene og tett sammenvevde, mens andre er heterogene og løse sammenbundet.

Subkulturelle hierarki

En forgreining av post-subkultur-tradisjonen tar anti-essensialismen i en annen retning enn Mafessoli og bygger i stedet på Bourdieu. Den fremste eksponenten for denne retningen er Sarah Thornton. Thornton (2005) er enig med kritikerne som hevder at CCCS overpolitiserer handlingene mennesker i subkulturer foretar seg. Dette, sier hun, medfører blant annet at CCCS-forskerne går glipp av maktreasjoner innad i kulturene: "...the Birmingham tradition has both over-politicized youthful leisure and at the same time ignored the subtle relations of power at play within it" (Thornton, 2005, s. 185). I sin studie av britiske klubbkulturer undersøker hun hvordan deltakerne investerer i "hippness" som en form for distinksjon. Jeg har tidligere bemerket at det er problematisk å snakke om "mainstream" som et homogent fellesskap. Poenget til Thornton er at deltakerne i disse kulturene selv konstruerer en "mainstream other" som de tar avstand fra, og som de ser seg selv i opposisjon til. I følge Thornton er det imidlertid lite reell opposisjon i de fleste subkulturer. De har ingen makropolitisk funksjon. Likevel vil medlemmer i de fleste subkulturer oppfatte sine egne handlinger som opposisjonelle. Hun hevder at det i disse gruppene er en subkulturell ideologi som holder gruppen sammen og som i følge dem selv skiller dem ut fra en udifferensiert masse. Det

sentrale i en subkultur er at de i deres egne øyne skiller seg ut fra "mainstream-samfunnet", noe som gjør dem annerledes enn den udifferensierte massen. Verdisettet i en subkultur gir dermed medlemmene tilgang til distinksjonsmekanismer i forhold til andre grupper mennesker. I tillegg fungerer verdisetet i subkulturer som middel for å distribuere status og prestisje innad i subkulturen.

Thornton foreslår altså at en i stedet for å studere relasjonen mellom subkulturers forhold til en dominerende kultur, må studere maktforhold og ideologi innad i subkulturer. Hvordan ser hierarkiene ut? Hva avgjør hvor en befinner seg i et slikt hierarki? For å studere slike mekanismer innfører Thornton begrepet *subkulturell kapital*. Begrepet er inspirert av Bourdieu og viser til det som har verdi for en spesifikk gruppe. Subkulturell kapital er da tilgang til det som har verdi innen en viss subkultur. Det kan eksempelvis være kjennskap til den "riktige" musikken, eller det kan være å kunne de "riktige" triksene på ski. Subkulturell kapital er avhengig av et felt der det blir anerkjent. For at noe skal ha verdi er en avhengig av at handlingen foregår i et felt der disse handlingene har verdi: "Subcultural capital confers status on its owner in the eyes of the relevant beholder" (Thornton, 2005, s. 186). I feltet er det altså visse oppfattelseskategorier som er dominerende. Subkulturelt formede persepsjonskategorier ligger til grunn for hvordan handlinger blir vurdert.

Dersom en skal følge Bourdieus begrepsbruk er det riktigere å bruke begrepet symbolsk kapital om de ulike kapitalformene i subkulturer. Når jeg i det videre bruker begrepet symbolsk kapital sikter jeg til det Thornton benevner subkulturell kapital.⁸ Dette kommer jeg tilbake til i kapittel 4.

Subkulturteori og risikosport

Hva står vi så igjen med av begrepet subkultur og hvordan kan det hjelpe meg med å forstå risikosport?

I stedet for å se på begrepet subkultur som et rigid vitenskapelig begrep kan det heller ses på som et Blumersk "sensitizing concept" i betydningen at det fungerer som et startpunkt for kvalitative

---

⁸ En vanlig misforståelse er å forstå kulturell kapital som det som har verdi for en gruppe. Dette begrepet er imidlertid reservert kjennskap til, og tilgang på den legitime kulturen, mao høykultur. Kjennskap til Samuel Beckett er et uttrykk for kulturell kapital. Å ha lest alle bøkene om sagaen om isfolket er det ikke, selv om det har verdi og kan gi status innen visse miljøer. En kan dermed ikke snakke om at det å utføre et triks på ski gir kulturell kapital i skimiljøet, men en kan si at det innen skimiljøet finnes særegne former for symbolsk kapital (Se Bourdieu, 2004).

undersøkelser uten at det er fastlagt hva en skal se etter og uten at det kan gis en definitiv bestemmelse av hva som faller innenfor og utenfor dette begrepet (Bowen, 2006).

Det som står igjen av subkulturbegrepet er da en betegnelse på deltakernes kulturelle fellesskap som i mange henseender definerer seg som opposisjonelle i forhold til storsamfunnet og i mitt tilfelle konvensjonell sport. Å kalle basehopping og surfing subkultur innebærer for meg å forsøke å forstå de spesifikke verdiene og kunnskapene som står på spill i surfe- og basekulturene og hvordan disse verdiene og kunnskapene danner grunnlag for opplevelsesfellesskap så vel som prestasjonsfellesskap. Hvordan skapes hierarkiene i disse subkulturene? Hvem blir sett på som autentiske insidere? Hvilke distinksjonsmekanismer iverksettes og hvordan fungerer disse distinksjonsmekanismene innad i fellesskapet? Hvem defineres inn og hvordan konstrueres "de andre"?

4 Risikosport – begjær, ære og anerkjennelse

I forrige kapittel diskuterte jeg hvordan meningsdannelse kan foregå i subkulturer. Det subkultureorien i liten grad besvarer er hvordan selve meningsdannelse foregår. Hvordan blir en ting eller en handling meningsfull? Hvor kommer drivkraften til risikosportutøverne i fra?

Som vi har sett, er mange av forklaringene på drivkraften bak deltakelse i risikosport individualpsykologiske (Booth, 2004). I et intervju sier storbølgesurferen⁹ Ricky Grigg at "I've taken off on waves at Waimea that I probably wouldn't have, had Greg Noll¹⁰ not been watching" (Booth, 2003, s. 329). Han sier altså at han surfer større bølger enn han ellers ville ha gjort fordi noen ser på. Det viser at sosiale faktorer er blant drivkreftene for at Grigg surfer store bølger. I dette kapitlet vil jeg legge et teoretisk grunnlag for å forstå meningsdannelse, og herunder utvikling av motivasjoner, drivkrefter osv., som en del av en sosialiseringssprosess. Dette skal jeg gjøre ved å presentere Bourdieus forståelse av praksis. Bourdieu skal videre koples opp mot begrepet anerkjennelse ved hjelp av Nick Crossleys teoretiseringer. Til slutt vil jeg også presentere Schütz' livsverdens-perspektiv.

Bourdieu og sosial praksis

For å forstå praksis må man i følge Bourdieu (2004) studere relasjonen mellom habitus, felt og feltets kapitalformer. Ved hjelp av dette begrepsapparatet har han blant annet studert hvordan det oppstår en egen *libido sciendi*, et begjær etter å drive akademisk virksomhet grunnlagt i det akademiske feltets logikk (Bourdieu, 1999). På samme måte kan man studere hvordan begjær oppstår i andre felt. Flere har tidligere anvendt Bourdieus begrepsapparat innen studier av risikosport. Bl.a. har Kay og Laberge (2002) studert relasjonen mellom deltakelse i bestemte sporter og sosial klasse. Videre har Fletcher (2008) vist hvordan risikosport appellerer til bestemte segment av befolkningen. Han hevder at den profesjonelle middelklassens habitus korresponderer med verdier som finnes i risikosport, og at denne delen av befolkningen dermed er spesielt interessert i å anvende risikosport som distinksjonsmekanisme. Fletcher demonstrerer til en viss grad hvorfor denne delen av befolkningen er overrepresentert i slike aktiviteter. Det han i mindre grad forklarer, er hvordan tilbøyelighet til å delta i risikosport *blir* en del av habitus, hvordan risikotaking *blir* meningsfullt. En aktørs sosiale bakgrunn og tilhørende habitus kan nok incitere at mennesker blir tiltrukket av risikosport, men for å virkelig forstå hva som ligger bak frivillig risikotaking, må vi studere den

---

⁹ Å surfe store bølger er i følge Booth (2004) det som gir mest prestisje i surfing.

¹⁰ Gregg Noll er en surfer som var beryktet for å surfe store bølger på 1950- og 60-tallet.

kulturelle læringen og meningsdannelsen som foregår innenfor rammene av den enkelte risikosport. Dant og Wheaton poengterer dette i forhold til windsurfing når de hevder at "the physical capital of windsurfing, while it might give the sport its distinctive and extreme character, only becomes meaningful to participants, through the process of a subculture" (2007, s. 11). For å forstå meningen risikotaking har, må man se nærmere på hvilke måter risikotaking er innvevd i ulike former for symbolsk kapital innen den enkelte risikosport, og hvordan feltspesifikke former for symbolsk kapital læres og blir del av den enkelte aktørs habitus. For å forstå risikosportutøveres handlinger må vi se på sammenhengene mellom felt, habitus og feltets kapitalformer, det Bourdieu kaller *sosial praksis*. Før vi går videre må vi se litt nærmere på praksis' ulike elementer.

Habitus skal forstås som "handlingsrammer" den enkelte aktør bærer med seg, kroppslig innpregede erfaringer og minner som legger føringer for hvordan en handler i verden og oppfatter verden. Habitus virker under språkets terskel og får verden til å umiddelbart fremstå på spesielle måter. Habitus preges av oppvekst og de sosiale miljøene en har beveget seg i. Det gir opphav til innpregede vaner og disposisjoner som virker bestemmende på hvordan vi handler, tenker og føler, hva vi drømmer om og hva vi ønsker å oppnå (Bourdieu, 1977, 2004). Siden alle personer har en særegen biografi, vil også alle mennesker ha en unik habitus. Det sentrale her er likevel at habitus også kan avleses på gruppenivå. Mennesker som er sosialisert inn i likeartede miljø vil også ha habituser som likner på hverandre. For Bourdieu er habitus et begrep som fungerer som et bindeledd mellom sosial struktur og et individs smaks- og livsstilspreferanser. Det er viktig å poengtere at habitus ikke er statisk. Det sentrale for meg her er å vise hvordan habitus formes i kontakt med et felt og hvordan et felts vurderingsformer og verdier blir en del av habitus.

Med felt skal vi forstå de sosiale sammenhenger der "människor strider om symboliska eller materiella tillgångar som är gemensamma för dem och bara för dem" (Broady, 1991, s. 267). Et felt er altså et sett av sosiale relasjoner som kretser rundt sin egen logikk. Et sosialt felt karakteriseres av spesialiserte agenter, spesifikke innsatser og spesifikke gevinster (Broady, 1991, s. 266). I hvert av disse feltene vil det forekomme maktkamper om hva som er god stil, hva som er riktig fremtoning og hva som er riktige handlinger. Vi ser altså at felt og habitus referer til hverandre. Engasjement i et felt former habitus som igjen former de persepsjoner og handlinger som former feltet. For at et felt skal kunne fungere er en videre avhengig av mennesker som er rede til å "spille spillet" som foregår i feltet. Ethvert felt har sine egne normer og sin egen logikk som aktørene må inkorporere i sin habitus for å kunne spille spillet. For at et spill skal kunne fungere bra, må aktørene i tillegg glemme at det spiller et spill; reglene i spillet må bli sett på som naturlige. Aktørene glemmer at dette er arbitrære regler og tilfeldige logikker som er i spill. Inkorporering av feltet og dets regler er det som gjør at ting fremstår som meningsfylt, i følge Bourdieu (1990, s. 66):

Produced by experience of the game, and therefore the objective structures within which it is played out, the 'feel for the game' is what gives the game a subjective sense – a meaning and a *raison d'être*, but also a direction, an orientation, an impending outcome, for those who take part and therefore acknowledge what is at stake.

Hva som utgjør et felt er imidlertid ikke lett å bestemme. Bourdieu har relativt strikte kriterier for hva som skal til for at noe skal kunne kalles et felt. Jeg bruker begrepet pragmatisk og velger å se på både surfing og basehopping som (relativt) autonome felt. Dette er det også flere andre som har gjort tidligere i forbindelse med sport. Arnegård (2006) hevder at eventyrsport må kunne sees på som et felt i bourdieusk forstand. Videre hevder Fletcher (2008, s. 312) at denne type aktiviteter har felles logikk, verdier og reguleringer og derfor må sees på som et sosialt felt. Kay og Laberge (2002, s. 32) bruker feltbegrepet mer spesifikt i forhold til én bestemt sport, adventure racing, og hevder at dette er "a field within the sphere of extreme sports, touching the overlap of institutionalized sports". De mener altså at adventure racing er et slags subfelt med en til dels egen logikk samtidig som dette befinner seg innenfor et større felt. Om vi skal forstå risikosport som et eget felt, et subfelt eller om hver risikosport utgjør sine egne felt, er et empirisk spørsmål. Hvorvidt man kan tale om et eget risikosport-felt er interessant, men ikke avgjørende i denne sammenheng. Hovedgrunnen til å bruke feltbegrepet er for meg å få frem de spesifikke innsatser og gevinster som verdisystemene i disse aktivitetene gir opphav til. Og, i empirisk arbeid er det, i følge Bourdieu (1993) det samme å bestemme hva et felt er, som å bestemme hvilke former for kapital som er gangbare innen et felts grenser.

Hos Bourdieu er symbolsk kapital det mest generelle av kapitalbegrepene og betegner det som tilkjennes verdi av en gruppe (Broady, 1991, s. 169). Symbolsk kapital er alltid avhengig av et felt. En type symbolsk kapital, la oss si penger, kan godt ha verdi i flere ulike felt, men den kan aldri være uavhengige et felt. Samtidig er symbolsk kapital avhengig av aktører som anerkjenner den spesifikke kapitalformen som verdifull.

(...) symbolsk kapital (...) er ikke en særlig form for kapital, men det er det som enhver form for kapital blir til når den blir miskjent som kapital, dvs. når den miskjennes som en kraft, makt eller som en (...) evne til utnyttelse, og altså anerkjennes som legitim. Mer presist: Kapitalen eksisterer og fungerer som symbolsk kapital (...) i forhold til en habitus som er predisponert for å oppfatte den som et tegn, og som et tegn på betydning, dvs. for å gjenkjenne og anerkjenne den i forhold til kognitive strukturer som er egnet til, og tilbøyelige til å anerkjenne den fordi de er samstemt med den (Bourdieu, 1999, s. 251).

For at det å surfe en stor bølge skal ha verdi og gi mening, er en altså avhengig av et felt der det finnes mennesker som tilkjenner disse handlingene verdi. For at det å søke spenning gjennom å hoppe ut fra en fjellvegg skal gi mening, er en avhengig av å være i et felt der dette blir sett på som en meningsfylt aktivitet.

Forskning på livsstilssport og risikosport har vist at det å utføre risikofylte handlinger er høyt skattet i slike kulturer og er også med på å avgjøre hvilken status utøverne har i miljøet (Atencio et. al., 2009; Beal & Wilson, 2004; Thorpe, 2004). Risikotaking kan med andre ord sees på som en spesifikk form for symbolsk kapital. Andre har foretrukket å bruke begrepet subkulturell kapital for å vise de spesifikke verdiene i sportssubkulturer (f.eks. Wheaton & Beal, 2003). Som vi så i kapittel tre er subkulturell kapital et begrep som stammer fra Sarah Thorntons studier av klubb- og danseklubber i England. Meningen med begrepet er å beskrive kapitalformene som "confers status in the eyes of the relevant beholder" (Thornton, 2005, s. 186). Selv om begrepet subkulturell kapital kunne ha passet bra med prosessene jeg beskriver i denne avhandlingen, har jeg likevel valgt å ikke å bruke det. For å være litt mer tro mot Bourdieus egen begrepsbruk mener jeg det er riktigere å bruke det mer generelle begrepet symbolsk kapital. Jeg sikter fremdeles til samme type mekanismer og prosesser som de som bruker begrepet subkulturell kapital gjør, men mener at dette kan være misvisende siden begrepet kulturell kapital i Bourdieus tekster har en spesifikk betydning. Selv om kulturell kapital ofte blir brukt som en betegnelse på det som har verdi for en spesifikk gruppe, er det ikke helt riktig i følge Bourdieus egen bruk. I følge ham er kulturell kapital verdier knyttet til tradisjonell høykultur: kjennskap til kunst og litteratur, utdanningstitler osv. (Bourdieu, 2004). Begrepet subkulturell kapital sikter derimot til verdier av hvilken som helst art, som dyrkes innen subkulturer. Jeg vil ikke si at dette er illegitim begrepsbruk, men for å unngå den vanlige misforståelsen at kulturell kapital kan betegne alle typer kapital innad i en gitt kultur, velger jeg heller å bruke det mer generelle begrepet symbolsk kapital når jeg skriver om verdier som er gangbar mynt i gitte sportssubkulturer.

For å forstå handlinger som innebærer risiko må en altså kombinere en forståelse av de handlendes habitus, deres verdisett (kapital) og reglene for spillet som spilles (felt). I et intervju forklarer skikjørereren Mike Landry hvorfor han kjører stupbratte fjellsider på ski: "Alt jeg kan si er at dette ønsket om å drive ski extreme synes naturlig for meg; det er noe som har vokst frem i meg" (i Breivik, 1998, s. 13). Sitatet illustrerer at dersom man er mentalt strukturert i forhold til feltets logikk og kapitalformer vil spillet synes helt naturlig. Bourdieu uttrykker det på denne måten:

(...) Dette som står på spill eksisterer bare for de som er grepet av spillet og er disponert for å anerkjenne det det spilles om, er rede til å dø for det – for noe som synes helt uten interesse sett fra synsvinkelen til den som ikke er grepet av spillet (...)" (Bourdieu, 1996, s. 134).

Sitatet viser at handlinger, for eksempel det å frivillig gjøre noe farlig, som for utenforstående kan virke helt meningsløst, er dypt meningsfylt for personer som er sosialisert inn i et felt og dermed har utviklet en sans for spillet.

Subkulturell sosialisering – hvordan utvikles sans for spillet?

For en nybegynner i surfing eller basehopping handler det ikke bare om å lære seg praktiske ferdigheter, men også om å internalisere formene for symbolsk kapital som er gjeldene i disse feltene. Hvordan blir så en aktør “mentalt strukturert” i forhold til feltets logikk? I følge Bourdieu (1990) er det slik at jo tidligere en har blitt involvert i et sosialt spill (felt), jo lettere er det å glemme at det det spilles om er tilfeldig:

“The earlier a player enters the game and the less he is aware of the associated learning(...), the greater his ignorance of all that is tacitly granted through his investment in the field and his interest in its very existence and perpetuation and in everything that is played for in it, and his unawareness of the unthought presuppositions that the game produces and endlessly reproduces, thereby reproducing the conditions of its own perpetuation. Belief is thus an inherent part of belonging to a field” (s. 67)

“Belief”, troen på at spillet er verdt å spille er altså sentral her og henger sammen med hvor tidlig en blir involvert i det spesifikke sosiale feltet. Men hva med sosiale felt en blir en del av som voksen? Både når det gjelder surfing og base er dette noe mine informanter har begynt med i relativt voksen alder. Vedrørende det å utvikle en habitus knyttet til et vitenskapelig felt, noe som i hvert fall delvis først skjer i voksen alder, skriver Bourdieu (1999, s. 18):

Den (avhengig av avstanden) mer eller mindre radikale konverteringen av den opprinnelige habitusen – en nødvendig konvertering for å tre inn i et spill og for å erverve dette feltets spesifikke habitus – finner i det alt vesentligste sted uten å bli lagt merke til, fordi prosessen er langsom og foregår gradvis.

Det å bli en del av et vitenskapelig felt, erverve seg de feltspesifikke kunnskapene, verdiene og spillereglene er altså i følge Bourdieu noe som foregår over såpass lang tid at spillereglene og verdienes tilfeldighet forblir ubevisst. En liknende prosess kan en forvente at også skjer når det gjelder basehopping og surfing. De subkulturelle verdiene og hierarkiene blir sakte men sikkert internalisert og etter hvert sett på som naturlige. Hvordan denne utviklingen foregår, er imidlertid Bourdieu lite spesifikk på. I artikkelen “So, how did Bourdieu learn to play tennis” fremholder Noble og Watkins (2003) at Bourdieus habitusbegrep er for rigid og for lite åpent for endringer. De spør seg dermed om hvordan Bourdieu, som selv kommer fra lavere sosiale lag, kunne lære seg å spille tennis og erverve seg de der tilhørende kapitalformer når dette ikke var en del av hans opprinnelige habitus. De etter spør med andre ord en grundigere forståelse av hvordan habituering foregår blant voksne, hvordan voksne tilegner seg nye kunnskaper og verdier. For å få et litt mer nyansert syn på subkulturell sosialisering bygger deler av avhandlingen på Donnely og Young (1988) sin forståelse av prosessene som ligger bak dette. I følge dem kan sosialiseringsprosessen i sportssubkulturer deles

inn i fire deler: "presocialization", "selection and recruitment", "socialization" og, til slutt, "acceptance or ostracism".

Med "presocialization" sikter Donnelly og Young til "all of the information an individual acquires about a specific subculture prior to the initial participation in the subculture" (1988, s. 224). I følge dem er kjennskapen en som eksempelvis ønsker å prøve surfing har til surfing på forhånd, en del av prosessen bak subkulturell identitetskonstruksjon. Med det sikter de til at forventninger og antakelser personer har om en subkultur, mer eller mindre presise, preger måten de møter kulturen på og dermed også deres tidlige fase av identitetsutvikling. Den neste fasen i identitetsutviklingen, "selection and recruitment", består i å faktisk prøve ut aktiviteten en ønsker å ta del i, og gjøre seg erfaringer med den. Neste fase, "socialization", betegner i følge Donnelly og Young en pågående prosess som ikke har noen slutt. I denne fasen læres og internaliseres verdiene som særpreger den spesifikke subkulturen, og bildene aktørene hadde av subkulturen på forhånd korrigeres. Den siste fasen "acceptance or ostracism" innebærer at identiteten som er utviklet evalueres av andre medlemmer i subkulturen. Disse kan da avgjøre om nykommerens identitetsutvikling har vært vellykket nok til at hun eller han kan aksepteres eller ikke.

I deler av avhandlingen har jeg brukt dette som heuristiske verktøy for å dele opp habitueringsprosessen i noen håndgripelige deler. I virkeligheten er identitetsutvikling selvsagt ikke en rettlinjert prosess bestående av fire klart adskilbare deler. Ved å dele denne prosessen opp i fire distinkte deler, har jeg lettere kunnet bryte ned intervjuer og feltarbeidserfaringer i klare kategorier. Det betyr likevel ikke at jeg fullt ut deler Donnelly og Youngs forståelse av hva som ligger bak det å bli en del av en subkultur. De hevder bl.a. at identitetsutvikling er en intensjonell handling der "new members of subcultures begin to deliberately adopt mannerisms and attitudes" (1988, s. 224). Bourdieu, på den andre siden, ser ikke på aktørers inntreden i et nytt felt som en refleksiv prosess. Han hevder at det å tre inn i et felt ikke har noe med bevisste valg å gjøre fordi "den opprinnelige investeringen (...) har ikke noen opprinnelse, for den kommer alltid seg selv i forkjøpet, og på det tidspunktet vi overveier å gå inn i spillet er spillet allerede mer eller mindre spilt" (1999, s. 18). Med andre ord: Når en eksempelvis opplever et ønske om å begynne med surfing eller basehopping, er en allerede "griper av spillet".

En del av Noble og Watkins kritikk av Bourdieu går ut på å vise at eksempelvis tennisspillere er bevisst når de tilegner seg nye ferdigheter. For å få bedre teknikk må tennisspillerne være bevisst håndleddets plassering og bevegelser osv. Dette er imidlertid en kritikk jeg ikke helt kan se rammer Bourdieu. Det er ikke i Bourdieus interesse å se på den spesifikke læringen av ferdigheter. Han ville antakeligvis heller spurt hvorfor disse spillerne har et ønske om å endre håndleddets posisjon.

Hvilken verdi har det? Det er de feltspesifikke verdiene som ligger under handlinger Bourdieu er ute etter og som han mener aktører svært sjeldent er seg bevisst. Med henblikk på hvordan en aktør tilegner seg kunnskaper og ferdigheter hevder Bourdieu (1990, s. 73) at "...the process of acquisition (...) tend to take place below the level of consciousness, expression and the reflexive distance which these presuppose". Dette skiller seg klart fra Donnelly og Young sitt standpunkt. Anvendelsen av Donnelly og Young i denne avhandlingen er, som sagt, av heuristisk karakter. Den grunnleggende aktørforståelsen i avhandlingen bygger først og fremst på Bourdieu. Et punkt i Donnelly og Young sin forståelse av identitetsutvikling som kan underbygges av Bourdieu er den delen av identitetsutvikling som de benevner "acceptance or ostracism", aksept eller avvisning. Om nye medlemmer i en sport-subkultur blir akseptert eller avvist henger sammen med hvorvidt de oppnår anerkjennelse. Prosessene som ligger til grunn for anerkjennelse har Bourdieu, og mange med ham, vært opptatt av.

Bourdieu og anerkjennelse

Anerkjennelse har de siste årene blitt et stadig viktigere tema i sosiologi og sosialfilosofi. Jacobsen og Kristiansen (2009) hevder at interessen for dette temaet har blitt så stort at vi kan snakke om en "recognition turn" i sosiologien. Axel Honneths *kamp om anerkjennelse* (2007) og Charles Taylors *The politics of recognition* (1994) er kanskje de mest sentrale verkene i moderne anerkjennelsesteori. De har begge bidratt til å vise hvor viktig sosial kraft anerkjennelse er. Uten å kritisere Honneths og Taylors teorier per se, kan en hevde at de er sterkt normative. De er opptatt av hvordan anerkjennelsesmekanismer bør fungere for å skape et mest mulig rettferdig samfunn. Bourdieu har i mindre grad vært sentral i anerkjennelsesdiskusjoner. Likefremt har anerkjennelse en sentral plass i hans forfatterskap. I *meditasjoner* (1999, s. 173) hevder Bourdieu at jakten på anerkjennelse er drivkraften som ligger til grunn for alle investeringer aktører gjør i et felt. Videre hevder han at:

The countless acts of recognition which are the small change of the compliance inseparable from belonging to the field, and in which collective misrecognition is ceaselessly generated, are both the precondition and product of the functioning of the field. They thus constitute investments in the collective enterprise of creating symbolic capital, which can only be performed on the condition that the logic of the functioning of the field remains misrecognized. That is why one cannot enter this magic circle by an instantaneous decision of the will, but only by birth or by a slow process of co-option and initiation which is equivalent to a second birth (Bourdieu, 1990, s. 68).

Anerkjennelse blir hos Bourdieu sett på som grunnleggende for et felts kapitalsystem. Anerkjennelse er det som både legger grunnlaget for at et felt eksisterer og det aktører innen feltet streber etter. Menneskers søken etter anerkjennelse blir dermed, slik jeg leser ham, en grunnleggende

forutsetning i Bourdieus teori. Anerkjennelse er det som legger grunnlaget for at folk investerer i et felts kapitalformer, samtidig som kapitalformenes arbitrærhet må glemmes, misanerkjennes. For at et felt skal fungere må altså feltets aktører glemme at det de spiller om er tilfeldig, og av den grunn, hevder Bourdieu, kan ikke det å bli del av et felt være en rasjonell viljesakt – en kan ikke bestemme seg for å glemme at verdiene er tilfeldige. Først når verdiene i et felt fremstår som naturlige for dets aktører, kan et felt fungere, og først da er aktøren rede til å investere i feltet. Som vi ser står altså dette litt i motsetning til Donnelly og Youngs forståelse av subkulturell sosialisering – der det å bli en del av en subkultur nærmest fremstår som et rasjonelt valg. Å virkelig bli en del av en subkultur, eller et felt i Bourdieus språkbruk, er en lang prosess som handler om å glemme at det som gir anerkjennelse i feltet er tilfeldig.

Crossley – begjær, anerkjennelse og kapitalformer

Nick Crossley (2001) kombinerer teorier om anerkjennelse med Bourdieus forståelse for sosial praksis og skaper ut i fra det en forståelse for begjærsutvikling. Begjær blir gjerne forstått som noe "rått", utemmet, naturlig, noe som står utenfor det sosiale og som kulturen må legge bånd på (Crossley, 2001). Eksempelvis kan Elias' (2001) verk om sivilisasjonsprosessen leses som historien om hvordan begjæret har blitt temmet, sivilisert, og satt inn i sosialt akseptable former.

I motsetning til dette hevder Crossley at begjær ikke må sees på som noe som oppstår utenfor det sosiale: "human desires are invested in the games which comprise the social world. They drive us into society" (2001, s. 7). For Crossley oppstår begjær når en er en del av et sosialt spill. Surfere som sloss på stranden over en krangel om hvem som stjal hvem sin bølge viser ikke et anti-sosialt begjær, men heller at de er dypt involvert i "surfe-spillet". Selv om slåssingen er antisosialt sett, er den dypt sosial fordi den stammer fra deres investeringer i spillet. For en utenforstående, en som ikke kjenner spillets regler, vil det være helt uforståelig at surfing kan skape slike følelsesmessige utbrudd. I Crossleys forstand er begjær knyttet til internalisering av et felts spesifikke verdier og omsetting av investeringer en foretar i feltet. I følge Bourdieu (1996, s. 135) finnes det like mange former for libido som det finnes felt. Feltet er det som gir libido, eller begjæret, retning. Når en er engasjert i spillet som foregår i feltet betyr spillet noe for en; en blir engasjert i det, en anerkjenner at spillet er verdt å spille og en glemmer at det er et spill: "Sosiale spill er spill som lar seg glemme som spill" (Ibid., s. 133). Gleden over å gjøre noe, stammer fra det å ha et publikum som kjenner spillets regler, som kjenner den symbolske kapitalen som er gangbar i feltet og som dermed kan anerkjenne ens prestasjoner. Begjær er i følge Crossley (2001) begjær etter

anerkjennelse. Hva som begjæres er relativt til feltet og feltets kapitalformer. Det begjæret rettes mot er altså arbitrært, det er ikke en handling eller en kunstgjenstands indre verdi som utvikler begjær, men handlingens eller tingens symbolske verdi i feltet. Begjær mot det arbitrære avhenger av at en glemmer at det er arbitrært, en må glemme at en spiller et spill. Handlingene eller gjenstandene som begjæres må sees på som uavhengige fakta om verden. Ved å glemme at den symbolske kapitalen som er gangbar i et felt er tilfeldig, fremstår den som noe naturlig. Feltet skaper verdier som en kan få anerkjennelse for å være i besittelse av og gir dermed begjæret retning.

På samme måte vil det å søke spenning på en bestemt måte, eksempelvis gjennom basehopping, være avhengig av at en er involvert i "basehoppsspillet", at en ser på basehopping som noe verdifullt. Hva som skal til for å oppnå anerkjennelse er avhengig av verdisystemet i basehopping. Deltakerne i disse sportskulturene har lært seg hva som blir verdsatt og det på en slik måte at disse verdiene blir en del av egne ønsker og eget begjær. Begjæret oppstår med andre ord i samspill mellom aktør, felt og feltets kapitalformer.

Crossleys forståelse av begjær kan sies å være klassisk Hegelinansk i det den implisitt viderefører herre – trell metaforen som Hegel utviklet i *Åndens fenomenologi* (1999). Trellen begjærer det herren er i besittelse av. Begjær etter anerkjennelse betyr at en begjærer noe innen feltet som en ikke har, men som en kan oppnå. Begjæret genereres altså ut i fra en mangel. Deleuze og Guattari er blant dem som har kritisert denne forståelsen av begjær (Colebrook, 2002; Deleuze & Guattari, 2002). "I en viss forstand bommer den tradisjonelle begjærslogikk allerede i utgangspunktet på sin gjenstand: fra det første skritt som den platonske delingsmetode tvinger oss til å ta, ved å stille valget mellom *produksjon og tilegnelse*" (Deleuze & Guattari, 2002, s. 36). Deleuze og Guattari mener at begjær ikke må forstås som mangel, tilegnelse, men som noe som produseres, et overskudd. Begjær oppstår og produseres i møter mellom ulike entiteter, eller "maskiner" som de foretrekker å kalle det. "Det eneste som finnes er begjær og sosialitet, ingenting annet" (Ibid., s. 38-39). Deleuze skiller altså mellom begjæret og det sosiale. Begjæret skaper "fluktlinj" som unnslipper det sosiale. Begjær er det kreative, utbryterske som ikke lar seg klassifisere: "Begjæret vil ikke revolusjonen, men er revolusjonært i seg selv, og det nærmest ufrivillig, gjennom å ville det det vil" (Ibid., s. 129). Begjæret, slik det forstås av Deleuze og Guattari, ser altså ut til å ha en egen vilje, uavhengig av individer, uavhengig av sosialitet. Begjæret ligger til grunn for endring, deterritorialisering, av samfunnsformer, ideologier osv. Deleuze hevder at surfing kan sees på som en deterritorialiseringsprosess som dekonstruerer institusjonell makt i samfunnet. Han kontrasterer surfing og andre ikke-institusjonaliserte sporter mot undertrykkende institusjonell kunnskap (Lewis, 2003). Surfing, og andre risikosporter må vi kunne tro, representerer for Deleuze fluktlinj,

aktiviteter med frigjørende potensial, virksomheter der begjæret fritt produseres og følger sine egne retninger.

Problemet med Deleuze og Guattaris forståelse av begjær er som tidligere nevnt at begjær uten sosialitet er retningsløst. Deres beste eksempel på et rent begjær, eller en ren begjærproducent, er den schizofrene høyesterettsdommer Schreber. Schrebers begjær er retningsløst. Det vil ingen steder og kommer ingen steder. Slik sett blir Deleuze og Guattaris forståelse av begjær vanskelig anvendelig i andre enn svært spesielle tilfeller.¹¹ Det som imidlertid er viktig med Deleuze og Guattaris begrep om begjær er at de påpeker at begjær ikke er rettet mot objekt som er fiksert. Det produseres stadig begjær. Men i tråd med Crossley, tror jeg ikke denne produksjonen kan koples fra det sosiale. I stedet for å forstå begjær som enten mangel *eller* overskudd, tilegnelse *eller* produksjon, mener jeg det er mer fruktbart å se på begjær som mangel *og* overskudd, forbruk *og* produksjon. For det enkelte individ handler begjær om tilegnelse av symbolsk kapital og anerkjennelse og er således begjær etter en mangel. Fra et relasjonelt perspektiv der feltet, ikke subjektet, settes i sentrum, produseres begjær. Det som begjæres av enkeltindivider produseres i feltet. Feltet avgjør hva som anerkjennes og produserer dermed begjær.

Hvordan kan disse teoriene hjelpe oss til å forstå fenomenet risikosport?

Ved å anvende et i hovedsak bourdieusk perspektiv, tegnes det et annet bilde av risikosport og risikosportutøverens motivasjonsgrunnlag enn det vi normalt får presentert. Her er ikke fokuset på utøvernes opplevelser av flyt eller liknende. Perspektivet bryter også med det mange av utøverne selv påstår: at det ikke finnes hierarkier i disse miljøene. Ved å ta utgangspunkt i anerkjennelse fokuseres det på hvordan verdihierarkier i sportssubkulturer er sammensatt og hvordan dette virker inn på den enkeltes drivkrefter for å utøve disse aktivitetene. Det vil si at utøvernes handlinger ikke blir sett på som noe som kun har utgangspunkt i subjektet: Basehopp-subjektet er preget av og formet av basehoppkulturen.

Et annet viktig moment ved dette perspektivet er at det bidrar til å skape avstand til dagligdagse forklaringer og utøvernes egne forståelser av deres aktiviteter.¹² Dette bidrar til at fenomenet settes i et nytt lys og får frem nye perspektiver på både risikotaking og risikosport mer

---

¹¹ Det er mulig at Deleuze og Guattaris beskrivelser og begrepsapparat kan være gode verktøy for å beskrive fasen der det oppstår nye sosiale bevegelser. Problemet er at i det bevegelser blir til sosiale bevegelser medfører det alltid at begjær og måter å oppføre seg på blir underlagt kulturelle og sosiale føringer.

¹² Det vitenskapsteoretiske grunnlaget for dette kommenteres i kapittel 5.

generelt. Anerkjennelseperspektivet bidrar dermed til å belyse mekanismer i aktivitetsutøvelse som ligger under det reflekse nivået og som ligger under aktørenes opplevelser og drivkrefter. Det er med andre ord ikke et aktørnært perspektiv. Et sentralt poeng med dette perspektivet er også at det forklarer spektakulære handlinger med høyst ordinære prosesser.

Et supplerende perspektiv – Alfred Schütz og livsverden

Avhandlingens tyngdepunkt ligger utvilsomt på det kritisk-distanserte, Bourdieu- og anerkjennelseperspektivet. I artikkel nummer fire har jeg imidlertid tilstrebet å kombinere dette perspektivet med et aktørnært livsverden-perspektiv, for å i større grad få frem basehoppopplevelsene. Grunnlaget livsverden-perspektivet bygger på er den fenomenologiske sosiologien til Alfred Schütz.

Schütz' sosiologi kan sies å i hovedsak være en Husserlsk refleksjon over visse deler av Webers teorier. Schütz' hovedverk *The Phenomenology of the Social World* (1967) er først og fremst en kritisk utarbeidelse av Webers metodologi. I følge Weber (1978) er en av sosiologiens hovedoppgaver å få tak i aktørenes subjektivt intenderte meninger ("von Handeln gemeinten Sinn"¹³). Schütz holder fast på at sosiologer kan og må få tak i de subjektive sidene ved en handlings meningsdimensjon, men mener at Webers metodiske overveininger bærer preg av å være lite funderte. Schütz hevder eksempelvis at Weber er for unyansert i sin bruk av begrepet *verstehen*. Webers begrep om *verstehen* innehar en dobbel betydning, hevder Schütz: i Webers *verstehen* ligger både det å forstå og det å begripe (begreifen). I følge Schütz viser det å begripe til det å tolke og forstå en handling i lys av et teoretisk rammeverk, mens *verstehen* i betydning forståelse peker mot det å forstå intensjonen eller motivasjonen bak en handling. Schütz hevder videre at det som tradisjonelt kalles fortolkende sosiologi ikke har reflektert rundt dette skillet og at en ved å tolke handlinger ut fra et teoretisk rammeverk aldri kan få tak i aktørenes subjektive meninger (Schütz, 1967; Wagner, 1983). Fra et teoretisk rammeverk kan en gjerne få tak i en handlings meninger, men en kan ikke få tak i den handlendes meninger. Det sentrale blir dermed å gripe aktørenes *livsverden*. Livsverdenbegrepet ble innført av Husserl i *Krisis* (1970) der han forklarer begrepet som følger: "the life-world is a realm of original self-evidences. That which is self-evidently given is, in perception, experienced as "the thing itself", in immediate presence, or, in memory, remembered as the thing itself(...)" (s. 127-128). Livsverden viser altså til verden slik den fremstår i direkte erfaring forut for

¹³ I den engelske oversettelsen av "Wirtschaft und Gesellschaft" er "von Handeln gemeinten Sinn" oversatt av Talcott Parsons til "actual existing meaning". Mens den opprinnelige ordlyden viser aktørenes mening med en handling, viser Parsons oversettelese i større grad til mening slik den forstås av fortolkeren, noe som har preget den anglo-amerikanske resepsjonen av Weber.

vitenskapelige forklaringer. En sosiologi som søker å gripe den handlendes meninger må da ta utgangspunkt i aktørers "selv-evidente" opplevelser og bygge sine analyser på dem. Dette leder Schütz til sin metodiske grunntese: *adekvathetsprinsippet* (Schütz, 1953). I følge dette prinsippet skal forskerens utgangspunkt alltid være den individuelle aktørs livsverden. Forskerens analyser av livsverden må likevel sees på som andregrads konstruksjoner. Forskernes analyser *er* ikke opplevelsene. Av den grunn blir det viktig å påse at disse konstruksjonene ikke fjerner seg for mye fra livsverden. Schütz hevder dermed at for at forskningen skal være god, må aktørene kjenne seg igjen i forskerens konstruksjoner, de vitenskapelige resultatene må være "*understandable for the actor himself*" (Schütz, 1953, s. 34). Det skal altså være kontinuitet mellom aktørens opplevde verden og forskerens analyser av denne.

I avhandlingens artikkel fire ligger det altså delvis en grunnforståelse som den jeg har skissert ovenfor til grunn. Med utgangspunkt i en aktørnær livsverdensforståelse har jeg søkt å utdype min forståelse for basehopperes beveggrunner for deltakelse i sin aktivitet. Jeg ønsker med det å si noe om de subjektive opplevelsene basehopperne *forteller* at de har, uten noen ambisjon om å fange de umiddelbare opplevelsene eller å komme frem til opplevelsenes essens. Min forståelse av informantenes utsagn likner dermed mer på etnometodologenes forståelse av accounts (Garfinkel, 1967), aktørens fremstilling, enn fenomenologenes forsøk på å komme til den "egentlige" bakenforliggende opplevelsen. Jeg har da tatt utgangspunkt i aktørens fortellinger for å skape en idealtypisk historie om det å være basehopper. Poenget med dette har vært å presentere et annet perspektiv enn Bourdieus, la opplevelsene få litt "farge" og la aktørens egne fortellinger komme til uttrykk.¹⁴

---

¹⁴ De problematiske sidene ved å anvende Schütz og Bourdieu i samme analyse blir diskutert i kapittel fem og i artikkel fire.

5 Metodiske, erkjennelsesteoretiske og etiske vurderinger

Denne studiens empiritilfang består av feltarbeid og kvalitative intervju av surfere på Jæren og basehoppere i Lysefjorden. Avhandlingen bygger på fire datakilder:

- Intervju av 22 surfere
- Intervju av tolv basehoppere
- To perioder med feltarbeid blant surfere
- To perioder med feltarbeid blant basehoppere

I dette kapitlet beskriver jeg først fremgangsmåten for intervjudelen av studien, for så å gå over til å legge frem grunnlaget for analysen av feltarbeidmaterialet. Til slutt skal jeg diskutere noen vitenskapsteoretiske aspekt vedrørende analysene av empirien.

Intervju

I løpet av høsten 2006 og vinteren 2007 intervjuet jeg 22 surfere – seks kvinner og 16 menn. Det var et mål for meg å kontakte og intervju surfere som hørte til "kjernemiljøet" på Jæren. Flere har stilt spørsmål ved legitimiteten ved en slik strategi. Clarke (2005) og Donnelly (2006) har begge påpekt at å fokusere på selvutnevnte kjernemedlemmer av en subkultur kan føre til at kulturen essensialiseres og homogeniseres. Videre hevder Donnelly (ibid.) at utøvernes egne påstander om hvem som tilhører og hvem som faller utenfor kjernen forteller mer om dem som klassifiserer enn det gjør om virkelige forskjeller. Fra min feltdagbok som jeg førte etter egne surfeturer før selve forskningsprosjektet begynte, mens jeg var i ferd med å utvikle prosjektskisse, har jeg flere steder fundert over om det virkelig er noen som utgjør en kjerne i surfekulturen på Jæren. Mine egne erfaringer tilsa at dette var en løst sammensatt gruppe med mennesker. I feltdagboken fra 22.10. 2005 har jeg skrevet: "Bortsett fra surfing virker det som en ganske tilfeldig ansamling av mennesker. Ser ikke helt at det er et miljø jeg kan 'trenge inn' i". At jeg ikke opplevde at det fantes noen kjerne henger nok sammen med at jeg på dette tidspunktet stort sett surfet på Borestranden

som i stor grad benyttes av nybegynnere og ikke de erfarne surferne. De erfarne surfer oftest andre og mer krevende steder. Når jeg valgte å holde fast ved å oppsøke surfekulturens kjernemedlemmer, var ikke det ut fra en tro på at det fantes en essensiell kultur eller at det var vanntette skott mellom kjernemedlemmene og de som eventuelt måtte stå utenfor. Slike grenser vil alltid være flytende. Men, det jeg ville ha tak i var nettopp hvordan erfarne surfere klassifiserer hvem som er "ekte" surfere og ikke, hvem som tilhører et "vi" og hvem som tilhører "de andre". Med andre ord var det jeg var ute etter nettopp hvordan erfarne surfere skaper grenser mellom surfekulturens innside og utside, og hvilke verdier de anser som sentrale for at surfere skal få adgang til kjernemiljøet.

For å sikre at jeg fikk intervjuet personer som er sentrale i Jærens surfe-subkultur fikk jeg tips av bekjente, som jeg visste hadde vært aktive surfere siden midten av 1990-tallet. Etter de første intervjuene fulgte jeg så en snøballmetode der de jeg hadde intervjuet anbefalte meg andre personer jeg kunne ta kontakt med og som de mente hørte til kjernemiljøet. I tillegg til disse fra kjernemiljøet ble tre personer fra andre deler av landet og som driver opplæring i surfing intervjuet. Slik fikk jeg en viss geografisk spredning på dem jeg intervjuet samtidig som jeg fikk et utenfra-blikk på Jærmiljøet.

Intervju av basehoppere foregikk i to epoker. Ti personer ble intervjuet sommeren 2007 og to personer sommeren 2008. Alle intervjuene ble foretatt i Lysebotn. Av disse tolv personene var to kvinner. De fleste av de som ble intervjuet var erfarne basehoppere, noen få var mindre erfarne og én hadde sitt første hopp den dagen jeg intervjuet ham. Seks av dem som ble intervjuet var norske, tre var fra USA, to var finner og en var fra Holland. I motsetning til rekruttering av surferne, var det ingen snøballmetode involvert i rekrutteringen av baseinformanter. Basehopperne ble plukket ut etter hvert som jeg ble kjent med dem under mitt feltarbeid (mer om feltarbeidet under). Her kan det muligens ligge en feilkilde. Det er mulig at jeg ubevisst valgte informanter som jeg antok er verbalt sterke og som jeg i utgangspunktet kommuniserte bra med. Faren for dette var meg hele tiden bevisst og jeg etterstrebet av den grunn å rekruttere informanter som representerte et bredt typegalleri.

Intervjuene av både surfere og basehoppere var det som Kvale (1996) kaller *semi-strukturerte*. Ut i fra mine problemstillinger ble det utviklet en intervjuguide (se vedlegg 1) som fungerte som en veiledning i mine intervju. Intervjuguiden var med andre ord ikke lukket og heller ikke helt åpen. Visse tema var fastlagt i guiden, men den var samtidig åpen nok til at jeg kunne følge informantens resonerings- og assosiasjonsrekker. Det sentrale var å få frem utøvernes personlige fortellinger om deres engasjement i sporten og samtidig fange inn hvordan hierarkiene i disse sportene er organisert. Det siste krevde en bevisst holdning til spørsmålene som ble stilt. På grunn av personlig engasjement i liknende aktiviteter som de jeg undersøkte, antok jeg at dersom jeg spurte

direkte etter ting som har med hierarkier å gjøre ville jeg møte noen standardsvar som "her er alle like", "dagens vinner er den som har størst smil om munnen", "vi konkurrerer bare mot oss selv" osv. Og slike svar fikk jeg med en gang intervjuene nærmet seg slike spørsmål. For å få frem hierarkiene, som helt klart eksisterer, måtte jeg stille spørsmål som "hva er en flink basehopper?" og "hva er en ekte surfer?". Når spørsmålene ble stilt på denne måten viste det seg som regel raskt at informantene likevel ikke hadde problemer med å peke ut de interne hierarkiene.

Alle intervjuene ble tatt opp og transkribert i sin helhet. Analysen av det transkriberte materialet fulgte ingen standardiserte analyseformularer, men tok utgangspunkt i de forskningsspørsmål som var utgangspunkt for intervjuguidene. Det betyr at intervjuene ble analysert med utgangspunkt i teoretiske refleksjoner. Eksempelvis ble intervjuene med surferne kategorisert og analysert ut fra Donnelly og Youngs (1988) modell for subkulturell sosialisering i sport. Videre ble både surfernes og basehoppernes fortellinger analysert og kategorisert ut fra en bourdieusk forståelse av hierarkier. Samtidig var det viktig å utvikle analytiske kategorier ut fra intervjuene selv.

Det var også viktig å få frem det som informantene selv vektla når det gjelder drivkrefter for deltakelse. Den analytiske strategien for å få frem denne siden av datamateriale var da å skape idealtypiske fremstillinger av hovedtrekkene i informantenes fortellinger. Dette er en strategi som først og fremst er benyttet på basehoppere i deler av artikkel fire.

Feltarbeid

I følge Thorpe (2010) er dybdekunnskap påkrevd av forskere som søker å forstå ekstremidrettutøveres handlinger. Feltarbeid er nettopp en metode for å oppnå en slik dybdekunnskap. Som Sands (2002) hevder, er det viktig å tilbringe mye tid sammen med aktørene i de ulike subkulturene og til en viss grad også være deltaker selv for å forstå meningene og verdiene som står på spill. Waquant hevder på sin side i boken *Body and Soul* (2004) at boksingens betydning ikke kan forstås uten selv å ha noe erfaring fra ringen. Observasjon og til en viss grad deltakelse i de studerte kulturene har vært viktig for meg for både for å få en forståelse for meningene og verdiene i disse kulturene og for å utvikle en "følelse for spillet".

Hovedperioden for mitt feltarbeid blant surfere var i januar og februar 2007. Som i intervjuene var jeg interessert i å komme i kontakt med noe som kunne betraktes som et kjernemiljø. Som nevnt over, var jeg i tidlig i fasen av ph.d-arbeidet usikker på om det fantes noe som kunne kalles en kerne. Etter å selv ha vært ute og surfet på Reve havn i julen 2006 la jeg merke en gruppe

unge surfer som "hang" på parkeringsplassen. I feltdagboken min bemerket jeg at "det så ut som en bra "gjeng" å gjøre feltarbeid på". Via bekjente i surfefamiljøet fant jeg ut hvem dette var og fikk bekreftet at de var blant de mest ivrige surferne i området. Jeg fikk tak i telefonnummeret til noen av dem og etablerte kontakt med det som skulle bli min hovedinformant. Jeg fortalte om prosjektet mitt og spurte om jeg kunne være med dem når de surfet. I og med at jeg var nybegynner påpekte jeg at jeg ikke hadde noen intensjoner om å surfe selv sammen med dem. Jeg var redd for at det skulle ha medført at de så på meg som enda en som "ligger i veien" i line-upen¹⁵. Informanten spurte om jeg tok bilder eller filmet. Jeg sa at det kunne jeg gjøre, men at jeg ikke hadde noe utstyr selv. "Det er good", sa informanten og inviterte meg til å bli med dem dagen etter. Jeg ble da etter hvert introdusert for de som hovedinformanten min normalt surfer med, en løst sammensatt gjeng på tre til seks gutter i begynnelsen av 20-årene.

Starten av feltarbeidet mitt var likevel preget av frustrasjon. Ideen om at jeg skulle låne deres foto- og videoutstyr var kanskje god. Problemet var bare utstyret deres stort sett var gjenglemt, ødelagt eller batteriene var flate. Det ble altså fint lite jeg fikk filmet og fotografert. Strategien min ble da å være med denne gjengen rundt til de ulike stedene de surfet og snakke med dem på parkeringsplassen før og etter surfing og se på når de surfet. I motsetning til i sydligere strøk, er det ikke særlig mye strandliv knyttet til surfing. Surfesesongen er midt på vinteren og det foregår dermed ikke mye sosiale aktiviteter på strendene og parkeringsplassene surferne er på. Tiden surferne bruker på parkeringsplassen er pga. vind og kulde begrenset til et minimum. På veg til en surfeøkt skifter de til våtdrakt så fort som mulig før de hopper i vannet. Når de er ferdige, skifter de til tørre klær og kjører avgårde. Og der stod jeg og følte meg som en mislykket feltarbeider. Det var lite informasjon å hente ut fra de kjappe samtaler jeg hadde med surferne mens de skiftet. Jeg var også redd for at jeg skulle være for påtrengende. Selv om hovedinformanten min var imøtekommende, var ikke akkurat jeg den første han ringte om morgenen for å avtale hvor det skulle surfes. Det var jeg som hele tiden måtte ringe til ham for å forhøre meg om dagens planer. Løsningen på dette ble at jeg gikk til innkjøp av videokamera slik at jeg kunne filme dem mens de surfet. Å bli filmet var noe de var interessert i. For det første fordi de synes det er lærerikt å se seg selv på film. Som en av guttene forklarte: "Jeg tror jeg har gjort noe bra og så ser det helt mongo ut". Filmene blir altså brukt for å analysere og korrigere surfeteknikk. For det andre var de interessert i å lage filmer med egen surfing.¹⁶ Problemet er som regel at det ikke er så lett å få noen til å stå på land og filme i to minusgrader. Ved at jeg da hadde både kamera og mulighet til å filme ble de plutselig mer

---

¹⁵ Line-up er det område bølgen begynner å bryte og hvor surferne sitter på brettene og venter på at neste "sett" med dønninger skal komme inn.

¹⁶ Noen små deler av det jeg filmet under feltarbeidet ble brukt i den første norsk-produserte surfefilmen "Norwegian Tides".

interessert i å ha meg med. I stedet for at jeg måtte ringe dem hver morgen, begynte de å ringe meg for å spørre om jeg kunne være med å filme. Dette medførte også at jeg etter surfeøkter ble invitert med hjem til surferne for å se på det jeg hadde filmet. Kommentarene de hadde til egen og andres surfing ble en viktig kilde til informasjon om surfekulturens verdssystem.

Kortere perioder med feltarbeid blant surfer ble utført på Jæren i oktober 2007, i Lofoten i mai 2008 og på en surfefestival arrangert av magasinet Fri Flyt på Stadlandet i oktober 2008. I tillegg til det som har vært direkte feltarbeid, har jeg også brukt svært mye tid på surfing i helger og ferier. Dette kan sees på som det enkelte kaller "auto-etnografi" (for eksempel Anderson, 2006). I avhandlingsperioden har jeg foruten å ha surfet de fleste kjente surfespotene i Norge også vært på surfetur i Marokko to ganger, Portugal tre ganger, Kanariøyene, Mexico, Costa Rica og California. Hovedfokuset på disse turene har vært å utvikle mine egne surfeferdigheter. Men det har også gitt meg verdifulle innsikter i surfekulturen, samt prosessen bak det å utvikle seg fra å være nybegynner til intermediær surfer og, i hvert fall delvis (tror jeg), til å bli akseptert som en del av surfefamiljøløst på min lokale surfespot ved Larvik.

Feltarbeidet blant basehopper foregikk på Lysebotn camping i to uker sommeren 2007 og en uke i 2008. Selv om dette er relativt korte perioder med feltarbeid, fikk jeg i løpet av disse ukene et godt innblikk i basekulturen slik den er på Kjerag. Mens det opplevdes som ganske tungt å gjøre feltarbeid blant surferne, ble jeg overrasket over hvor lett det var å få innpass blant basehopperne til tross for at jeg selv ikke hopper. Under disse feltarbeidene bodde jeg i "det hvite huset" på Lysebotn Camping sammen med tilreisende basehopper. Det gjorde at jeg ble kjent med en del hoppere allerede første dagen under feltarbeidet. I dette miljøet opplevde jeg ingen motstand mot at jeg var der som forsker. I og med at jeg ikke hopper selv, inntok jeg en ren observatørrolle når det gjelder selve det aktivitetsmessige. Observasjonen bestod i at jeg enten gikk den to timer lange turen inn til utsprangsstedene på Kjerag sammen med hopperne, eller jeg satt på med båten ut til Geitaneset for å se hopperne lande. På den måten fikk jeg sett hoppernes oppførsel, snakket med dem og hørt på hva de prater om både før og etter hopping. Selv om jeg bare observerte selve hoppingen var jeg, i og med at jeg bodde sammen med hopperne, deltaker i aktiviteter som ikke var direkte knyttet til hoppingen, som for eksempel å se på videoer og øldrikking. I tillegg ble jeg etter hvert spurt om å kjøre bussen som transporterte hopperne opp til stedet de gikk fra for å komme inn til utsprangsstedene. Jeg bidro også med vedlikehold av "pendulatoren", et taussystem mellom to trær som brukes for å øve utsprang. Medlemmer av Stavanger Baseklubb ytret også ønske om å få boltet noen klatreruter på en liten klippe i Lysebotn, noe jeg hjalp dem med. Det at jeg på ulike måter hjalp Stavanger baseklubb med ulike gjøremål tror jeg medførte at jeg i større grad i løpet av de få ukene jeg var der ble – i hvert fall delvis – en del av miljøet.

I periodene med feltarbeid og "auto-etnografi" har jeg ført feltnotater. I føringen av disse notatene har jeg prøvd å være meg bevisst Spradleys huskeliste for feltnotater:

- 1) Rom: det fysiske stedet.
- 2) Aktør: Hvem som er involvert.
- 3) Aktivitet: en serie sammenhengende handlinger som personer utfører.
- 4) Objekt: de fysiske gjenstander som er tilstede.
- 5) Handling: enkelthandlinger som personer gjør.
- 6) Hendelse: en serie sammenhengende aktiviteter som personer utfører.
- 7) Tid: Sekvensen av hendelser over tid.
- 8) Formål: hva noen forsøker å oppnå.
- 9) Følelse: hva som føles og kommer til uttrykk.

(Sitert i Hammersley & Atkinson, 1996, s. 212-213).

Dette er ikke en liste som jeg fulgte kategorisk på noen måte. Det fungerte mer om en huskeliste for meg når jeg førte feltdagboken. I tillegg til dette har jeg ført notater om min egen utvikling når det gjelder surfing. Det etnografiske materialet ble så analysert i lys av teori og intervjudata.

Handler feltarbeid om "empatisk innlevelse"?

I tillegg til empirien fra surfing og basehopping baserer avhandlingen seg på mine egne erfaringer fra å være deltaker i ulike risikosporter, først og fremst fjellklatring som jeg har drevet aktivt med siden begynnelsen av 1990-tallet. Min egen deltakelse har vært for avhandlingen på flere plan. For det første fordi min egen erfaring fra klatring gjorde at jeg ikke var helt fornøyd med de stereotypiske fremstillingene av risikosportutøvere som en finner i deler av psykologien. For det andre fordi erfaringene mine fra klatring, sammen med det å lese og studere sosiologisk teori, medførte at de ulike formene for symbolsk makt i klatremiljøet ble klart for meg. Dette har medført at jeg har gjort meg systematiske refleksjoner rundt verdiene, reglene, normene og hierarkiene i det miljøet jeg selv har vært del av i 20 år. Selv om klatremiljøet ikke analyseres i noen av artiklene, ligger dette til grunn for mange av mine refleksjoner og analyser. Min egen deltakelse i klatremiljøet, og andre

risikosporter kan sees på som det Anderson (2006) kaller "opportunistic CMR" (complete member researcher), der medlemskap i en kultur går forut for beslutningen om å forske på den. I følge Ellis og Bochner (2006, s. 445) skal betegnelsen auto-etnografi baseres på "empathic sensitivity" og være reservert for forskningsarbeider som "expresses fieldwork evocatively". Jeg er ikke enig. Jeg vil heller, på linje med Anderson (ibid.), si at etnografi og auto-etnografi skal strebe etter å skape en teoretisk forståelse av det som studeres. Fordelen med auto-etnografi, slik jeg ser det, er at det muliggjør at forskeren kan forstå de studerte kulturene nærmest fullt ut, men likevel være kritisk distansert i forhold til deltakernes egne utsagn om meninger, mål, verdier og motiver.

I følge Thorpe (2010) er det å forstå verdenssynet til en kulturs deltakere samtidig som en skal være kritisk distansert noe av det som gjør etnografi vanskelig. Problemet med å "go native", der forskeren blir så oppslukt at den kritiske distansen forsvinner, er vel beskrevet i den etnografiske litteraturen (eks. Fangen, 2004). En kunne kanskje anta at når jeg selv har vært del av kulturer som antakeligvis har en del til felles med surfe- og basekulturene, medfører det at jeg mister blikket for sentrale elementer i de kulturene denne studien omhandler. Jeg vil hevde at - jo - disse kulturene er ganske like, men nettopp det gjør at jeg har muligheten til å være *mer* distansert og *mer* kritisk enn en forsker som selv aldri har vært deltaker i slike miljøer. Min egen deltakelse i klatremiljøet gjør at jeg lett kan gjenkjenne tillærte talemåter og kan gjenkjenne det i andre felt. Eksempelvis var det typisk at basehopperne, både i intervju og i samtaler under feltarbeid, hevdet at det ikke finnes status-hierarkier i denne sporten. Denne type uttalelser kjenner jeg igjen fra klatremiljøet. Men jeg vet at i klatremiljøet er dette rett og slett ikke sant. Det er klare hierarkier i klatring. Jeg mistenkte dermed at dette også var tilfelle i basehopping, selv om deltakerne benektet hierarkienes eksistens. Kjennskap til hvordan folk snakker i ulike risikosporter gjorde at jeg kunne engasjere meg kritisk til både intervju- og feltarbeiddataene mine. Min egen insider-status i ulike risikosporter har, vil jeg hevde, medført at jeg lettere kan gripe relasjonen mellom felt og aktør og unngå å ta deltakernes utsagn som "face-value". Det betyr at når basehopperne eksempelvis snakker om risiko, risikostyring og risikotaking, har jeg ikke tatt deres utsagn for å være sannheten om hva disse temaene innebærer for basehopperne. Jeg ser heller på utsagnene som uttrykk for hvordan de i basekulturen har lært seg å snakke om dette. Av den grunn vil jeg hevde at feltarbeiderens hovedoppgave ikke er å komme med "følsomme" beskrivelser av deltakernes verdenssyn. Deltakernes verdenssyn representerer først og fremst lærte måter å snakke på. Samtidig har jeg, spesielt i artikkel fire, prøvd å vektlegge basehoppernes egne fortellinger.

Det å både vektlegge deltakernes egne fortellinger og samtidig se på disse fortellingene som diskursivt produserte, fordrer en såpass krevende epistemologisk balansegang at jeg gjerne vil diskutere dette litt mer detaljert i neste delkapittel.

Hvordan skal hverdagskunnskap analyseres og forstås? Epistemologiske brudd vs. kontinuitet som vitenskapsteoretiske prinsipp

Et vanlig spørsmål kvalitativt orienterte forskere ofte møtes med er: "Hvordan vet du at informantene dine ikke lyver?" Ut i fra det jeg har beskrevet over kan hele spørsmålet settes på hodet: forteller informantene sannheten selv om de *ikke* lyver? Hvordan skal forskeren forholde seg til aktørens selvforståelse?

Dette er komplekse filosofiske spørsmål som medfører både ontologiske og epistemologiske problemer og som det sikkert kunne ha vært skrevet en rekke avhandlinger om. Jeg har ikke mulighet til å gå i dybden på denne vidtfavnende diskusjonen, men vil prøve å kort gjøre rede for to ulike teoretiske utgangspunkt som jeg har anvendt på min empiri: Schütz som hevder at samfunnsvitere må ta utgangspunkt i aktørens selvforståelse og Bourdieu som tvert om forlanger et epistemologisk brudd. Schütz og Bourdieu er enige om at aktørens hverdagskunnskap er sosialt konstruert, selv om de forstår dette på ulike måter. Diskrepansen mellom dem kommer imidlertid klart til uttrykk når det gjelder hvordan forskeren skal forholde seg til hverdagskunnskapen.

Schütz – typifisering og kontinuitet

I følge Schütz må utgangspunktet for enhver vitenskapelig analyse av mennesker være aktørens livsverden. Han hevder at vitenskapelige begrep som ikke springer ut fra livsverden er ubrukelige fordi de da ville være for abstrakte og vil ligge for langt unna den sosiale virkeligheten slik aktørene selv oppfatter den. En teori som vil forklare den sosiale virkeligheten må i følge Schütz "*agree with the common-sense experience of the social world*" (1954, s. 266). En samfunnsvitenskap som søker å forklare den sosiale verden må derfor inneha referanser til den subjektive meningen en handling har for den handlende. Det medfører altså at analysen må bygge på aktørens egne fortolkninger av verden. Det betyr at vitenskapelige forklaringer, i følge Schütz, er konstruksjoner som er konstruert på aktørens egne konstruksjoner. De er "*constructions of second degree*" (Schütz, 1954, s. 267). Hvordan kan så samfunnsvitenskapene være objektive når de er bygd på subjektive meningsstrukturer og konstruert kunnskap? Schütz' svar på dette er at forskerens måte å organisere kunnskap på grunnleggende sett hviler på de samme kapasitetene som vanlige aktører anvender for skape orden i tilværelsen, nemlig evnen til å typifisere. Den eneste forskjellen mellom måtene å

typifisere på er at forskerens typifiseringer er mer systematisk og konsistent (Harrington, 2000). Dessuten er forskeren en desinteressert observatør, noe som gjør at konstruksjonene ikke er grunnlagt i pragmatiske handlinger, men heller på uhildede observasjoner av pragmatiske handlinger (Schütz, 1953, s. 28).

I følge Schütz består samfunnsvitenskapelig arbeid i å konstruere typiske mønstre av handling, det weber ville ha kalt idealtyper. Schütz poengterer at disse typifiseringene ikke må "miste kontakt" med den sosiale virkeligheten slik den oppleves av aktørene selv. Ut fra dette utvikler han sitt vitenskapsteoretiske prinsipp: adekvathetsprinsippet. Det innebærer at de vitenskapelige konstruksjonene må være "*understandable for the actor himself*" (Schütz, 1953, s. 34). Funnene i vitenskapelige undersøkelser skal være trofast mot og konsistent med vanlige aktørers opplevelser (Psathas, 1973, s. 12). Schütz hevder at en samfunnsvitenskap som er med på dette prinsippet vil være på linje med det naturalistiske prinsippet om kontinuitet mellom den virkelige verden og vitenskapens verden. I forhold til min empiri vil dette innebære å konstruere idealtypiske fremstillinger av surferne og basehoppernes fortellinger. Forskningen min ville da kunne kalles god dersom aktørene kjente seg igjen i måten jeg formidlet dette på.

Bourdieu – epistemologiske brudd og rekonstruksjon

Innsikt i aktørenes livsverden kan ikke være samfunnsvitenskapens mål i følge Bourdieu. I følge Bourdieu, Chamboredon og Passeron (1991) har ikke aktører en privilegert tilgang til motivasjonsgrunnlaget for sine egne handlinger. For det første er aktørenes opplevelser konstruert ut i fra historiske og sosiale omstendigheter. For det andre, dersom aktørene blir bedt om å forklare sine handlinger, vil forskeren få svar som er historisk og sosialt konstruert. Forskerens fortolkning vil da bli en konstruksjon på toppen av to lag av konstruksjoner, en tredjegradskonstruksjon. I følge Bourdieu er det av den grunn nødvendig å utføre et *epistemologisk brudd* i forhold til aktørenes egenforståelse. Hva som ligger i dette bruddet krever forklaring.

Bourdieu er godt kjent med, og bygger til dels på, det fenomenologiske prosjektet. Han hevder at fenomenologien hjalp ham med å analysere "*the ordinary experience of the social*" (Bourdieu, sitert i Robbins, 2002, s. 304). Likevel mener Bourdieu at fenomenologien ikke gir en adekvat vitenskapelig beskrivelse av sosial praksis. Han hevder at Schütz og fenomenologene ikke klarer å forklare betingelsene som ligger under aktørenes opplevelser og hverdagskunnskap. Bourdieu finner lite i fenomenologien som kan bidra til å forklare *hvordan* den tatt-for-gitte

kunnskapen blir tatt for gitt (Bourdieu, 1990, 1999). Samfunnsvitenskapelige forklaringer kan ikke bygge på aktørens egen, konstruerte kunnskap fordi "The explanations agents may provide of their own practises (...) conceals, even from their own eyes, the true nature of their practical mastery (...), a mode of practical knowledge not comprising knowledge of its own principles" (Bourdieu, 1977, s. 19). I stedet for å ta aktørens utsagn om egen praksis for gitt, eller å tilveiebringe typifiseringer med utgangspunkt i aktørens utsagn, bør både utsagnene og praksisen utsagnene handler om studeres i relasjon til diskursen som har produsert dem. I følge Bourdieu kan ikke en ekte samfunnsvitenskap nøye seg med å beskrive aktørens selvforståelse, men må søke å gripe strukturene som ligger til grunn for både praksis og den naive representasjonen av praksis.

Dette leder Bourdieu til en kritikk av typifisering som metodisk redskap. I følge Bourdieu ser ikke forskere i den fenomenologiske tradisjonen etter Schütz at disse "typene" er produsert innen visse objektive strukturer. Disse objektive strukturene er det Bourdieu kaller "felt" (Robbins, 2002). I Bourdieus syn er samfunnsvitenskap en konstant kamp mot forhåndskunnskap. Hverdagslige begrep er hinder som forskeren må overkomme dersom en er ute etter å forstå sosial praksis. For å overvinne disse hindrene må samfunnsviteren foreta et epistemologisk brudd med hverdagskunnskapen: "Everyday notions are so tenacious that all techniques of objectification have to be applied to achieve a break (...)" (Bourdieu et. al., 1991, s. 13). Hvordan skal dette epistemologiske bruddet foregå? Først og fremst er dette noe som skal skje ved å plassere aktøren, aktørens handlinger og aktørens forklaringer innen et sett med sosiologisk definerte begrep. Dette kan være utdanningsnivå, inntektsnivå, eller det kan være å plassere aktøren innen et felt og forstå aktøren ut i fra formene for symbolsk kapital som dominerer feltet.

Bruddet innebærer at forskningsobjektet blir konstruert. I motsetning til Schütz medfører Bourdieus måte å konstruere forskningsobjektet på en kritikk av kontinuitetstenkning. I tråd med den franske fagtradisjonen *historisk epistemologi*,¹⁷ blir det vitenskapelig konstruerte objektet forstått som "*sannare, rikare, mer objektiva än de i erfarenheten omedelbart givna objekten*" (Broady, 1991, s. 528). For Bourdieu består arbeidet med å konstruere forskningsobjektet da altså av å kvitte seg med dagligdagse forståelser og rekonstruere handlinger innen en teoretisk ramme. Aktørens handlinger må forstås på bakgrunn deres posisjon i et sosialt felt. Subjektet, som vanligvis blir forstått substansielt, må i følge Bourdieu forstås som en møteplass for et sett av relasjoner¹⁸. Det er altså

---

¹⁷ Med den historiske epistemologien sikter jeg til den franske tradisjonen med filosofer som Bachelard, Canguilhem og Koyre i spissen. Denne tradisjonen har hatt stor innflytelse, spesielt gjennom dens arvtakere som foruten Bourdieu kan sies å være Foucault og Derrida m.fl. Se Broady (1991) for en diskusjon av Bourdieus tilknytting til denne tradisjonen.

¹⁸ Det relasjonelle standpunktet har Bourdieu overtatt fra Bachelard. Bachelard (1976) hevdet at i moderne fysikk tenker ikke fysikerne lenger ut i fra substanser, men relasjoner. Et elements egenskaper er avhengig av

ikke subjektet som er utgangspunktet men sammenhengen subjektet inngår i. For å forstå en aktørs handlinger, må undersøke hvordan feltet aktøren handler i er bygd opp. Aktørens mål, motiver og persepsjoner må forstås i relasjon til feltet. Surfernes og basehoppernes beveggrunner må dermed søkes utenfor det enkelte subjekt: Beveggrunnen må forstås ut i fra feltets definisjon av hva som er verdifullt.

Schütz og Bourdieu – inkompatible prosjekt?

Denne avhandlingen bygger først og fremst på Bourdieus teorier, begrep og epistemologi. Likevel har jeg delvis åpnet opp for en mer Schütz-inspirert metodologi. Spørsmålet blir så om det er fornuftig, og mulig, å anvende begge innen samme forskningsprosjekt, eller om det vil medføre forskningsobjekter konstruert på så ulike måter at de ikke kan sammenliknes på noe måte: desentrerte relasjonelle aktører hos Bourdieu og en subjektivistisk, substansiell forståelse hos Schütz. Jeg vil hevde at dette ikke nødvendigvis er et problem. Bourdieu hevder at en komplett sosiologisk analyse må ta hensyn til både praksisens logikk, dvs. de objektive føringene på praksis, og den praktiske logikken som er involvert i livsverden. Slik Bourdieu ser det – og jeg er enig – er ikke livsverdens praktiske logikk interessant før en har kartlagt føringene som ligger bak. Men, når det er gjort, kan et livsverden-perspektiv der aktørens egne fortellinger slipper frem, være med på å tilføre analysen dybde og farge. Selv om forskningsobjektene er ulikt konstruert, betyr ikke det at ikke begge perspektiv kan anvendes. Men det vil bety at resultatene ikke nødvendigvis kan sammenliknes. Eksempelvis kan ikke resultater fra livsverden-perspektivet brukes til å avfeie resultatene av Bourdieu-analysene dersom vi samtidig skal ta Bourdieu på alvor. Poenget er da heller ikke å sammenlikne resultatene fra de to perspektivene. Det primære utgangspunktet mitt er, som sagt, Bourdieu. Når jeg anvender et livsverden-perspektiv i deler av avhandlingen er det for å skape et rom som muliggjør en utbrodering av livsverdensmessige opplevelser.

Etiske betraktninger

Temaet mitt er ikke blant de mest etisk krevende siden det ikke berører særlig personsensitive opplysninger. Studier av seksualitet, religion, familierelasjoner osv. krever tyngre etiske overveielser

---

elementets plassering i relasjon til andre elementer. Bourdieu mener at dette også er noe som bør gjelde sosiologien.

enn hva som er tilfelle her. Likefremt er etiske refleksjoner nødvendige i alle forskningsprosjekt. Min studie følger NESHs¹⁹ forskningsetiske retningslinjer for samfunnsvitenskap, humaniora, juss og teologi og er godkjent av NSD²⁰. Tre hovedpunkter når det gjelder etiske vurderinger vil jeg gå litt nærmere inn på: konfidensialitet, informert samtykke og objektgjøring av informanter.

For å sikre konfidensialitet er informantene jeg bruker sitater fra anonymisert og gitt nye navn. Jeg har også unngått å gi andre opplysninger som kunne ha gjort personene identifiserbare. En kan tenke seg at dersom noen som selv tilhører et av miljøene jeg har studert leser artiklene, vil de kunne kjenne igjen personer ut i fra talemåter, meninger som ytres osv. Det er vanskelig å lage et opplegg som er hundre prosent sikret mot at de som befinner seg innenfor disse subkulturene kjenner igjen kameratene sine, men jeg har etterstrebet dette så langt det lar seg gjøre. Men når jeg eksempelvis har sitat fra en østlending som uttaler seg om hvordan det er å være østlending i surfemiljøet på Jæren ville mye ha gått tapt om jeg ikke kunne nevne hvilken landsdel han var fra. Det betyr at kanskje noen som er dypt involvert i miljøet kan mistenke hvem som står bak noen av uttalelsene. Artikkelen min fra surfemiljøet ble lest gjennom av lederen av norsk surfeforbund. Han bor i Stavanger og kjenner miljøet veldig godt fra innsiden. Han mente at han kunne kjenne igjen hvem som stod bak noen av sitatene. Det viste seg imidlertid at han tok helt feil. Dette ser jeg på som en bekreftelse på at mine informanter er behandlet med stor grad av konfidensialitet.

Et sentralt punkt i forskning er prinsippet om informert samtykke. Dette er relativt uproblematisk i forhold til intervjumaterialet. Før jeg gjorde intervju ble informantene informert om at intervjuet ble tatt opp, at det ville bli transkribert og at sitater ville kunne bli brukt i forskningsrapporter. De ble også informert om hva som var prosjektets bakgrunn og mål. I tillegg fikk de informasjon om at de skulle behandles konfidensielt og at de når som helst frem mot publisering kunne kreve å trekke seg fra prosjektet og at opptakene og transkripsjonene da ville bli slettet. Kravet om informert samtykke kan imidlertid være vanskeligere å etterleve når det gjelder feltarbeid (Fangen, 2004; Hammersley & Atkinson, 1996). NESHs forskningsetiske retningslinjer påpeker også at forskere som driver feltarbeid må være spesielt aktsomme når det gjelder dette punktet. Under begge feltarbeidene prøvde jeg i størst mulig grad å informere de jeg hadde med å gjøre om prosjektet mitt. Dette var uproblematisk i forhold til de personene jeg hadde mest omgang med, både blant surferne og basehopperne. I begge disse miljøene traff jeg imidlertid stadig nye mennesker: venner og bekjente av surferne jeg var sammen med og nye basehoppere som ankom campingplassen. I den grad min relasjon til disse menneskene ikke bare var helt flyktig, etterstrebet

---

¹⁹ Den nasjonale forskningsetiske komité for samfunnsvitenskap og humaniora. Retningslinjene er tilgjengelige på <http://www.etikkom.no/retningslinjer/NESHretningslinjer/06> [25.03.12]

²⁰ Norsk samfunnsvitenskapelig datatjeneste.

jeg i størst mulig grad å fortelle om grunnen til at jeg var der. Men å umiddelbart informere alle jeg traff på ville ha vært en umulighet. I en situasjon på Lysebotn Camping satt ti-tolv basehopperer rundt et bål ble det røykt cannabis. Flere av dem som satt rundt bålet hadde jeg ikke fått introdusert meg for enda, og jeg ble usikker på om jeg burde gå bort, om de ville mislike at jeg var der dersom de visste at jeg var forsker på feltarbeid. Det følte ikke naturlig å be dem å dempe musikken for å få informert dem om min rolle. Jeg spurte en av hopperne som jeg hadde blitt best kjent med om han trodde det var dumt at jeg var der sammen med dem i den situasjonen. Han svarte da at "nei, herregud, du er jo en av oss". Det gjør ikke situasjonen mindre etisk betenkelig – dersom det virkelig var sånn at jeg ble sett på som en av dem, en de ikke trengte å skjule litt hasjrøyking for, betyr det fremdeles at de som ikke visste hvem jeg var, ikke var informert om at det var en forsker tilstede, og kanskje hadde de oppført seg annerledes om de var klar over det. Nå er ikke denne episoden noe jeg har tatt opp i artiklene. Likevel illustrer det hvor vanskelig dette med informert samtykke kan være i feltarbeid. Som Fangen (2004) hevder, er fullstendig åpenhet en umulighet pga. av metodens fleksibilitet.

Et siste etisk anliggende jeg vil ta opp er en følge av den teoretiske og vitenskapsteoretiske vinklingen i denne avhandlingen. Som Hammersley og Atkinson (1996) påpeker, er det sjeldent at forskeren og den det forskes på har samme syn på ting. Dette blir enda tydeligere dersom en følger Bourdieus epistemologiske program som har som prinsipp å bryte med informantenes egne forståelser av verden. Jeg antar at en følge av objektiveringen vil være at mange av informantene ikke kjenner seg igjen i det som blir formidlet, at de blir skuffet eller sinte eller benekter at det forskeren hevder er sant. Om dette sier Bourdieu selv at:

I den grad sosiologiens arbeid med objektivering og avsløring i mange tilfeller fører til at han frembringer en benektelse av en fornektelse, må han regne med at hans oppdagelser på én gang kan bli utdefinert eller nedvurdert som trivielle konstateringer av noe som har vært kjent i en evighet samtidig som de av de samme personene blir heftig angrepet som notoriske feiltagelser uten annet grunnlag enn polemisk ondsinnethet eller misunnelig nag (1999, s. 199).

Ved å anvende et slikt perspektiv kan en altså i følge Bourdieu vente seg å møte motstand. Dette tror jeg kanskje, uten at jeg har fått noen reaksjoner på det enda, kommer til å gjelde min påpekning av relasjonen mellom risikotaking og anerkjennelse. Mange av basehopperne, og deltakere i andre risikosporter, vil nok benekte at anerkjennelse og risikotaking henger sammen. Betyr en slik motstand at det ikke er etisk forsvarlig å drive forskning på denne måten? Det gjør det selvsagt ikke. Dersom sosiologien ikke skulle kunne møte motstand, forsvinner hele grunnlaget for den kritiske sosiologien. Bourdieus prosjekt er jo nettopp å avsløre de mekanismer som ligger under praksis og som legger grunnlag for eksempelvis skeivfordeling av goder i et samfunn. Det handler altså om å

gjøre mennesker bevisst de kollektive føringer som ligger på individet. I mitt tilfelle kan det eksempelvis gjøre mennesker i risikosport bevisst på de sosiale mekanismene som ligger bak risikotaking. Jeg mener absolutt ikke at dette er noe som skal bidra til at folk slutter med disse aktivitetene og har heller ingen etiske betenkeligheter hva angår aktivitetene selv.²¹ Mitt poeng er heller å bringe sammenhengen mellom anerkjennelse og risikotaking opp på et refleksivt nivå. Ved at utøverne blir seg bevisst disse mekanismene kan de, tror jeg, i større grad foreta bevisste valg i forhold til hva i risikosportene de ønsker å vektlegge, hva slags risikosportutøvere de ønsker å være, og hva i risikosportene de er ute etter å oppleve.

---

²¹ Se Breivik (2007) for en diskusjon om moralske spørsmål knyttet til å drive med basehopping.

6 Presentasjon av artiklene

Artikkel 1: Risk sports – social constraints and cultural imperatives

Sport in Society: Cultures, Commerce, Media, Politics (2011), 14:5, 629-644

Den første artikkelen bereder grunnen for de følgende tre artiklene og beskriver risikosport slik det kan forstås ut i fra et makroperspektiv. Artikkelen går gjennom tidligere forskning på risikosport og etablerer to hovedkategorier for forståelse av risikosport: et *kompensasjonsperspektiv* og et *adaptasjonsperspektiv*.

Risikosportforskere innenfor kompensasjonsperspektivet betoner i tråd med begrepene til Marx om fremmedgjøring, Weber om entzauberung og Elias om sivilisasjonsprosessen, at moderniteten legger føringer på individet som begrenser dets utfoldelsesmuligheter. Ut fra et slikt perspektiv blir moderniteten sett på som en æra der sikkerhet og risikokontroll er satt i høysetet. Det å bedrive risikosport blir da sett på som en kompensasjon for og flukt fra et samfunn som i for stor grad legger bånd på enkeltmennesket og i for stor grad dyrker trygghet.

Adaptasjonsperspektivet hevder derimot at deltakelse i risikosport ikke kan sees på som noen form for flukt, men at det heller må forstås som en tilpasning til et samfunn som dyrker spenning, utfordringer, kreativitet og individualisme. Forskerne innen dette perspektivet bygger i stor grad på modernitetsteoretikere som Beck og Giddens.

Videre i artikkelen ser jeg nærmere på hva som kan være grunnen til at samme fenomen kan gis så ulike forklaringer. De to perspektivenes grunnleggende forutsetninger analyseres i forhold til deres forståelse av hva moderniteten innebærer og hvordan begjær utvikles.

En mulig forklaring på at de to perspektivene gir ulike forståelser av moderniteten kan være at de tar utgangspunkt i ulike faser av moderniteten – kompensasjonsperspektivet tar utgangspunkt i det klassisk moderne, mens adaptasjonsperspektivet beskriver den sen/refleksive moderniteten. En annen forklaring på de ulike forståelsene, og som jeg argumenterer for, er at de vektlegger ulike fasetter ved moderniteten som eksisterer samtidig. I artikkelen bygger jeg på Wagner (1994) for å sannsynliggjøre det siste. Han hevder at det i hele modernitetens historie har eksistert to motstridende tendenser – en tendens som går mot økt frihet (liberty) og en tendens som går mot økt disiplinering. I artikkelen argumenterer jeg for at kompensasjonsperspektivet vektlegger

modernitetens disiplineringstendenser mens adaptasjonsperspektivet bygger sin forståelse på modernitetens frihetsmotiv.

Det andre underliggende temaet i de to perspektivene som diskuteres i artikkelen er deres forståelse av begjær. Begjær er ikke et tema som blir drøftet eksplisitt i de to perspektivene, men det ligger likevel to ulike grunnholdninger til hvordan begjæret etter spenning oppstår. Grovt sagt lener kompensasjonsperspektivet seg på en naturalistisk epistemologi der begjær blir sett på som mer eller mindre konstant og uavhengig av kontekst. Under adaptasjonsperspektivet på den andre siden ligger et konstruktivistisk syn der begjæret oppstår i relasjonen mellom individ og kultur.

Spørsmålet blir så om begge perspektivene har forklaringskraft. Jeg argumenterer for at det kan de ha, men skal en bruke begge argumentene i samme analyse, må en velge hvilken forståelse av begjærsutvikling som skal ligge til grunn. Dersom en velger å legge en konstruktivistisk epistemologi til grunn, kan en tenke seg at beveggrunnen for å delta i risikosport henger sammen med et samfunn som nærmest stiller krav til at alle skal leve et spennende liv og gir anerkjennelse for det. Modernitetens disiplinerende sider, som fremdeles regulerer de fleste menneskers liv, vil da bli tydeligere, og drømmen om å komme bort fra det kjedelige dagliglivet sterkere. Risikosport kan da bli en løsning på spenningen som oppstår mellom kravene om å leve spennende liv og dagliglivets strukturerte organisering.

Jeg argumenterer for at samfunnsmessig anerkjennelse kan tenkes å lede til at mennesker begynner med risikosport. Grunnen til at de fortsetter med risikosport handler i større grad om anerkjennelsen utøveren oppnår innenfor en risikosport. Det er tema for artikkel 2 og 3.

Artikkel 2: Liquid ice surfers – the construction of surfer identities in Norway

Journal of Adventure Education & Outdoor Learning (2012), 12:1, 3-23

Artikkel 2 beskriver sosialiseringprosesser blant surfere på Jæren. Artikkelen er basert på intervju og feltarbeid. Surfing har økt enormt i popularitet de siste årene. Det har medført at portene inn til surfekulturen har blitt stadig strengere bevoktet. Artikkelen beskriver prosessen fra å være nybegynner til å bli en erfaren og anerkjent surfer. Med utgangspunkt i Bourdieus begrep symbolsk kapital viser artikkelen hvordan det å være innehaver av den riktige typen kapital skaper identitet både for enkeltindivider og på gruppenivå.

Første del av artikkelen tar for seg hvordan nybegynnere i surfemiljøet lærer seg og inkorporerer formene for symbolsk kapital som gir anerkjennelse. For å få frem det prosessuelle bak dette benyttes i tillegg til Bourdieu, Donnelly og Youngs modell for subkulturell sosialisering (1988). De viktigste formene for symbolsk kapital på Jæren er tekniske ferdigheter, subkulturell kunnskap, engasjement (commitment) og lokal tilknytning. Den totale mengden av disse kapitalformene er det som avgjør om en blir akseptert i miljøet. Det betyr at en surfer som ikke er fra Jæren, som mangler den lokale tilknytningen kan kompensere for det ved å være veldig teknisk dyktig eller vise stort engasjement.

Andre del av artikkelen omhandler hvordan utgrupper konstrueres ut fra grupper av surfere som har lite av disse fire formene for symbolsk kapital. Det vektlegges spesielt hvordan surferne fra Jæren utøver en form for gruppebasert inntryksstyring der de prøver å kontrollere "sitt" territorium ved å skape rykter om at surfere som ikke er fra Jæren vil få problemer dersom de prøver seg i bølgene.

Formene for symbolsk kapital og måten det konstrueres utgrupper på er ikke unike for surfekulturen på Jæren. Surfekulturen på Jæren, og i Norge for øvrig, er ung. Verdisystemet i den norske surfekulturen er av den grunn sterkt basert på internasjonal surfekultur. Surferne på Jæren følger med andre ord surfekulturens globale kulturelle skript.

Artikkel 3: B.A.S.E.-jumping – beyond the thrills

Under publisering. Kommer i *European Journal for Sport and Society* 3, 2012

Mens artikkel to tar for seg prosessen bak det å bli en del av en risikosportkultur, handler artikkel tre om basehoppere som allerede er del av en subkultur. Artikkelen rendyrker et Bourdieu-perspektiv og beskriver kamper for anerkjennelse som foregår i basehoppmiljøet. Artikkelen er basert på intervju og feltarbeid. Hovedmålet er å undersøke hvilken rolle risikotaking spiller i basemiljøet.

Når basehoppere blir spurt om deres forhold til risiko er de som regel raskt ute med å påpeke at de tar alle forhåndsregler for å gjøre risikoen så lav som mulig. Min empiri viser at til tross for slike påstander, dyrkes risikotaking på subtile måter. Risikotaking i ulike varianter gir deltakerne status prestisje og anerkjennelse. Basehoppernes status i basekulturen er delvis avhengig av villigheten til å utføre hopp som er vanskelige, noe som også innebærer at de er farlige. Empirien demonstrerer også at det å la være å ta risiko, å gjøre hoppene for trygt, kan lede til misanerkjennelse til tross for om en hopper er teknisk dyktig.

Hopperne er seg ikke bevisst denne dyrkingen av risiko som foregår. Risikotakingen er skjult i begreper som "god stil", "charging" og "going for it". Samtidig skjules hierarkiene i basehoppingen bak en individualistisk ideologi som tilsier at all hopping skjer for ens egen opplevelses skyld og ikke fordi en ønsker å oppnå status eller anerkjennelse fra andre.

Risikotaking som verdi er en ikke-reflektert, men likevel sterkt tilstedeværende del av basemiljøet. Dette knytter jeg opp mot Bourdieu og Crossleys forståelser av begjær. Begjær blir her forstått som begjær etter anerkjennelse, og det som gir anerkjennelse er det som innehar verdi i et felt. Beveggrunnen for frivillig risikotaking blir ut i fra dette perspektivet forstått som et resultat av sosialisering inn i en kultur der risiko dyrkes og kultiveres.

Artikkel 4: Base-hopping: opplevelser og anerkjennelse

Sendt til *Sosiologisk tidsskrift* 1. juni 2012

I artikkel fire åpnes det opp for en mer aktørnær forståelse av basehoppingens meningsdimensjon samtidig som dette diskuteres opp mot funnene i artikkel tre. Analysen tar utgangspunkt i Schütz' fenomenologi og søker å gi en livsverden-beskrivelse av frivillig risikotaking.

I empirien finner jeg fire hovedfortellinger om bakgrunnen for å drive med basehopping: Frykt og overskridelse, ferdigheter, fundamentale behov og frihet. I media fremstilles ofte basehoppere, og andre risikosportutøvere, som fryktløse individer som ikke er redde for noen ting. I delen av artikkelen som omhandler *frykt og overskridelse*, kommer det derimot tydelig til uttrykk at basehopperne absolutt føler frykt og opplever redsel. Men for hopperne er det nettopp det å føle på frykten, mestre den og trosse den som er med på å skape de store opplevelsene basehopping gir. Opplevelsene av å hoppe er imidlertid ikke nok i seg selv. For hopperne står det å utvikle sine egne *ferdigheter* sentralt. Noen av hopperne forteller at dersom de ikke hopper teknisk bra, gir det dem ingen god opplevelse. Et sentralt begrep for hopperne er *frihet*. I min empiri er frihetsbegrepet ikke knyttet til noen eksistensiell forståelse av frihet. Frihet, slik basehopperne ser det, er knyttet til frihet fra alle reglene som regulerer fallskjermhopping fra fly. En del av hopperne uttrykker også en viss ambivalens i forhold til sporten fordi det er så farlig. Men, de opplever at de ikke bare kan bestemme seg for å slutte. Basehopping oppleves for dem som et *fundamentalt behov*.

Disse funnene diskuteres så opp mot de mer distanserte forståelsen av basehopperne og deres beveggrunner som legges frem i artikkel tre. Artikkelen avsluttes med en diskusjon av muligheten for å anvende både et fenomenologisk og et konstruktivistisk-strukturalistisk perspektiv på samme empiri. Artikkelen ender opp med å si at det er mulig, men at det krever litt tillemning av begge teoriene.

7 Videre studier

Risikosport og selvmediering

Et sentralt tema i avhandlingen har vært at noe av drivkreftene bak deltakelse i ulike risikosporter er anerkjennelse og at det av den grunn investeres i ulike former for symbolsk kapital. Et problem med det er jo hvordan disse formene for kapital kan lagres. Eksisterer disse kapitalformene i objektivt form? Jeg vil hevde at videoer og bilder av risikosportutøvere i utfoldelse og som demonstrerer dyktighet kan sees på som en form for lagring av symbolsk kapital. For inntil noen få år siden var det bare noen heldige få, de som fikk bildene sine i magasiner og på filmer, som fikk fremvist sin kapital på denne måten. To ting har, som jeg var innom i artikkel fire, endret dette betraktelig. For det første har publiseringskanaler som you Tube, Vimeo og sosiale medier som Facebook bidratt til en demokratisering av muligheten til å formidle lagret kapital og sette kapitalen i omløp. Det andre viktige er at produsenter som Go Pro og Countour produserer og selger massevis av hjelmkameraer. Dermed kan utøverne filme seg selv og sine venner, lage korte videosnutter, *edits* som det kalles, og publisere dem selv på nettet. Deres investeringer i symbolsk kapital kan dermed ikke bare lagres, men også settes i omløp. Og kanskje, om man er heldig, kan en bli oppdaget av en sponsor og dermed konvertere den symbolske kapitalen til økonomisk kapital.

Et viktig område for forskning fremover, vil være å studere risikosportutøveres selvmediering nærmere. Hvordan forklarer utøverne sin egen motivasjon for å lage edits? Hvordan fungerer mediert anerkjennelse? Studier av selve redigeringsprosessen, hva som velges bort og hva som blir med, vil kunne gi verdifulle innsikter i verdiene i risikosport.

Kredibilitetssoner i risikosport

Et hovedpoeng i avhandlingen har vært at risikotaking gir anerkjennelse og kredibilitet. Det alle risikosportutøvere vet, men som denne avhandlingen ikke har rettet fokus mot, er at det går en grense for hvor stor risiko en kan ta og fremdeles få anerkjennelse. Går en over denne grensen blir handlingen ikke noe som gir status, men heller sett på som dumdristig. Hvor går grensen mellom det som gir kredibilitet og det som blir sett på som dumt? Dette er antakeligvis avhengig av både ferdigheten til en utøver og risikonivået utøveren utsetter seg for. Csikszentmihalyi (1991) har utviklet begrepet flow-zone, som beskriver en flyttilstand personer kan oppleve når de har den rette

balansen mellom ferdigheter og utfordringer. Videre forskning kan utvikle en sosiologisk variant av dette: "kred-zones", som omhandler i hvilke soner en må befinne seg for å oppnå kredibilitet i et miljø. Lave ferdigheter, men høy risiko vil kanskje medføre at utøvere faller utenfor sonen der en blir gitt kredibilitet. Likeens kan en tenke seg at ekstreme ferdigheter kombinert med svært liten risikovillighet også kan medføre at en faller utenfor sonen.

Hva som gir kredibilitet og hva som faller utenfor sonen vil nok variere fra risikosport til risikosport og også mellom ulike miljøer i samme sport. Men analyser av hvordan ulike miljøer konstruerer disse grensene kunne ha bidratt til en ytterligere forståelse av frivillig risikotaking i sport.

Risikosport og emosjonenes sosiologi

I følge Csikszentmihalyi kan slike aktiviteter som jeg har beskrevet i avhandlingen gi opphav til flowopplevelser (1991). I hans forståelse er disse opplevelsene så sterke at vi ikke trenger noe annet enn opplevelsene selv for å forklare hvorfor folk driver med slike aktiviteter. Opplevelsene er autoteliske: de er et mål i seg selv. Dette kan sees på som en essensialistisk forståelse av opplevelser, der opplevelsen "naturlig" gir opphav til visse emosjoner. Ut i fra egne erfaringer og ut fra deler av empirien, har jeg notert meg at de gode opplevelsene ikke kan tilskrives en type handling alene. Når jeg begynte å surfe, for eksempel, fikk jeg en enorm lykkefølelse når jeg klarte å stå rett frem på en bølge. Det skjer ikke lenger. For å få den gode opplevelsen må jeg få til en bra sving eller noe teknisk krevende. Tilsvarende var det noen av basehopperne som fortalte meg at dersom de ikke fikk til å "marsje" godt nok var de bare sinte når de landet. Dette peker mot at følelsene som er involvert ikke er noe som ligger der i utgangspunktet uavhengig av kontekst. Nå kan det innvendes at det er naturlig at en vil utvikle seg og bli bedre til det en driver med. Det er nok riktig, men det er den aktuelle subkulturen som definerer hva som er "bra" og hva som er mindre bra. Bak det at en klatrer opplever en klatrerute som "fin" eller at en surfer blir "stoka" ligger det subkulturelle læringsprosesser der deltakerne internaliserer og kroppsliggjør ulike verdsett som preger hva som oppleves bra og mindre bra. En empirisk undersøkelse av emosjoner i risikosport ville vært nyttig i forhold til å utvikle en bredere forståelse for det mye brukte "flow"-begrepet.

Litteratur

- Abramson, A. & Fletcher R. (2007). Recreating the vertical. Rock climbing as epic and deep eco-play. *Anthropology Today*, 23(6), 3-7.
- Anderson, L. (2006). Analytic Autoethnography. *Journal of Contemporary Ethnography*, 35(4), 373-395.
- Arnegård, J. (2006). *Upplevelsar och lärande i äventysport och skola*. Stockholm: HLS Förlag.
- Atencio, M., Beal, B., & Wilson, C. (2009). The distinction of risk: urban skateboarding, street habitus and the construction of hierarchical gender relations, *Qualitative research in sport and exercise*, 1(1), 3-20.
- Bachelard, G. (1976). *Nej'ets filosofi*. Copenhagen: Vinten Forlag.
- Baker, T. & Simon, J. (2002). Embracing Risk. I: T. Baker & J. Simon (Eds.), *Embracing Risk – The Changing Culture of Insurance and Responsibility*. (s. 12-25). Chicago and London: The University of Chicago Press.
- Bauman, Z. (2000). *Flytende modernitet*. Oslo: Vidarforlaget A/S.
- Beal, B., & Wilson, C. (2004). 'Chics dig scars': commercialization and the transformation of skateboarders' identities. I: B. Wheaton (Ed.), *Understanding lifestyle sports – Consumption, identity and difference*. (s. 31-54). London and New York: Routledge.
- Beck, U. (1997). *Risiko og frihet*. Bergen: Fagbokforlaget.
- Beedie, P. (2007). Legislators and Interpreters: an examination of changes in philosophical interpretations of being a mountaineer. I: M. McNamee (Ed.), *Philosophy, Risk and Adventure Sports*. (s. 25-42). London and New York: Routledge.
- Becker, H. S. (1963). *Outsiders: studies in the sociology of deviance*. New York: The free Press.
- Bergsgard, N. A. (1999). *Idrettspolitikfeltets organisering i 1990-årene*. Arbeidsrapport 5/99, Telemarkforskning-Bø.

- Bischoff, A. & Odden, A. (2002). Nye trender i norsk friluftsliv. Innlegg til konferansen *Forskning i friluft*. Øyer 19. – 20. November 2002.
- Booth, D. (2003). Expression Sessions – Surfing, Style and Prestige. I: R.E. Rinehart. & Synthia Sydnor (Eds.), *To the Extreme – Alternative Sports, Inside and Out*. (s. 315-333). Albany: State University of New York Press.
- Booth, D. (2004). Surfing: from one (cultural) extreme to another. I: B. Wheaton (Ed.), *Understanding Lifestyle Sports – Consumption, Identity and Difference*. (s. 94-109). London and New York: Routledge.
- Booth, D. & Thorpe, H. (2007). The Meaning of Extreme. I: D. Booth & H. Thorpe (Eds.), *Berkshire Encyclopedia of Extreme Sports*. (s. 181-197). Great Barrington, Massachusetts: Berkshire Publishing Group.
- Bourdieu, P. (1977). *Outline of a Theory of Practice*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Bourdieu, P. (1990). *The Logic of Practice*. Cambridge: Polity Press.
- Bourdieu, P. (1993). *Sociology in question*. London: Sage Publications.
- Bourdieu, P. (1996). *Symbolisk makt*. Oslo: Pax Forlag A/S.
- Bourdieu, P. (1999). *Meditasjoner*. Oslo: Pax Forlag A/S.
- Bourdieu, P. (2004). *Distinction – A Social Critique of the Judgement of Taste*. New York and London: Routledge.
- Bourdieu, P., Chamboredon, J.C. & Passeron, J.C. (1991) *The Craft of Sociology – Epistemological Preliminaries*. New York: Walter de Gruyter.
- Bowen, G. A. (2006). Grounded theory and sensitizing concepts. *International Journal of Qualitative Methods*, 5(3), Article 2. Hentet 21.11.11 fra http://www.ualberta.ca/~iiqm/backissues/5_3/pdf/bowen.pdf
- Breivik, G. (1998). *Jakten på spenning*. Rapport , Norges Idrettshøgskole.
- Breivik, G. (2001). Risikoatferd og jakten på spenning. I: D.S. Thelle (Red.), *På den usikre siden – risiko som forestilling, atferd og rettesnor*. Oslo: Cappelen forlag.
- Breivik, G. (2004). *Ekstrem sport – et senmoderne fenomen?* Hentet 17.03.2006 fra <http://www.idrottsforum.org/articles/breivik/breivik041214.html>
- Breivik, G. (2007). Can BASEjumping be morally defended? I: Mike McNamee (Ed.), *Philosophy, Risk and Adventure Sports*. (s. 168-185). London og New York: Routledge.
- Breivik, G. (2010). Trends in adventure sports in a post-modern society. *Sport in Society*, 13(2), 260-273

- Broady, D. (1991). *Sociologi och Epistemologi*. Stockholm: HLS Förlag.
- Clarke, G. (2005) Defending Ski-jumpers – a critique of theories youth subcultures. I: K. Gelder (Ed.), *The Subcultures reader* (2. Edition) (s. 169-174). London og New York: Routledge.
- Clarke, J., Hall, S., Jefferson, T. & Roberts, B. (1976). Subcultures, cultures and class: a theoretical overview. I: S. Hall & T. Jefferson (Eds.) *Resistance through Rituals – Youth subcultures in post-war Britain* (s. 9-74). London: Hutchinson.
- Colebrook, C.(2002). *Understanding Deleuze*. Crows Nest: Allen & Unwin
- Crossley, N. (2001). *The Social Body – Habit, Identity and Desire*. London: Sage Publications.
- Crosset, T., & Beal, B. (1997). The Use of "Subculture" and "Subworld" in Ethnographic Works on Sport: a Discussion of Definitional Distinctions. *Sociology of Sport Journal*, 14, 73 – 85.
- Csikszentmihalyi, M. (1991). *Flow – the psychology of optimal experience*. New York: Harper Perennial.
- Dant, T. & Wheaton, B. (2007). Windsurfing – An extreme form of material and embodied interaction? *Anthropology Today*, 23, 8-12.
- Deleuze, G. & Guatteri, F. (2002). *Anti-ødipus – kapitalisme og schizofreni*. Oslo: Spartacus.
- Donnelly, M. (2006). Studying Extreme Sports Beyond the Core Participants. *Journal of Sport and Social Issues*, 30(2), 219-224.
- Donnelly, P. (2004). Sport and risk culture. *Sporting bodies damaged selves. Research in the sociology of sport*, Vol. 2, 29-57.
- Donnelly, P. & Young, K. (1988). The Construction and Confirmation of Identity in Sport Subcultures. *Sociology of Sport Journal*, 5, 223-240.
- Elias, N. (2000). *The Civilizing Process* (Revised ed.). Oxford: Blackwell Publishers, 2000.
- Elias, N. & Dunning, E. (1986). *Quest for Excitement. Sport and Leisure in the Civilizing Process*. Oxford: Basil Blackwell.
- Ellis, C. S., & Bochner, A. P. (2006). Analyzing Analytic Autoethnography - An Autopsy. *Journal of Contemporary Ethnography*, 35(4), 429-449.
- Fangen, K. (2004). *Deltafagende observasjon*. Bergen: Fagbokforlaget.
- Featherstone, M.(1991). *Consumer Culture and Postmodernism*. London: Sage Publications.
- Finney, B., & Houston, J. (1996). *Surfing – a History of the Ancient Hawaiian Sport*. San Francisco: Pomegranate Artbooks.
- Fiske, J. (1989). *Reading the Popular*. London og New York: Routledge.

- Fletcher, R. (2008). Living on the edge: The appeal of risk sports for the professional middle class. *Sociology of Sport Journal*, 25, 310-330.
- Ford, N. & Brown, D. (2006). *Surfing and Social Theory – Experience, embodiment and narrative of the dream glide*. London and New York: Routledge, 2006.
- Furlong, A. & Cartmel, F. (1997). *Young People and Social Change*. Buckingham: Open University Press.
- Garfinkel, H. (1967). *Studies in Ethnomethodology*. Los Angeles: Polity.
- Gelder, K. (2005). Introduction to part two. I: Ken Gelder (Ed.) *The Subcultures reader* (2. Edition). (s 81-85). London og New York: Routledge.
- Giddens, A. (1990). *The Consequences of Modernity*. Stanford: Stanford University Press.
- Giddens, A. (1996). *Modernitet og Selvidentitet*. København: Hans Reitzels Forlag.
- Goffman, E. (1967). *Interaction Ritual – Essays on Face-to-Face Behavior*. New York: Pantheon Books.
- Hallin, C. A. & Mykletun, R. J. (2006). Space and place for BASE: On the Evolution of a BASE-Jumping Attraction Image. *Scandinavian Journal of Hospitality and Tourism*, Vol. 6, No. 2, 95-117.
- Harrington, A. (2000). Alfred Schutz and the "Objectifying Attitude". *Sociology*, Vol. 34, No. 4, 727-740.
- Hammersley, M., & Atkinson, P. (1996). *Feltmetodikk – Grunnlaget for feltarbeid og feltforskning*. Oslo: Ad Notem Gyldendal A/S.
- Hebdige, D. (1991). *Subcultures - the meaning of style*. London og New York: Routledge.
- Hegel, G. W. F. (1999). *Åndens fenomenologi*. Oslo: Pax Forlag A/S
- Holyfield, L., Jonas, L. & Zajicek, A. (2005). Adventure Without Risk Is Like Dinseyland. I: Lyng, S. (Ed.) *Edgework – The Sociology of Risk-Taking*. (s. 173-186). New York and London: Routledge.
- Honneth, A. (2007). *Kamp om anerkjennelse* Oslo: Pax Forlag A/S.
- Hughson, J. (2008). 'They think it's all over': sport and the end of the subculture debate. I: M. Atkinson & Young K. (Eds.) *Tribal Play – subcultural journeys through sport. Research in the sociology of sport*, vol. 4, 49-66.
- Hull, S. W. (1976). *A Sociological Study of the Surfing Subculture in The Santa Cruz Area*. Unpublished MA thesis. Department of Sociology San Jose State University.
- Hunt, J. C. (1995). Divers Accounts of normal Risk. *Symbolic Interaction*, 18(4), 439-462.
- Husserl, E. (1970). *The Crisis of European Sciences and Transcendental Phenomenology*. Evanston: Northwestern university press.
- Isachsen, G. (2000). *Sex – Ja Takk*. Oslo: Cappelen Forlag A/S.

- Jackson, S. A. & Csikszentmihalyi, M. (1999). *Flow in Sports – The keys to optimal experiences and performances*. Champaign, Ill.: Human Kinetics.
- Jacobsen, M. H. & Kristiansen, S. (2009). Micro-recognition – Erving Goffman as Recognition Thinker. *Sosiologisk Årbok, 3-4, 47-76*.
- Kampion, D. & Brown, B. (2003). *A History of Surf Culture*. Köln: Taschen.
- Kay, J. & Laberge, S. (2002). Mapping the field of “AR”: Adventure Racing and Bourdieu’s Concept of Field. *Sociology of Sport Journal, 19, 25-46*.
- Krange, O. & Strandbu, Å. (2004). *Ungdom, idrett og friluftsliv – skillelinjer i ungdomsbefolkningen og endringer fra 1992 til 2002*. Oslo: Norsk institutt for forskning om oppvekst, velferd og aldring.
- Krange, O. & Øya, T. (2005). *Den nye moderniteten: ungdom, individualisering, identitet og mening*. Oslo: Cappelen Akademisk Forlag.
- Kusz, K. (2004). Extreme America: the cultural politics of extreme sports in 1990s America. I: B. Wheaton (Ed.), *Understanding Lifestyle Sports – Consumption, Identity and Difference*. (s. 197 -213). London and New York: Routledge.
- Kvale, S. (1996). *Interviews. An introduction to qualitative research interviewing*. London: Sage.
- Laberge, S., & Kay, J. (2002). Pierre Bourdieu’s Sociocultural theory and Sport Practise. In J. Maguire & K. Young (Eds.), *Theory, sport & society*. (s. 239-266). Kidlington, UK: Elsevier Science.
- Langseth, T. (2003). *Bidrag til forståelsen av fjellturens meningsfulle oppbygning – en hermeneutisk-fenomenologisk analyse av det å gå alene i fjellet*. Hovedoppgave i sosiologi, universitetet i Bergen.
- Laurendau, J. (2008). Genderes risk regimes: A theoretical consideration of edgework and gender. *Sociology of Sport Journal, 25, 293-309*.
- Lewis, J. (2003). In Search of the Postmodern Surfer: Territory, Terror and Masculinity. I: J. Skinner, K. Gilbert & A. Edwards (Eds.), *Some Like it Hot – The Beach as a Cultural Dimension*. (s. 58-76) Oxford: Meyer & Meyer Sport.
- Lewis, N. (2004). Sustainable adventure: embodied experiences and ecological practices within British climbing. I: B. Wheaton (Ed.), *Understanding Lifestyle Sports – Consumption, Identity and Difference*. (s. 70-93). London and New York: Routledge, 2004.
- Lyng, S. (1990). Edgework: A Social Psychological Analysis of Voluntary Risk Taking. *American Journal of Sociology, 95(4), 581-886*.
- Lyng, S. (2005a). Sociology at the Edge: Social Theory and Voluntary Risk Taking. I: S. Lyng (Ed.), *Edgework – The Sociology of Risk-taking*. (s. 17-49). New York and London: Routledge.

- Lyng, S. (2005b). Edgework and the Risk-Taking Experience. I: S. Lyng (Ed.), *Edgework – The Sociology of Risk-taking*. (s. 3-14). New York and London: Routledge.
- McRobbie, A. & Garber, J. (2005). Girls and subcultures. I: K. Gelder (Ed.) *The Subcultures reader* (2. Edition). (s. 105-112). London og New York: Routledge.
- Maffesoli, M. (2005). The emotional Community: research arguments. I K. Gelder (Ed.) *The Subcultures reader* (2. Edition). (s. 193-210) London og New York: Routledge.
- Midol, N. & Broyer, G. (1995). Toward an Anthropological Analysis of New Sport Cultures: The Case of Whiz Sports in France. *Sociology of Sport Journal*, Vol. 12, 204 – 212.
- Milovanovic, D. (2005). Edgework: A Subjective and Structural Model of Negotiating Boundaries. I: S. Lyng (Ed.), *Edgework – The Sociology of Risk-taking*. (s. 51-72). New York and London: Routledge.
- Mæland, S. (2002). *B.A.S.E en studie i samtidskultur – ekstremt friluftsliv, eksistensielle dilemmaer, sublimale opplevelser*. Hovdefagsoppgave, Høgskolen i Telemark.
- Mæland, S. (2004). Basehopping – nasjonale selvbilder – sublimale opplevelser. *Norsk antropologisk tidsskrift* 15, 86-100.
- Møller, V. (2007). Walking the edge. I: M. McNamee (Ed.), *Philosophy, Risk and Adventure Sports*. (s. 186-197). London and New York: Routledge.
- Noble, G. & Watkins, M. (2003). So, how did Bourdieu learn to play tennis? Habitus, consciousness and habituation. *Cultural Studies*, 17(3/4), 520-538.
- Odden, A. (2004). Friluftsliv og ungdom – tradisjon og trender. Innlegg til landskonferanse om friluftsliv. Tromsø.
- Odden, A. (2008). *Hva skjer med norsk friluftsliv. En studie av utviklingstrekk I norsk friluftsliv 1970-2004*. Avhandling for graden philosophia doctor, fakultetet for samfunnsvitenskap og teknologiledelse, geografisk institutt, Norsk teknisk-naturvitenskapelig universitet, Trondheim.
- Palmer, C. (2004) Death, Danger and the selling of risk in adventure sports. I: B. Wheaton (Ed.), *Understanding Lifestyle Sports – Consumption, Identity and Difference*. (s. 55-69). London and New York: Routledge.
- Pearson, K. (1979). *Surfing subcultures of Australia and New Zealand*. St. Lucia: University of Queensland Press.
- Pettersen, Kjell G. (2011, 19. Juli). Kommune-økonomi en risikosport?. Kronikk. *Adresseavisen*. Hentet 25.05.2012 fra <http://www.adressa.no/meninger/article1663365.ece>
- Psathas, G. (1973) Introduction. I: G. Psathas (Ed.), *Phenomenological sociology – Issues and Applications*. New York: John Wiley & Sons.

- Puchan, H. (2004) Living 'extreme': Adventure sports, media and commercialization. *Journal of Communication Management*, 9(2), 171-178.
- Rinehart, R. E. (2000). ~~Emerging~~ arriving sport: alternatives to formal sports. I J. Coakley & E. Dunning (Eds.) *Handbook of sport studies*. (s. 504-520). London: Sage Publications Inc.
- Rinehart, R. E. & Sydnor, S. (2003). Proem. I: R. E. Rinehart & S. Sydnor (Eds.) *To the Extreme – Alternative Sports, Inside and Out*. (s. 1-17) Albany: State University of New York Press.
- Robbins, D. (2002). Sociology and Philosophy in the Work of Pierre Bourdieu, 1965-75. *Journal of Classical Sociology*, Vol. 2(3), 299-328.
- Robinson, V. (2004). Taking Risks: identity, masculinities and rock climbing. I: B. Wheaton (Ed.), *Understanding Lifestyle Sports – Consumption, Identity and Difference* (s.113-130). London and New York: Routledge.
- Robinson, V. (2008). *Everyday Masculinities and Extreme Sport – Male Identity and Rock Climbing*. Oxford: Berg.
- Røysamb, E. (1997) *Adolescent risk making. Behaviour patterns and the role of emotions and cognitions*. doktoravhandling i psykologi, Univseristetet i Oslo.
- Sands, R. (2002). *Sport Ethnography*. Champaign, Ill.: Human Kinetics.
- Schulze, G. (2005) *Die Erlebnisgesellschaft – Kulturosoziologi der Gegenwart* (2. Auflage). Frankfurt / New York: Campus Verlag.
- Schütz, A. (1953). Common-sense and scientific interpretation of human action. *Philosophy and Phenomenological Research*, Vol. 14, No. 1, 1-38.
- Schütz, A. (1954). Concept and Theory Formation in the Social Sciences. *The Journal of Philosophy*, Vol. 51, No.9, 257-273.
- Schütz, A. (1967). *The Phenomenology of the social world*. Evanston: Northwestern University Press.
- Self, D. & Findley, C. (2007). Psychology of risk. I: D. Booth & H. Thorpe (Eds.), *Berkshire Encyclopedia of Extreme Sports*. (s. 246-253). Massachusetts: Berkshire Publishing Group.
- Sennet, R. (2001) *Det fleksible mennesket: personlige konsekvenser av å arbeide i den nye kapitalismen*. Bergen: Fagbokforlaget.
- Simon, J. (2002) Taking Risks: Extreme Sports and the Embrace of Risk in Advanced Liberal Societies. I: T. Baker & J. Simon (Eds.), *Embracing Risk – The Changing Culture of Insurance and Responsibility*. (s. 177-208). Chicago and London: The University of Chicago Press.
- Simon, J. (2005). Edgework and Insurance in Risk Societies: Some notes on Victorian Lawyers and Mountaineers. I: S. Lyng (Ed.), *Edgework – The Sociology of Risk-Taking*. (s. 203-226). New York and London: Routledge.

- Soreide, K., Ellingsen C.L. & Knutson, V. (2007). How dangerous is BASE jumping? An analysis of adverse events in 20,850 jumps from the Kjerag Massif, Norway. *The Journal of Trauma – Injury, Infection, and Critical Care*, 62, 1113-1117.
- Spenningsøkende atferd* (u.å.) Hentet 27. mars 2012 fra http://snl.no/sml_artikkel/spennings%C3%B8kende_atferd
- Stahl, G. (2004). Tastefully Renovating Subcultural Theory: Making Space for a New Model. I: D. Muggleton & R. Weinzierl (Eds.), *The Post-subcultures Reader*. (s. 27-40). Oxford og New York: Berg.
- Statistics* (u.å) Hentet 27. mars 2012 fra http://www.basekjerag.com/rogaland/stavanger/svg_base.nsf/id/2CC0E47A17AB6173C1256E150002B1F9?OpenDocument
- Stranger, M. (1999). The aesthetics of risk – a study of surfing. *International Review for the Sociology of Sport*, 34(3), 265 – 276.
- Stranger, M. (2010). Surface and substructure: beneath surfing's commodified surface. *Sport in society*, 13, (7/8), 1223-1233.
- Taylor, C. (1991). *The ethics of authenticity*. Cambridge and London: Harvard University Press.
- Taylor, C. (1994). The politics of Recognition. In A. Gutman (Ed.), *Multiculturalism, Examining the Politics of Recognition*. (s. 25-73). Ewing: Princeton University Press.
- Thornton, S. (2005). The Social Logic of Subcultural Capital. In K. Gelder, *The Subcultures Reader*. (s. 184-192). London and New York: Routledge.
- Thorpe, H. (2004). Embodied Boarders: Snowboarding, Status and Style. *Waikato Journal of Education*, 10, 181-201.
- Thorpe, H. (2007). Gender. I: D. Booth & H. Thorpe (Eds.), *Berkshire Encyclopedia of Extreme Sports* (s. 103-111). Massachusetts: Berkshire Publishing Group.
- Thorpe, H. (2009). Bourdieu, Feminism and Female Physical Culture: Gender Reflexivity and the Habitus-Field complex. *Sociology of Sport journal*, 26, 491-516.
- Thorpe, H. (2010). Psychology of Extreme Sports. I: T. V. Ryba, R. J. Schinke & G. Tenenbaum (Eds.), *The Cultural Turn in Sport Psychology*. (s. 363-386). Morgantown: Fitness Information Technology.
- Tordsson, B. (2011). Risktagare och teorier om friluftsliv. I: K. Sandell, J. Arnegård & E. Backman (Red.), *Friluftssport och äventyrsidrott*. (s. 173-199) Lund: Studentlitteratur.
- Wagner, H. R. (1983). *Phenomenology of Consciousness and Sociology of the Life-world*. Edmonton: The University of Alberta Press.
- Wagner, P. (1994). *A Sociology of Modernity – Liberty and Discipline*. London and New York: Routledge.

- Waquant, L. (2004). *Body and Soul – notebooks of an apprentice boxer*. New York: Oxford University Press.
- Warshaw, M. (2010). *The history of surfing*. San Francisco: Chronicle Books.
- Weber, M. (1978) *Economy and Society*. Berkeley og Los Angeles: University of California Press.
- Weinzierl, R. & Muggleton D. (2004). What is 'Post-subcultural Studies' Anyway? I: D. Muggleton & R. Weinzierl (Eds.), *The Post-subcultures Reader*. (s. 3-23).Oxford og New York: Berg
- Westman, A., Rosén, M., Berggren, P., & Björnstig, U. (2008). Parachuting from fixed objects: descriptive study of 106 fatal events in BASE jumping 1981-2006. *British Journal of Sports Medicine*, 42, 431-436.
- Wheaton, B. (2004). Introduction – mapping the lifestyle sport-scape. I: Wheaton, B. (Ed.), *Understanding Lifestyle Sports – Consumption, Identity and Difference*. (s. 1-28). London og New York: Routledge.
- Wheaton, B. (2007). After sport culture: Rethinking Sport and Post-Subcultural Theory. *Journal of Sport & Social Issues*, 31(3), 283-307.
- Wheaton, B. & Beal, B. (2003). 'Keeping it Real' – Subcultural Media and the Discourses of Authenticity in Alternative Sport. *International Review for the Sociology of Sport*,38(2), 155-176.
- Whyte, W. F.(1993). *Street Corner Society – the social structure of an Italian slum*. Chicago: The University of Chicago Press.
- Willis, P.(1977). *Learning to labour: how working class kids get working class jobs*. Farnborough: Saxon House
- Young, Kevin og Michael Atkinson (2008). Introduction: A subcultural history. I: M. Atkinson & Young K. (Eds.), *Tribal Play – subcultural journeys through sport. Research in the sociology of sport*, Vol. 4, 1-46.
- Zuckerman, M. (1979). *Sensation Seeking. Beyond the Optimal Level of Arousal*. Hillsdale, N.J.: Lawrence Erlbaum Associates.
- Zuckerman, M. (2007). *Sensation seeking and risky behavior*. Washington, D.C.: American Psychological Association.
- Øvreeide, E. (2006). *Med livet som innsats?* Bacheloroppgave i Friluftsliv. Høgskulen i Sogn og Fjordane.

Vedlegg 1 Intervjuguide – base

Sosialisering:

Bakgrunn

Alder

Hva slags sport \ friluftsliv har du drevet med i ungdom og barndom?

Driver du fremdeles med andre sporter?

Har du drevet mye med sport og friluftsliv i barndommen?

Er sport og fll noe som er viktig i din familie?

Hva driver andre i din familie med av sport og fr.l.l.?

Hvor lenge har du drevet med base?

Møte med kulturen:

Hvorfor begynte du å interessere deg for fallskjermhopping?

Hvordan kom du først i kontakt med et basemiljø?

Hva var det som førte til at du bestemte deg for at dette var noe du ville?

Kan du fortelle om ditt første hopp?

Hva var omstendighetene rundt det første hoppet?

Hvor var du?

Hva slags sted er dette?

Hvem var du med?

Erfaringer som nybegynner:

Gjorde du noen feil som nybegynner?

Hender det at nybegynnere oppfører seg på feil måte?

Hva er en typisk måte for nybegynnere å oppføre seg på?

Tar det lang tid å gå fra å være nybegynner til å være en akseptert del av miljøet?

Kan du se på en basehopper om han eller hun er nybegynner?

Når du selv var nybegynner, oppførte du deg på noen måter som du ikke gjør i dag?

Når følte du at du var en del av miljøet?

Hva var det som fikk deg til å føle at du var det?

Hva avgjør om en person er en "ekte" basehopper?

Kan en snakke om et eget basehoppermiljø?

Hva kjennetegner i så fall et slikt miljø?

Er det noe som skiller basehopperne fra fallskjermhoppere?

Hva er det som gi kred i miljøet?

Hva er god "stil"?

Hva skiller en god basehopper fra en dårlig?

Finnes det forskjellige grener av basehopping?

Er det forskjellige grupperinger innen basemiljøet som setter pris på ulike ting?

Hvem er det som bestemmer hva som er akseptable måter å oppføre seg på?

Begjær:

Hva kjennetegner en god hoppopplevelse?

Kan du fortelle om et hopp du har vært spesielt godt fornøyd med?

Hva kjennetegner dette hoppet?

Fikk du noen reaksjoner fra andre på dette hoppet?

Hva kjennetegner et objekt som er bra / interessant å hoppe fra

Hva er det som får deg til å drive med base?

Hva med anerkjennelse fra andre?

Hvem andre? Vanlige folk. Basehoppere?

Hadde du hoppet base selv om ingen noen gang fikk vite at du gjorde det?

Risiko:

Betrakter du det du driver med som farlig?

Er det et poeng at det skal være farlig?

Har du noen gang vært skadet?

Dersom det ikke er et poeng at det skal være farlig, kunne en ikke bare ha hoppet i strikk?

Har det holdt på å gå galt noen gang?

Har du alltid likt å gjøre ting som folk ser på som farlig?

Hvis det er slik: hvorfor tror du at du har det slik?

Er det andre i din familie som driver med liknende ting?

Hva med dine foreldre. Har de forståelse for hvorfor du driver med dette?

Hvordan forklarer du foreldrene \ familie verdien av det du driver med?

Hvordan ser du på det at du kan sette redningsmannskap og lignende i fare?

Hvordan er det å utføre risikable ting sett på i miljøet?

Hvilke konsekvenser har medieomtale innad i miljøet?

Ser du på medieomtale som positivt eller negativt?

Gir media gode beskrivelser av basemiljøet?

Hvordan reagerer du på negativ omtale i media?

Leser du om base i egne magasiner og på nettet?

Hvor ofte, hvor mye?

Ser du mye på basevideoer?

Hvorfor? Hva ser du etter?

Filmer dere mye selv når dere hopper?

Hva er poenget med det? Hva ser du etter? Hvorfor vil du ha hoppet bevart på video?

Identitet:

Hvor viktig er basehopping for deg?

Hva skal til for at du slutter med base?

Forteller du folk du møter at du driver med basehopping?

Vedlegg 2 Intervjuguide – surf

Sosialisering:

Bakgrunn

Alder

Yrke

Hva slags sport \ friluftsliv har du drevet med i ungdom og barndom?

Har du drevet mye med sport og friluftsliv i barndommen?

Er sport og fll noe som er viktig i din familie?

Hva driver andre i din familie med av sport og fr.l.l.?

Hvor lenge har du drevet med surfing?

Hva slags surfing driver du med?

Hva slags brett bruker du?

Hvordan kom du først i kontakt med et surfemiljø?

Hvorfor begynte du å interessere deg for surfing?

Driver du med andre sporter?

Er det noe som skiller surfere fra folks om driver andre vannaktiviteter?

Hvor mange er det som driver med surfing i Norge?

Kan en snakke om et eget surfemiljø?

Hva kjennetegner i så fall et slikt miljø?

Møte med kulturen:

Kan du fortelle om dine første surfeerfaringer?

Hva var det som førte til at du bestemte deg for at dette var noe du ville?

Hva var omstendighetene rundt dine første surfeerfaringer

Hvor var du?

Hva slags sted er dette?

Hvem var du med?

Tok det lang tid å gå fra å være nybegynner til å være en akseptert del av miljøet?

Erfaringer som nybegynner:

Gjorde du noen feil som nybegynner?

Hender det at nybegynnere oppfører seg på feil måte?

Hva er en typisk måte for nybegynnere å oppføre seg på?

Kan du se på en surfer om han eller hun er nybegynner?

Når du selv var nybegynner, oppførte du deg på noen måter som du ikke gjør i dag?

Når følte du at du var en del av miljøet?

Hva var det som fikk deg til å føle at du var det?

Hva avgjør om en person er en "ekte" surfer?

Finnes det forskjellige miljøer innad i surfemiljøet?

Opplevelse:

Kan du fortelle om en dag med perfekt surf.

Hva er det som avgjør om en har en god eller dårlig dag.

Hva slags type surfing liker du – små bølger – store bølger – longboard – shortboard?

Begjær:

Hva kjennetegner en god surfopplevelse?

Hva er det som får deg til å drive med surfing?

Hva med anerkjennelse fra andre?

Hvem andre? Vanlige folk. surfere?

Hadde du surfet selv om ingen noen gang fikk vite at du gjorde det?

Verdier:

Hva er god "stil"?

Hva slags type surfing synes du er best "stil"?

Hva er det som gi kred i miljøet?

Er det forskjellige grupperinger innen surfemiljøet som setter pris på ulike ting?

Hvem er det som bestemmer hva som er akseptable måter å oppføre seg på?

Kan du fortelle om en manøver du har vært spesielt godt fornøyd med?

Hva kjennetegner dette hoppet?

Fikk du noen reaksjoner fra andre på dette hoppet?

Risiko:

Er surfing farlig?

Er det et poeng at det skal være farlig?

Har du noen gang vært skadet?

Har du alltid likt å gjøre ting som folk ser på som farlig?

Hvis det er slik: hvorfor tror du at du har det slik?

Er det andre i din familie som driver med liknende ting?

Hva med dine foreldre. Har de forståelse for hvorfor du driver med dette?

Hvordan forklarer du foreldrene \ familie verdien av det du driver med?

Hvordan er det å utføre risikable ting sett på i miljøet?

Hva kjennetegner en skikkelig flink surfer?

Hvordan gjenkjenner en nybegynner?

Hvilke feil gjør en som nybegynner?

Surfing blir jo fra tid til annen skrevet om i media. Hva tenker du om det?

Hvilke konsekvenser har medieomtale innad i miljøet?

Leser du om surf i egne magasiner og på nettet?

Hvor ofte, hvor mye?

Ser du mye på surfevideoer?

Hvorfor? Hva ser du etter?

Filmer dere mye selv når dere surfer?

Hva er poenget med det? Hva ser du etter. Hvorfor vil du ha hoppet bevart på video?

Identitet:

Er du med surfere på fritiden?

Har du venner som ikke driver med surfing?

Hvor mye tid bruker du på surfing – og ting som er relatert til surf?

Hvor viktig er surfing for deg?

Hva skal til for at du slutter med surfing?

Har du noen forbilder innen surfing?

(evt. Hvem er de store forbildene innen surfing – hvorfor?)

Nat Young sa en gang at surfere er av en annen rase enn vanlige folk. Er du enig i det?

Lokalisme:

Er det noe du misliker i surfemiljøet?

Finnes det lokalisme på jæren\ i norge?

Finnes det tendenser til surfrelatert vold i Norge?

Har du noen gang sett det?

Dersom du kunne endret på noe i surfing, hva ville det ha vært?

Vedlegg 3 Godkjenning fra NSD

Harald Hårfages gate 29
N-5007 Bergen
Norway
Tel: +47-55 58 21 17
Fax: +47-55 58 96 50
nsd@nsd.uib.no
www.nsd.uib.no
Org.nr. 985 321 884

Tommy Langseth
Seksjon for kultur og samfunn
Norges idrettshøgskole
Postboks 4014 Ullevål stadion
0806 OSLO

Vår dato: 15.05.2007

Vår ref :16654/KS

Deres dato:

Deres ref:

KVITTERING PÅ MELDING OM BEHANDLING AV PERSONOPPLYSNINGER

Vi viser til melding om behandling av personopplysninger, mottatt 23.03.2007. Meldingen gjelder prosjektet:

16654 *Spenningsøkingens sosialitet - en sosiologisk undersøkelse av verdisystem i
livsstilssport, basert på feltarbeid blant surfere og B.A.S.E-hoppere*
Behandlingsansvarlig *Norges idrettshøgskole, ved institusjonens øverste leder*
Daglig ansvarlig *Tommy Langseth*

Personvernombudet har vurdert prosjektet og finner at behandlingen av personopplysninger er meldepliktig i henhold til personopplysningsloven § 31. Behandlingen tilfredsstiller kravene i personopplysningsloven.

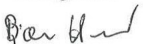
Personvernombudets vurdering forutsetter at prosjektet gjennomføres i tråd med opplysningene gitt i meldeskjemaet, korrespondanse med ombudet, eventuelle kommentarer samt personopplysningsloven/-helseregisterloven med forskrifter. Behandlingen av personopplysninger kan settes i gang.

Det gjøres oppmerksom på at det skal gis ny melding dersom behandlingen endres i forhold til de opplysninger som ligger til grunn for personvernombudets vurdering. Endringsmeldinger gis via et eget skjema, <http://www.nsd.uib.no/personvern/endringskjema>. Det skal også gis melding etter tre år dersom prosjektet fortsatt pågår. Meldinger skal skje skriftlig til ombudet.

Personvernombudet har lagt ut opplysninger om prosjektet i en offentlig database, <http://www.nsd.uib.no/personvern/register/>

Personvernombudet vil ved prosjektets avslutning, 31.12.2009, rette en henvendelse angående status for behandlingen av personopplysninger.

Vennlig hilsen

Bjørn Heinrichsen

Katrine Utaaker Segadal

Kontaktperson: Katrine Utaaker Segadal tlf: 55 58 35 42

Vedlegg: Prosjektvurdering

Avdelingskontorer / District Offices:

OSLO: NSD, Universitetet i Oslo, Postboks 1055 Blindern, 0316 Oslo. Tel: +47-22 85 52 11. nsd@uio.no

TRONDHEIM: NSD, Norges teknisk-naturvitenskapelige universitet, 7491 Trondheim. Tel: +47-73 59 19 07. kyrre.svana@svt.ntnu.no

TROMSØ: NSD, SVF, Universitetet i Tromsø, 9037 Tromsø. Tel: +47-77 64 43 36. nsdmaa@svt.uio.no

Artiklene

Artikkel 1: Risk sports – social constraints and cultural imperatives

Sport in Society: Cultures, Commerce, Media, Politics (2011), 14:5, 629-644

Risk sports – social constraints and cultural imperatives

Tommy Langseth*

Telemark University College, Bø i Telemark, and Norwegian School of Sports, Oslo, Norway

The desire to voluntarily undertake risk in sports has been studied and theorized within various academic disciplines. From a meta-sociological point of view, this article identifies two main perspectives in the existing sociological research and theory on risk sports. On the one hand, from the *compensation perspective*, risk-taking in sports is understood as an escape from a constraining modern society. The *adaptation perspective*, on the other hand, considers participation in risk sports as an expression of personal adjustment to cultural imperatives in late modernity. The article analyses and clarifies the socio-philosophical foundations for the relations between actors, society and desire found in these two perspectives. Seemingly, the two perspectives are incompatible. However, in the final part of the article it is argued that a constructivist model of desire, allows for arguments from both perspectives to shed light on voluntary risk-taking in sports.

August 2008 saw one of the most tragic events in mountaineering history. At K2 in the Himalayas, 11 climbers died and many more were seriously injured. In the media storm after the accidents, a question was raised: Why do they do it? Why do they risk attempting an ascent of K2 when they know the terrible injury – and death – statistics? Even though these questions are often raised, so-called risk sports are becoming more popular than ever. Participation in sports activities involving excitement and risk, such as climbing, surfing, BASE jumping and river kayaking, is increasing throughout the Western world.¹

The impetus for participation in risk sports has been studied within several academic fields. Within evolutionary psychology, the propensity for voluntary involvement in risk and danger is often understood as an outcome of personal characteristics.² Risk-taking is seen as a result of an evolutionary process that has led to individual differences in the willingness to become involved in dangerous situations. Another feature of risk sports that has been emphasized within psychology is the experience of flow that engagement in dangerous situations might give.³ Similar to the flow-perspective, other authors have studied voluntary risk-taking in relation to a Kantian understanding of the sublime.⁴ It is argued that risk-taking in sports is a particularly suitable way to achieve intense thrills and elevated experiences. What the above-mentioned conceptions of risk-taking have in common, is a tendency to see risk-taking as a highly individual endeavour. However, risk-taking has also been studied as social phenomena.

Within the social sciences, voluntary risk-taking in sports has been explored from micro-, meso- and macro-levels. Arnegård has shown how processes of socialization influence actors' choice to participate in risk sports.⁵ Further, Donnelly and Young have

---

*Email: tommy.langseth@hit.no

outlined how the values in sport subcultures are learnt.⁶ Several authors have more specifically shown how risk-taking is given value in risk sport cultures, and how actors in such cultures achieve peer recognition for taking risks.⁷ Other topics that have been studied in regard to risk sports within the social sciences are social class and gender. Fletcher has argued that risk-taking in sports is typically practised by members of the professional middle class, whereas Thorpe and Robinson, in several studies, have revealed the link between risk-taking and masculinity.⁸

A common approach within macro-oriented social sciences is to regard participation in risk sports as reactions to certain features of modernity. These approaches are the focus point in this article. From a meta-sociological position, this article identifies and discusses two major strands of thought within the sociological theorizing of voluntary risk-taking and its connection to modernity. The two models will be termed the compensation perspective and the adaptation perspective. Briefly, the compensation perspective considers risk-taking in sports as a reaction to an overly protective and risk-avoidant society. By contrast, the adaptation perspective sees risk-taking as a result of a society with cultural codes where risk-taking is embraced.

In sociological analysis of risk sports, these two perspectives are usually not presented in the same clear-cut fashion as they are in this article. Often, both perspectives are used within the same theoretical framework. The main theoretical tool this article relies on is therefore the construction of ideal types.⁹ Weber's concept of ideal types is usually utilized in order to condense and make a chaotic social reality sensible for sociological analysis. In this article, the ideal typical construction of the concepts compensation perspective and adaptation perspective is used in a similar, but meta-sociological way. By constructing these ideal types, the differences between the two perspectives are condensed to make it easier to see the fundamental contradictions between them regarding their underlying socio-philosophical assumptions about the relationship between actors, society and desires. The two perspectives must therefore be seen as abstract models of two dominant schools of thought within the sociological discourse on risk sport.

First, based on previous macro-oriented research on risk sports, the article outlines the general postulations and key ideas regarding modernity and desire in the two perspectives. Second, a broader understanding of modernity is presented in order to understand the two perspectives' divergent views of modernity. In particular, the work of Peter Wagner is used to comprehend the multidimensionality of modernity.¹⁰ Third, the implicit assumptions about desire are analysed. Here, Nick Crossley's theoretical approach to desire is utilized to underpin the difference between the two perspectives.¹¹ Finally, the article argues that a constructivist understanding of desire could make both perspectives' understanding of modernity's implication for voluntary risk-taking feasible. In accordance with what Furlong and Cartmel call 'the epistemological fallacy of late modernity',¹² it is argued that tensions are created between the ideology of late modernity and structural constraints.

Risk – some conceptual remarks

According to Baker and Simon, there are as many understandings of risk as there are academic disciplines.¹³ The concept of risk can therefore designate various phenomena. A thorough discussion of the concept is not the scope of this article. However, some remarks must be made. As Donnelly points out, risk can be understood as physical risk, economic risk or social risk.¹⁴ We can talk about physical risks, which involve the danger of getting sick, becoming injured or dying. Within the economic world, risks are often understood as

the financial risks that are taken in, for example, day trading. Social risks could be deviancy, whether voluntary or involuntary, in various forms, from being part of outsider groups and subcultures to committing a crime. Actors who take social risks may be in danger of being socially excluded from society at large. This article's main focus is on physical risk. However, as we shall see, the two perspectives analysed here often find the aforementioned forms of risk intermingled in a risk-taking ethos.

There are many different concepts connected to sports that usually contain risk-taking of some sorts. Extreme sport is often used as a concept that designates the full variety of such activities. However, extreme sport is a concept that participants in such sports tend to avoid. It is mostly used in media and marketing. According to Wheaton, lifestyle sports is more in accordance with the participants' own understanding of these activities.¹⁵ Participants see themselves as involved in a lifestyle more than in a specific sport. Nevertheless, in this article, risk sport is used as the generic term. The concept of risk sports is widely used and refers to activities in which participants could get severely hurt or suffer fatal consequences if they make mistakes.¹⁶ Risk sport is used instead of lifestyle sport because it accentuates the crucial role risk-taking plays in these activities. Surely, these sports are often part of lifestyle packages, but the concept risk sport points more directly to voluntary risk-taking which is the phenomena analysed in this article.

The compensation perspective

What I choose to conceptualize as the compensation perspective is a collective term for research and theory, emphasizing that modern society is too concerned with safety and risk avoidance, and thereby constrains actors' behaviour. The compensation perspective considers voluntary risk-taking through sports as a deeply needed compensation for a highly routinized, regulated, boring and 'too safe' life in modernity. Several social constraints inherent in modernity are put forward as forces that push actors toward participation in risk sports. Let us look at a few examples of the compensation perspective.

One strand of thought within the compensation perspective sees daily life within modernity as rationalized and, therefore, to a certain degree disenchanted. Building on Weber's analysis of the expansion of formal rationality and the resulting disenchantment of life, Lyng states that one could look at risk sports as a way of re-enchanting the world.¹⁷ Through his fieldwork among skydivers, he found that skydiving was a way of dealing with the alienation felt in bureaucratized work life. It is argued that in a daily life where most of our actions are regulated by bureaucratic institutions, little is left for deep, personal emotion. Lyng states that actors feel that they are robbed of their individual choices and pushed through life by unidentifiable forces.¹⁸ Lyng argues that leisure time activities, especially activities involving risk and play, can compensate for these social constraints. Risk sports are seen as attempts to escape the constraints of modern, rationalized life and thereby transcend the institutional world of modernity. Lyng further states that 'edgework' is a way of fulfilling unmet needs and that these actions reflect 'the immediate desires and goals of the ego'.¹⁹ Similarly, Holyfield et al. suggest that edgework puts participants in touch with emotions and sensations that are normally absent in modern rationalized life.²⁰ Furthermore, in Milovanovic's view, activities involving risk can be seen as a response to boundaries set up by society.²¹ He sees personal expressions and emotions as contrasts to the rational subject in capitalism. In a somewhat different way, Midol and Broyer see risk sports, or 'whiz' sports as they call them, as a challenge to patriarchal structures.²² They understand these sports as oppositional to mainstream values. Participation in risk sports is seen as liberation from social norms and

codes of conduct. According to Borden, subcultural sports, in his case skateboarding, can be seen as a way of criticizing modernity. As skateboarders seek to 'live life in the present', they also criticize a modernity where deferred gratification is seen as a virtue.²³ Surely, it can be questioned whether skateboarding is a risk sport. However, along the same line of thought, Lewis sees adventure rock climbing (as opposed to sports climbing on bolted routes) as a critique of everyday life.²⁴ For Lewis, adventure climbing represents a leisure arena where risks and uncertainties are embraced and that escapes and withstands rationalizing tendencies in modern society. Adventure climbing must be seen as a way of 'exercising embodied freedom along with the intuition and desire to abide with one's environment...'.²⁵ Leisure activities such as adventure climbing are, therefore, following Lewis, not just an escape attempt from life in modernity, but also a way of criticizing modern everyday life.

Another understanding that can be framed within the compensation perspective is delivered by Møller.²⁶ He sees the welfare state's extended forms of social security as oppressive, as they leave everyday life without room where fear can be experienced. He says, 'Extreme sports in other words function as mental health activities for dealing with the problems created by the welfare state – namely that in reality it makes fear homeless'.²⁷

The central argument in these examples is that society constrains human actions and affections in different ways. Norbert Elias' understanding of the civilizing of affections throughout modernity can serve as a theoretical example of the main thought within the compensation perspective. In *The Civilizing Process*, Elias argues that throughout modernity, affections have been increasingly suppressed by social norms and codes of conduct.²⁸ Following Elias, this leads to disciplination of human drives and desires, creating an unrelenting tension between spontaneous inner drives and socially demanded drive-control. According to Elias and Dunning, one of the few arenas where it is legitimate to show excitement today is through leisure activities such as sports.²⁹ In sports, it is argued, social norms are temporarily dissolved, thereby allowing inner personal affections to surface. This means that sports offer a temporarily relief from the social constraints of modernity. The quest for excitement in sports can therefore be seen as modern imitations of the 'raw' desire that existed in earlier societies where conduct was not as regulated and constrained. Elias's understanding can be read from a Freudian standpoint in which our basic desires and drives are seen as conflicting with the normative demands of society. Sport activities can therefore be seen as representing a 'safety valve' where the social constraints normally controlling actors' behaviour are temporarily relieved.

The compensation perspective exists in different versions. Still, scholars within this line of thought have a common tendency to see human nature as suppressed by the social world. Risk sports are explained as outbursts of desire or as a means of breaking with modernity's inherent constraints. This understanding reflects the romantic ideal that sees society as laying bonds on people and restricting their true nature. Risk sports are seen as balancing the tension between the actor's inner, 'true,' nature and the external constraints that are placed on each individual.

The adaptation perspective

Whereas compensation theory sees risk-taking as a way of escaping modernity, adaptation theory sees the same phenomenon as a way of behaving according to cultural imperatives in late modernity. Following Arnegård,³⁰ participation in risk sports is a social indicator that concurs with late modernity's individuality and expressivity. Similarly, Palmer states that societal changes have led more people to become adventure seekers.³¹ According to her,

once marginalized activities such as risk sports are now fully incorporated in the public domain. To be a risk sport participant therefore becomes a lifestyle marker and a proof of 'ones ability to cut it in a dangerous and uncertain world'.³² Kusz holds that mainstream media's endorsement of extreme sports must be seen as a symbol of American ideals where individualism, self-reliance and risk-taking are centre staged. These ideas are, as we shall see, not particularly American, but can be seen as typical for central ideas in later phases of modernity.³³ In an analysis of rock climbing, Beedie sees the sport as an expression of the valuation of individual freedom in modernity.³⁴ Within the same line of thought, Crosset and Beal state that risk sports should not be seen as exceeding the values in modernity, but rather as activities that celebrate values inherent in late modernity, such as individualism and individual achievement.³⁵ As Goffman points out, it is not accountants and clerks that are admired in our society. Rather, people have a high regard for those who display individual achievements and courage, such as sports car racers, detectives and cowboys.³⁶ Within the adaptation model's understanding, the ethos of risk sports corresponds to the cultural code of late modernity. It is viewed as an extension of modernity rather than transcending that reality. In their analysis of rock climbing, Abramson and Fletcher state that '... the latter-day expansion of rock-climbing is more credibly viewed as a physical and symbolic extension of the efforts to garner value from promised human futures – by absorbing risk, pain and self-reliance in the immediate here and now – than as a rebellious "dropping out" of the same social present'.³⁷ Within the adaptation perspective, then, the risk taker personifies values in (late) modernity, such as individualism, authenticity, creativity, spontaneity, anti-conventionalism, flexibility, self-realization and the search for an interesting and exciting life. The adaptation perspective holds that cultural imperatives make actors gravitate toward participation in risk sports. Two main interconnected forces are recognized within this perspective: individualization and embracement of risk.

Risk sports and individualization

The increasing focus on flexibility and the reduction of the state's power coincide with the growth and wealth of the youth culture after the Second World War. As a result of the rise of youth subcultures, deviancy and anti-conventionalism became a way of living. The move toward anti-conventionalism is described by Schulze in *Die Erlebnisgesellschaft* (The Experience Society).³⁸ He states that after the Second World War, scarcity stopped being the general principle structuring actors' lives. Instead, seeking experiences of various kinds became the guiding principle of action. Through empirical analysis, Schulze identified three ideal typical approaches (*schema*) in the pursuit of experiences: a high-culture orientation (*Hochkulturschema*), a 'folksy' orientation (*Trivialschema*), and finally, an action orientation (*Spannungsschema*). Historically, the first two orientations have their roots in the earlier phases of modernity. The action orientation is, by contrast, relatively new. According to Schulze, it has its origins in the rock and youth culture of the 1950s. The guiding principle for action within this orientation is the pursuit of excitement in various forms. The life philosophy within this orientation is anti-conventionalism, anti-authoritarianism, counter-culture and individual freedom. Fighting the routinized life and structures of organized modernity becomes a way of life for people within this orientation. Schulze states that within this orientation, paradoxically, anti-conventionalism becomes a convention.³⁹ Even though Schulze writes nothing about risk sports, the action orientation he describes represents a good description of the ethos of these sports.

As many have argued, individuality and individualism are hallmarks of the later phases of modernity.⁴⁰ It is argued that in traditional societies and earlier phases of modernity,

identity, work and status were strictly connected to social background. In late modernity, however, the actors themselves must choose which life they want to live. The individualization thesis has been widely criticized, as empirical evidence reveals that social background is still a key factor in most of the choices actors make.⁴¹ Giddens' and Beck's theses are seen as too unspecific. Instead of understanding individualization as something that actually takes place, that actors perform free and autonomous choices, one can rather look at individualism as a cultural norm.⁴² Individualism has become a powerful ideology that results in actors *wanting* to act and behave like autonomous individuals. Even if actors' lives remain socially structured, these structures are not perceived as such by the individual.⁴³ The subjectively perceived break from social bonds and the ideology of individualism give rise to the emerging importance of lifestyle. Despite the fact that lifestyle choices are not random, lifestyles become an arena to display individuality and identity. As Featherstone puts it: 'The new heroes of consumer culture make lifestyle a life project and display their individuality and sense of style in the particularity of the assemblage of goods, clothes, practices, experiences, appearance and bodily dispositions they design together into a lifestyle'.⁴⁴ Actors display their 'individuality' through lifestyle choices. Choosing to engage in risk sports is a signal of who one is. Although the participants themselves tend to see risk sports as rebellious and individual activities, the adaptation model analyses risk sports as manifestations of late modern values, embracing individualism, creativity, testing of limits and boundaries and anti-conventionalism.

The ideology of individualism can be seen as the main value from which other values, such as anti-conventionalism, follow. This can be linked to what Taylor calls 'the ethics of authenticity'.⁴⁵ The moral code of authenticity states that actors' true, inner selves cannot be found by following external demands and rules. Choosing to participate in traditional sports then is not seen as 'authentic' representation of the 'true', 'inner,' or self, since these activities have been practised for generations and are thus seen as conventionalized. Risk sports, however, hold an aura that is more in line with the moral code of individualism and authenticity. Since a number of risk sports are relatively new, they are usually activities that are not handed down to participants by their parents and engaging in them can be seen as an individual choice. Risk sports are also often seen as subcultures and are linked to the counter-cultural movement, which further links participation in these activities to anti-conventionalism, self-commandment and individualism. Risk sport participants can thus be seen as representatives for the norms of subjectivity and authenticity in late modernity.

Embracing risk

Another feature of modernity that is held within the adaptation model's understanding of risk sports is the embracement of risk within broader society. Following Simon, loyalty and stability were replaced by risk-taking and competition during the 1990s.⁴⁶ Instead of seeing our culture as obsessed with safety, Simon argues that since the 1980s, we have started to embrace risk. According to Simon, the embracement of risk in late modernity parallels the way risk was viewed in Victorian Britain, when individual responsibility prevailed over public concerns for insurance and safety for the labour force. The era also saw the blooming of mountaineering as an activity for the professional classes who, by climbing mountains, showed that they were willing to take the same, or even greater, risks than the labour force had to take in their work. As mentioned, the individual understanding of risk in this period was replaced by institutional efforts to reallocate risk. In the neo-liberal economy of today, risk is again considered an individual responsibility. Simon argues that in financial economics, risk is cultivated because profit is seen as a direct

outcome of risk.⁴⁷ In late modernity, it is argued, people must show that they handle risk on an individual level. As Sennet has outlined, the neo-liberalist economy demands that workers be highly flexible.⁴⁸ This implies that actors face increasing levels of risk because they must adapt to an ever-changing work sphere. Being able to handle risks on an individual level is, to an increasing degree, what institutions expect of people.⁴⁹ Whereas the twentieth century's welfare states and social security systems spread the risk, these institutions are today being broken down. In this new era of individual risk handling, the skills developed within risk sports are, according to Lyng, in demand within various institutions.⁵⁰ More importantly, being a risk sport participant signifies that one handles and adapts to a neo-liberal modernity. According to Simon, risk sports have become a way of creating subjectivity that meets the new standards of risk management: '...these activities produce a series of compelling images that tend to valorise precisely those attributes of subjects most valorised by advanced liberalism'.⁵¹

Within the adaptation perspective, it is mainly individualization as a cultural norm and a newly developed embracement of risk that is emphasized and used to explain participation in risk sports. Involvement in such activities is thereby seen as acting in accordance with cultural imperatives of late modernity.

Modernity – liberty and discipline

Clearly, the compensation model and the adaptation model interpret modernity in two completely different ways. The compensation perspective understands participation in risk sports as breaking with the values of modernity, whereas the adaptation perspective sees the same phenomena as following the values of modernity. How is it possible that some scholars state that modernity implies conventionalization, collectivism, rationality and safety obsession, while others emphasize de-conventionalization, individualism and embracement of risk?

Modernity is unquestionably a highly complex concept that has been interpreted in diverging ways. Within the compensation perspective, modernity is mainly understood in line with the classical sociologists' critique of this era. Marx's understanding of alienation and exploitation and Weber's focus on the expansion of formal rationality, the 'iron cage' and the following loss of meaning, can be seen as indicative of the compensation perspective's perception of modernity. Within this view, modernity renders humans unable to express some of their characteristics. Risk sport, it is argued, is a way to break with these constraints and live a more colourful, exciting life. By contrast, the adaptation perspective's outlook on modernity is rooted in scholars such as Beck's and Giddens' understanding of (reflexive/late) modernity where individualisation and the breakdown of structural constraints are focused upon. Individual life-projects thereby become a reflexive venture where people actively have to choose how to display themselves. Risk sports, it is argued within the adaptation perspective, has become a particularly sought-after signal of who one is.

Of course, both the classical sociologists and authors such as Beck and Giddens, are aware of the complexity of modernity. Weber, for instance, saw several advantages of modernity compared with previous modes of social organization. However, it was the problems raised by modernity that mostly characterised the work of the classical sociologists. Giddens and Beck, although mostly focusing on modernity as a process of liberation from social bonds such as class, also hold that this process in itself is constraining as people are constantly demanded to make choices and be responsible for the choices made. A scholar that has made the complexity of modernity central to his

theorizing is Peter Wagner. Because he is not necessarily well known, a short review of his ideas has to be made in order to let them shed light on the two perspectives analysed in this article.

According to Wagner's historical sociology, modernity contends the ambiguity of liberty and discipline.⁵² A discourse on liberation goes hand in hand with a discourse on disciplination. Inherent in modernity are both the belief in and struggle for individual autonomy and the institutional disciplination of individuals. These two ideas have, according to Wagner, coexisted in the history of modernity. In some phases of modernity, discipline has been accentuated; in others, personal autonomy and liberty.

Within the compensation perspective, the disciplinarian side of modernity has been emphasized. According to Wagner, a key element in the rise of the welfare states in the late nineteenth century was the rationalization and collectivization of risk. In the early nineteenth century, the dangers that confronted workers were to be handled on an individual level. Towards the end of the nineteenth century, however, social policy changed. Wagner states that the basic idea of social policy became socialization of risk.⁵³ The key idea of risk policies was to decrease the level of risk by implementing collective forms of risk avoidance. Welfare policies sought to create a risk-free society based on calculability and formal rationality. This represented a move away from the individualistic reasoning that dominated earlier phases of modernity.⁵⁴ The development of political technologies of risk management, such as the welfare state, can be seen as the background for what some of the scholars within the compensation model see as creating a too-safe society in which the basic human need for excitement is discarded. Participation in risk sports is seen as an escape attempt from a society where risk is highly socialized, and as an attempt to manage risk on an individual level.

Within the adaptation perspective, the liberty side of modernity is emphasized. Following Wagner, the structures and institutions of a highly organized modernity began to fade in the 1950s and 1960s. Wagner sees this era as a time of de-conventionalization and pluralization of practices which entailed an expansion of individualism. Viewed as counter-cultures, risk sports might be seen as a showcase for an emerging way of thinking in modernity.

Wagner's central thesis is that liberty and discipline coexist as central values in modernity. However, even though they coexist, some periods of modernity seem to accentuate liberty, and some discipline. This helps to explain the utterly different ways the compensation perspective and the adaptation perspective understand the societal impetus for participation in risk sports. Wagner's understanding on modernity suggests that both perspectives might be right in their understanding of modernity. Nevertheless, both perspectives must also be seen as limited, as they each reflect upon only one of modernity's sides.

Risk sports and desire

Aside from the differences between the two models' understanding of modernity, there are also profound differences regarding how they understand the forces, drives or desires that lead people to participate in risk sports.

A key argument in the compensation model is that society constrains individual actors' behaviour and that participation in risk sports can be seen as an escape attempt from these constraints. This means that the motivation or desire for engaging in sports stems from human needs that society does not usually allow people to express. As these needs are not suppressible, sports become an arena where needs can be displayed. The driving forces

behind participation in sports are understood as a deeply human and 'natural' entity. Society, by contrast, is regarded as a somewhat superficial construction that suppresses human beings' original nature. Translated to the theme of risk sports, this means that the desire or 'urge' to partake stems from deep human needs. In a society that is considered too safe and too regulated, risk sports are seen as an arena where people can express who they really are and what they really need.

The adaptation perspective's understanding of risk sports as a way of self-fashioning in late modernity opposes the compensation model's view. The understanding of why people participate in risk sports within the adaptation model is seen as connected to societal values that have increasingly developed over the last 30 years or so. Instead of seeing societal norms and actors' affections as polarities, they are seen as connected to each other. The need for arousal or the desire to participate in these activities is not seen as a result of 'deep' human needs, but as an outcome of cultural imperatives. The underlying statement concerning the development of desire within the adaptation model is that, in a society that requires people to live exciting lives, actors develop a socially constructed 'need' for excitement.

The differences between the two perspectives' understanding of desire can be seen as an outcome of different epistemologies. The compensation perspective leans toward a naturalist epistemology in which human desire is more or less constant. The adaptation perspective, however, relies on a constructivist epistemology in which desire is seen as fluctuating. In understanding the growing interest in risk sports, the adaptation model seems to have more explanatory value than the compensation model. If desire is seen as reflecting constant human needs, it is hard to explain why participation in these activities is increasing. Regarding the connection between desire and need, Turner states: 'This distinction is difficult to maintain, because what we perceive as needs are in fact thoroughly penetrated and constituted by culture.'⁵⁵ Turner's view is in line with the arguments put forward by many analysts within the Western Marxist tradition, who argue that what are perceived as needs can often be seen as social products.⁵⁶ With a postmodern twist, Baudrillard makes the same argument when he states that consumption objects do not respond to human needs; rather, actors desire objects because of their signification value.⁵⁷

In the eyes of Western Marxists, the only true need is the need for non-alienated human practices. This assumption rests upon an essentialist ontological claim about human nature that is hard to sustain. Whereas Western Marxism first and foremost looks at the constructedness of needs in connection to consumption, Crossley gives an account of the development of desire that goes beyond the consumption focus.⁵⁸ Building on Bourdieu's work, Crossley explicates how desire is developed on a group level. In *The Social Body*, Crossley states that it is necessary to move away from an understanding of desire as an autonomous, antisocial drive.⁵⁹ Instead of claiming that desire rests on ontological human drives and needs disconnected from time and space, he sees desire as socially constructed. He states that desire must not be understood as emerging outside the social: 'Human desires are invested in the games which comprise the social world, they drive us into society'.⁶⁰ Following Crossley, desire develops because of, not despite of, the actors' being part of society. Desire is part of a socialization process where actors learn what has value. According to Crossley, desire is connected to internalization of a field's specific values and transformation of investments undertaken in the game. Following Bourdieu, there are just as many forms of libido as there are fields; the fields direct libido.⁶¹ The satisfaction involved stems from having an audience that knows the rules of the game and the symbolic capital that is marketable within the field, and thereby can recognize

achievements. Building on Bourdieu's concept of field and the German social theorist Axel Honneth's understanding of recognition, Crossley states that desire is desire for recognition. What is desired is relative to the field and the forms of capital within it. The desired actions or objects must not be seen as autonomous facts about the world. The desired object is arbitrary. It is neither a piece of art nor an action's inherent value that develops desire, but the actions' or objects' symbolic value in a field. Nevertheless, for the actors in the field, the values in the field do not appear to be random. Rather, to them the values are taken for granted. By 'forgetting' that symbolic capital in a field is arbitrary, it appears to be 'natural' and remains unquestioned by the actors. Furthermore, the actors can get recognition for possessing the values created in the field and thereby develop desire toward the field-specific values. Following Crossley's argument, the desire to undertake risky sports activities must be seen as part of a process whereby actors are socialized into a culture, or a field, in which taking risks entails symbolic capital.

Crossley's argument is basically that desire is socially produced on a community or meso-level. It is within fields that people get their ideas about what is worth striving for. This means that people within risk sport cultures develop their own hierarchy of values and that these hierarchies determine the participants' desire structure. However, this does not explain the growing interest in risk sports as such. People can very well develop field-specific values on a small scale, without necessarily pointing to a social trend. Throughout modernity people have embraced risk within small fields, as within the climbing community. The question then is whether Crossley's model of desire development can adhere to macro-level explanations. Recognition inside a field does not necessarily mean recognition outside the field. Nevertheless, as argued by theorists within the adaptation model, some of the values within risk sport fields are today recognized within the broader society. Merits in different risk sports are given value outside the field. To some degree, the symbolic capital gathered in risk sports can be translated into other forms of capital. One example is when mountaineers earn money by giving 'motivational talks' for businessmen and women. Another example which shows that these values are widespread is the use of risk sports in commercials for everything from cars to shavers. This shows that risk sports have an 'aura' that is appreciated and marketable within present-day society. It can be argued that in late modernity, the context of understanding of risk sports has broadened, as the ethos of risk sports is recognized within broader society. Arnegård argues that taking risks is one way of getting acknowledged within risk sport groups.⁶² Following the adaptation perspective's argument, one can rather say that in the cultural environment of the present, it is easier to get recognized for these kinds of activities, even outside the group. Taking risks in sports is recognized as valuable by far more people than just the hard-core elite members within a risk sport field. As such, Crossley's model of desire development transgresses the meso-level. As the values of risk sports concur with central cultural values in late modernity, ever more people are drawn to such activities. Risk sports, then, can be a way of getting recognition in society, and since recognition, following Crossley, is the basis of desire, an increasing number of actors will develop a desire structure that makes participation in risk sports a possible alternative. This might, at least partially, explain the increasing participation in risk sports from a macro-sociological perspective.

The double pressure toward participation in risk sports

We have seen that the compensation model and the adaptation model interpret modernity and desire development in two very different ways. One way of understanding the

different interpretations is to say that the two models highlight different epochs of modernity; the compensation model focuses on an earlier, more organized form of modernity, whereas the adaptation model draws attention to a later, more liberal epoch. Another interpretation could be that they emphasize different sides of modernity that coexist: the compensation model emphasizing what Wagner would call the discipline side of modernity and the adaptation model emphasizing the liberty side of the same period.⁶³ This means that, on the one hand, we have a disciplinarian side of modernity telling people to 'be rational, be safe, behave!' On the other hand, the libertarian side of modernity says: 'be crazy, take chances, be yourself!' Besides the diverging understanding of modernity, there are also, as I have shown, differences in the two perspectives' perception of desire. Within the compensation perspective, desire tends to be seen as a more or less constant feature of human beings, while the adaptation perspective sees desire as fluctuating and dependent upon societal changes.

Instead of seeing the two models as incompatible, they could rather complement each other. As long as we see the desire to participate in risk sports as socially developed and not a human need, both perspectives can be right, and the combination of the two models may help explain the growing interest in these activities. Even though a large proportion of citizens in late modernity can be said to be occupied with self-realization through various forms of experience seeking, and that in different ways society expects people to live exciting lives, this does not necessarily mean that actors live their daily lives in such a way. Actors' daily lives often remain highly structured and constrained. This parallels what Furlong and Cartmel called the epistemological fallacy of late modernity.⁶⁴ Their argument is that in late modernity, actors are supposed to act as autonomous individuals; actors even think of themselves as liberated from traditional structures that constrain individual choices. However, as Furlong and Cartmel argue, actors, in fact, still make choices according to old structures. To a large extent, social class is still an important determinant for actors' choice of education, work and leisure interests. The same point can be made about the desire to participate in risk sports. At an ideological level, actors are supposed to live exciting lives, and they develop a desire structure that concurs with these norms. Still, actors often find themselves entrenched in institutional and constraining settings, as proposed by the compensatory model. The cultural norms and the actors' real situation in their daily lives can thereby be seen as opposing each other. People live with the cultural imperatives of the liberty side of modernity, but at the same time, they are regulated by the structural demands of a disciplinarian modernity. This can create tensions between the ideals of late modernity and the daily lives actors live. Risk sports and other leisure activities can thus be a way of balancing the incorporated cultural norms and the constraining, factual settings of everyday life. Thus, one way to explain the increasing participation in risk sports is to combine the compensation model with the adaptation model. Participation in risk sports might be seen as a reaction to an overly rational, protective, and overly regulated society. However, existing simultaneously with this disciplinarian society is a society that demands that the actors break away from regulations. This implies that the reaction toward over-regulation is not a result of human drives or needs, but rather a consequence of cultural norms that instate desires to act individually and embrace risk. On the one hand, actors live their lives in constraining settings; on the other hand, their desire structure is formed within the cultural norms of late modernity. Risk sports present a solution to this dilemma because they allow actors to temporarily step out of the constraining settings of daily life and into a realm that is more in line with the self-fulfilling demands of libertarian modernity. The social constraints and cultural imperatives can be seen as a structural framework that creates *double pressure*

towards participation in activities such as risk sports. The cultural imperatives emphasized by the adaptation perspective pull actors toward participation in activities such as risk sports. When actors incorporate these cultural imperatives into their desire structure, they are pushed away from the social constraints described by the compensation perspective and towards living exciting lives. This double pressure means that there are forces that both pull and push actors toward risk sports.

Concluding remarks

The aim of this article has been to outline two major trends in sociological research on voluntary risk-taking in sports and thereby contribute to the understanding of the complexity of existing theories. It has been argued that within the compensation perspective, a disciplinarian modernity and an understanding of desire as 'natural' are used to explain why actors choose to participate in risk sports. The adaptation perspective, by contrast, emphasizes a more libertarian form of modernity and desire as socially constructed as explanation factors for the same phenomena. By maintaining that desire is socially constructed, it has been argued that both perspectives' view on modernity can be utilized within the same theoretical framework to understand the growing interest in risk sports. The disciplinarian, constraining modernity can be seen as existing simultaneously and interacting with a libertarian modernity in which risk-taking is encouraged. The cultural codes of libertarian modernity can be seen as instating desires towards risk-taking. At the same time, these desires can be seen as conflicting with the constraints of everyday life. Participation in risk sports, then, can be seen as an attempt to strike a balance between the social constraints of everyday life and the cultural imperatives in late modernity.

Notes

- ¹ Arnegård, *Upplevelsar och lärande i äventysport och skola*; Creyer, Ross, and Evers, 'Risky Recreation'; Palmer, 'Death, Danger and the Selling of Risk'; Puchan, 'Living "Extreme"'; Rinehart and Sydnor, 'Proem'; Stranger, 'The Aesthetics of Risk'; Wheaton, 'Introduction – Mapping the Lifestyle Sport-Scape'.
- ² For example, Zuckerman, *Sensation Seeking*.
- ³ Csikszentmihalyi, *Flow*.
- ⁴ For example, Celsi, 'Trancendent Benefits'; Ilundáin-Aguruzza, 'Kant Goes Skydiving'; Mæland, 'Basehopping'.
- ⁵ Arnegård, *Upplevelsar och lärande i äventysport och skola*.
- ⁶ Donnelly and Young, 'The Construction and Confirmation of Identity'.
- ⁷ Atencio, Beal, and Wilson, 'The Distinction of Risk'; Hunt, 'Divers Accounts of Normal Risk'; Thorpe, 'Embodied Boarders', 'Psychology of Extreme Sports'.
- ⁸ Fletcher, 'Living on the edge'; Robinson 'Taking Risks', *Everyday Masculinities and Extreme Sport*; Thorpe, 'Bourdieu, Feminism and Female Physical Culture'.
- ⁹ Weber, *Economy and Society*.
- ¹⁰ Wagner, *A Sociology of Modernity*.
- ¹¹ Crossley, *The Social Body*.
- ¹² Furlong and Cartmel, *Young People and Social Change*.
- ¹³ Baker and Simon, 'Embracing Risk'.
- ¹⁴ Donnelly, 'Sport and Risk Culture'.
- ¹⁵ Wheaton, 'Introduction'.
- ¹⁶ Breivik, 'Risikofølelse og jakten på spenning'.
- ¹⁷ Lyng, 'Sociology at the Edge'.
- ¹⁸ Lyng, 'Edgework', 870.
- ¹⁹ *Ibid.*, 878.
- ²⁰ Holyfield, 'Adventure Without Risk is Like Disneyland'.

- ²¹ Milovanovic, 'Edgework'.
- ²² Midol and Broyer, 'Toward an Anthropological Analysis of New Sport Cultures'.
- ²³ Borden, *Skateboarding*.
- ²⁴ Lewis, 'Sustainable Adventure'.
- ²⁵ *Ibid.*, 89.
- ²⁶ Møller, 'Walking the Edge'.
- ²⁷ *Ibid.*, 190.
- ²⁸ Elias, *The Civilizing Process*.
- ²⁹ Elias and Dunning, *Quest for Excitement*.
- ³⁰ Arnegård, *Upplevelsar och lärande i äventysport och skola*.
- ³¹ Palmer, 'Death, Danger and the Selling of Risk'.
- ³² *Ibid.*, 67.
- ³³ Kusz, 'Extreme America'.
- ³⁴ Beedie, 'Legislators and Interpreters'.
- ³⁵ Crosset and Beal, 'The Use of "Subculture"'.
- ³⁶ Goffman, *Interaction Ritual*, 266.
- ³⁷ Abramson and Fletcher, 'Recreating the Vertical'.
- ³⁸ Schulze, *Die Erlebnisgesellschaft*.
- ³⁹ *Ibid.*, 156.
- ⁴⁰ For example, Beck, *Risiko og frihet*; Giddens, *The Consequences of Modernity, Modernitet og Selvidentitet*.
- ⁴¹ For example, Featherstone, *Consumer Culture and Postmodernism*; Furlong and Cartmel, *Young People and Social Change*; Krange and Øya, *Den nye moderniteten*.
- ⁴² That does not mean that everybody embraces individualism as a cultural norm. One of the important findings of Schulze (*Die Erlebnisgesellschaft*) is that individualism is, counter to Giddens's and Beck's understanding, not something that everybody adheres to. He finds that individualism is important to actors within the action and high-culture orientation, but not within the folksy orientation.
- ⁴³ Furlong and Cartmel, *Young People and Social Change*.
- ⁴⁴ Featherstone, *Consumer Culture and Postmodernism*, 86.
- ⁴⁵ Taylor, *The Ethics of Authenticity*.
- ⁴⁶ Simon, 'Taking Risks'.
- ⁴⁷ *Ibid.*, 179.
- ⁴⁸ Sennet, *Det fleksible mennesket*.
- ⁴⁹ Simon, 'Edgework and Insurance in Risk Societies'.
- ⁵⁰ Lyng, 'Sociology at the Edge'.
- ⁵¹ Simon, 'Taking Risks', 180.
- ⁵² Wagner, *A Sociology of Modernity*.
- ⁵³ *Ibid.*
- ⁵⁴ *Ibid.*, 98.
- ⁵⁵ Turner, *The Body and Society*, 57.
- ⁵⁶ For example, Marcuse, *One-Dimensional Man*; Lefebvre, *Everyday Life in the Modern World*.
- ⁵⁷ Baudrillard, *Selected Writings*.
- ⁵⁸ Crossley, *The Social Body*.
- ⁵⁹ *Ibid.*
- ⁶⁰ *Ibid.*, 7.
- ⁶¹ Bourdieu, *Symbolsk makt*, 135.
- ⁶² Arnegård, *Upplevelsar och lärande i äventysport och skola*.
- ⁶³ Wagner, *A Sociology of Modernity*.
- ⁶⁴ Furlong and Cartmel, *Young People and Social Change*.

References

- Abramson, Allen, and Robert Fletcher. 'Recreating the Vertical. Rock as Epic and Deep Eco-Play'. *Anthropology Today* 23, no. 6 (2007): 3–7.
- Arnegård, Johan. *Upplevelsar och lärande i äventysport och skola* (Experience and Learning in Adventure Sports and School). Stockholm: HLS Förlag, 2006.

- Atencio, Mathew, Becky Beal, and Charlene Wilson. 'The Distinction of Risk: Urban Skateboarding, Street Habitus and the Construction of Hierarchical Gender Relations'. *Qualitative Research in Sport and Exercise* 1, no. 1 (2009): 3–20.
- Baker, Tom, and Jonathan Simon. 'Embracing Risk'. In *Embracing Risk – The Changing Culture of Insurance and Responsibility*, edited by Tom Baker and Jonathan Simon, 1–25. Chicago: University of Chicago Press, 2002.
- Baudrillard, Jean. *Selected Writings*. Stanford, CA: Stanford University Press, 1988.
- Beck, Ulrich. *Risiko og frihet* (Risk and Freedom). Bergen: Fagbokforlaget, 1997.
- Beedie, Paul. 'Legislators and Interpreters: an Examination of Changes in Philosophical Interpretations of being a Mountaineer'. In *Philosophy, Risk and Adventure Sports*, edited by Mike McNamee, 25–42. London: Routledge, 2007.
- Borden, Iain. *Skateboarding, Space and the City*. Oxford: Berg, 2003.
- Bourdieu, Pierre. *Symbolisk makt* (Symbolic Power). Oslo: Pax Forlag A/S, 1996.
- Breivik, Gunnar. 'Risikoferd og jakten på spenning'. (Risk Behavior and the Quest for Excitement) In *På den usikre siden – risiko som forestilling, atferd og rettesnor* (The Unsafe Side – Risk as Conception, Behavior and Guiding Principle), edited by Dag S. Thelle, 133–80. Oslo: Cappelen forlag, 2001.
- Celsi, Richard L. 'Transcendent Benefits of High-Risk Sports'. *Advances in Consumer Research* 19 (1992): 636–41.
- Creyer, Elisabeth H., William T. Ross Jr, and Deborah Evers. 'Risky Recreation: an Exploration of Factors Influencing the Likelihood of Participation and the Effects of Experience'. *Leisure Studies* 22 (2003): 239–53.
- Crosset, Todd, and Becky Beal. 'The Use of "Subculture" and "Subworld" in Ethnographic Works on Sport: a Discussion of Definitional Distinctions'. *Sociology of Sport Journal* 14 (1997): 73–85.
- Crossley, Nick. *The Social Body – Habit, Identity and Desire*. London: Sage, 2001.
- Csikszentmihalyi, Mihaly. *Flow – the Psychology of Optimal Experience*. New York: Harper Perennial, 1991.
- Donnelly, Peter. 'Sport and Risk Culture'. In *Sporting Bodies Damaged Selves. Research in the Sociology of Sport*, Vol. 2, 29–57. Stamford, CT: JAI Press, 2004.
- Donnelly, Peter, and Kevin Young. 'The Construction and Confirmation of Identity in Sport Subcultures'. *Sociology of Sport Journal* 5 (1988): 223–40.
- Elias, Norbert. *The Civilizing Process*, Revised edn. Oxford: Blackwell, 2000.
- Elias, Norbert, and Eric Dunning. *Quest for Excitement. Sport and Leisure in the Civilizing Process*. Oxford: Blackwell, 1986.
- Featherstone, Mike. *Consumer Culture and Postmodernism*. London: Sage, 1991.
- Fletcher, Robert. 'Living on the Edge: The Appeal of Risk Sports for the Professional Middle Class'. *Sociology of Sport Journal* 25 (2008): 310–30.
- Furlong, Andy, and Fred Cartmel. *Young People and Social Change*. Buckingham: Open University Press, 1997.
- Giddens, Anthony. *The Consequences of Modernity*. Stanford, CA: Stanford University Press, 1990.
- Giddens, Anthony. *Modernitet og Selvidentitet* (Modernity and Self-Identity). København: Hans Reitzels Forlag, 1996.
- Goffman, Erving. *Interaction Ritual – Essays on Face-to-Face Behavior*. New York: Pantheon Books, 1967.
- Holyfield, Lori, Lillian Jonas, and Anna Zajicek. 'Adventure Without Risk is Like Dinseyland'. In *Edgework – The Sociology of Risk-Taking*, edited by Stephen Lyng, 173–86. New York: Routledge, 2005.
- Hunt, Jennifer, C. 'Divers Accounts of Normal Risk'. *Symbolic Interaction* 18, no. 4 (1995): 439–62.
- Illundáin-Aguruzza, Jesus. 'Kant Goes Skydiving: Understanding the Extreme by Way of the Sublime'. In *Philosophy, Risk and Adventure Sports*, edited by Mike McNamee, 149–67. London: Routledge, 2007.
- Kränge, Olve, and Tormod Øya. *Den nye moderniteten: ungdom, individualisering, identitet og mening* (The New Modernity: Youth, Individualization, Identity and Meaning). Oslo: Cappelen Akademisk Forlag, 2005.

- Kusz, Kyle. 'Extreme America: the Cultural Politics of Extreme Sports in 1990s America'. In *Understanding Lifestyle Sports – Consumption, Identity and Difference*, edited by Belinda Wheaton, 197–213. London: Routledge, 2004.
- Lefebvre, Henri. *Everyday Life in the Modern World*. London: Continuum, 2002.
- Lewis, Neil. 'Sustainable Adventure: Embodied Experiences and Ecological Practices within British Climbing'. In *Understanding Lifestyle Sports – Consumption, Identity and Difference*, edited by Belinda Wheaton, 70–93. London: Routledge, 2004.
- Lyng, Stephen. 'Edgework: a Social Psychological Analysis of Voluntary Risk Taking'. *American Journal of Sociology* 95, no. 4 (1990): 851–86.
- Lyng, Stephen. 'Sociology at the Edge: Social Theory and Voluntary Risk Taking'. In *Edgework – The Sociology of Risk-Taking*, edited by Stephen Lyng, 17–49. New York: Routledge, 2005.
- Lyng, Stephen. 'Edgework and the Risk-Taking Experience'. In *Edgework – The Sociology of Risk-Taking*, edited by Stephen Lyng, 3–14. New York: Routledge, 2005.
- Mæland, Sidsel. 'Basehopping – nasjonale selvbilder – sublime opplevelser'. ('Basejumping – National Self-Images – Sublime Experiences') *Norsk antropologisk tidsskrift* 15 (2004): 86–100.
- Marcuse, Herbert. *One-Dimensional Man: Studies in the Ideology of Advanced Industrial Society*. London: Routledge, 1991.
- Midol, Nancy, and Gerard Broyer. 'Toward an Anthropological Analysis of New Sport Cultures: The Case of Whiz Sports in France'. *Sociology of Sport Journal* 12 (1995): 204–12.
- Milovanovic, Dragan. 'Edgework: A Subjective and Structural Model of Negotiating Boundaries'. In *Edgework – The Sociology of Risk-Taking*, edited by Stephen Lyng, 51–72. New York: Routledge, 2005.
- Møller, Verner. 'Walking the Edge'. In *Philosophy, Risk and Adventure Sports*, edited by Mike McNamee, 186–97. London: Routledge, 2007.
- Palmer, Catherine. 'Death, Danger and the Selling of Risk in Adventure Sports'. In *Understanding Lifestyle Sports – Consumption, Identity and Difference*, edited by Belinda Wheaton, 55–69. London: Routledge, 2004.
- Puchan, Heike. 'Living "Extreme": Adventure Sports, Media and Commercialization'. *Journal of Communication Management* 9, no. 2 (2004): 171–8.
- Rinehart, Robert E., and Synthia Sydnor. 'Proem'. In *To the Extreme – Alternative Sports, Inside and Out*, edited by Robert E. Rinehart and Synthia Sydnor. Albany: State University of New York Press, 2003.
- Robinson, Victoria. 'Taking Risks: Identity, Masculinities and Rock Climbing'. In *Understanding Lifestyle Sports – Consumption, Identity and Difference*, edited by Belinda Wheaton, 113–30. London: Routledge, 2004.
- Robinson, Victoria. *Everyday Masculinities and Extreme Sport – Male Identity and Rock Climbing*. Oxford: Berg, 2008.
- Schulze, Gerhard. *Die Erlebnisgesellschaft – Kulturosoziologie der Gegenwart* (The Experience Society – The Sociology of Contemporary Civilization). Frankfurt: Campus Verlag, 2005.
- Sennet, Richard. *Det fleksible mennesket: personlige konsekvenser av å arbeide i den nye kapitalismen* (The Corrosion of Character: The Personal Consequences of Work in the New Capitalism). Bergen: Fagbokforlaget, 2001.
- Simon, Jonathan. 'Taking Risks: Extreme Sports and the Embrace of Risk in Advanced Liberal Societies'. In *Embracing Risk – The Changing Culture of Insurance and Responsibility*, edited by Tom Baker and Jonathan Simon, 177–208. Chicago: University of Chicago Press, 2002.
- Simon, Jonathan. 'Edgework and Insurance in Risk Societies: Some Notes on Victorian Lawyers and Mountaineers'. In *Edgework – The Sociology of Risk-Taking*, edited by Stephen Lyng, 203–26. New York: Routledge, 2005.
- Stranger, Mark. 'The Aesthetics of Risk – a Study of Surfing'. *International Review for the Sociology of Sport* 34, no. 3 (1999): 265–76.
- Taylor, Charles. *The Ethics of Authenticity*. Cambridge, MA: Harvard University Press, 1991.
- Thorpe, Holly. 'Embodied Boarders: Snowboarding, Status and Style'. *Waikato Journal of Education* 10 (2004): 181–201.
- Thorpe, Holly. 'Beyond "Decorative Sociology": Contextualizing Female Surf, Skate and Snowboarding'. *Sociology of Sport Journal* 23 (2006): 205–28.
- Thorpe, Holly. 'Bourdieu, Feminism and Female Physical Culture: Gender Reflexivity and the Habitus – Field Complex'. *Sociology of Sport Journal* 26 (2009): 491–516.

- Thorpe, Holly. 'Psychology of Extreme Sports'. In *The Cultural Turn in Sport Psychology*, edited by T.V. Ryba, R.J. Schinke, and G. Tenenbaum, 363–86. Morgantown: Fitness Information Technology, 2010.
- Turner, Bryan S. *The Body & Society*. London: Sage, 2004.
- Wagner, Peter. *A Sociology of Modernity – Liberty and Discipline*. London: Routledge, 1994.
- Weber, Max. *Economy and Society*. Berkeley, CA: University of California Press, 1978.
- Wheaton, Belinda. 'Introduction – Mapping the Lifestyle Sport-Scape'. In *Understanding Lifestyle Sports – Consumption, Identity and Difference*, edited by Belinda Wheaton, 1–28. London: Routledge, 2004.
- Zuckerman, Marvin. *Sensation Seeking. Beyond the Optimal Level of Arousal*. Hillsdale, NJ: Erlbaum, 1979.

Artikkel 2: Liquid ice surfers – the construction of surfer identities in Norway

Journal of Adventure Education & Outdoor Learning (2012), 12:1, 3-23

Liquid ice surfers—the construction of surfer identities in Norway

Tommy Langseth*

Telemark University College, Norway

Surfing is getting increasingly popular in Norway as well as other countries that have a coastline with rideable waves. As surfing gains in popularity, however, the boundaries of the surfing subculture become increasingly guarded. Through ethnography and qualitative interviews, this study examines identity construction on an individual and group level among Norwegian surfers. The study reveals that successful integration in the subculture is dependent on identification with four fundamental forms of symbolic capital: skills, subcultural knowledge, commitment and local affiliation. First, the paper analyses how the individual surfers through a process of identity construction get accustomed to, and incorporate, these values. Second, the paper examines how out-groups are constructed against groups of surfers lacking these forms of symbolic capital.

Keywords: *Surfing; Identity; Subcultures; Symbolic capital*

Introduction

Sports that go by names such as ‘risk sports’, ‘extreme sports’, or ‘alternative sports’ are becoming ever more popular throughout the Occident (Arnegård, 2006; Creyer, Ross, & Evers, 2003; Palmer, 2004; Puchan, 2004; Rinehart & Sydnor, 2003; Stranger, 1999; Wheaton, 2004). As part of this trend, surfing has steadily increased in popularity since the 1950s (Booth, 2007; Ford & Brown, 2006; Kampion & Brown, 1997). Despite the fact that Norway does not evoke images normally connected to surfing: summer, tanned bodies and beach life, surfing is increasingly getting more popular. There are surf breaks that are regularly surfed along the coast from Larvik in the southeast to Finmark in the north. The best known and most frequently surfed spots are in the Jæren region, close to the city of Stavanger in the southwest, the Stad Peninsula at the northwest coast of southern Norway, and

---

*Department of Sport, Physical Education and Outdoor Life Studies, Telemark University College, Hallvard Eikas plass, 3800, Bø i Telemark, Norway. Email: tommy.langseth@hit.no

the Lofoten Islands in northern Norway. This research focuses on the Jæren region because it is the only area in Norway that has consistent surf and is densely populated. It is thereby the only area in Norway that a surf culture has developed to some extent. With four surf shops, a number of surf schools and an estimated 1000–1500 surfers, Stavanger has become the ‘surf city’ of Norway.

The surfing subculture in the Jæren region started developing in the early 1980s. However, it was not until the mid-1990s that the surf population started to grow considerably due to the boom in snowboarding, developments in wetsuit technology, and the simple awareness that it is possible to surf in Norway. ‘Tor’ clearly states his dislike for this development:

We were a small family that helped each other and took care of each other . . . . We just surfed and nobody knew what we were doing, a little clan of 10–20 surfers. . . . Then it said bang after the movie *Point Break*. It was *Point Break* that was the problem, that started the whole shit. After that, it went down the drain. And the skating and snowboarding . . . Håkonsen started surfing . . . no, no, no.

The Håkonsen ‘Tor’ referred to is Terje Håkonsen, a Norwegian snowboard icon who took up surfing in the late 1990s, thereby inspiring other snowboarders to follow suit. Håkonsen advocated snowboarding’s oppositional values, for example, by refraining from participation in the 1998 winter Olympics. Even though such actions increased his status as a subcultural hero in the subculture of snowboarding, his status was not automatically translated into the surf culture. In the Jæren region, he was seen, at least by some, as a representative of the forces that make surf spots increasingly crowded. The growing number of surfers in the Jæren region in the last 15 years has resulted in a limited access to the inner circles of the subculture, which has become progressively more protected. The reaction from the quoted surfer can be seen as part of a process that Weber (1978) calls ‘social closure’. The surfing subculture in the Jæren region can by no means be considered entirely closed, but the boundaries for getting inside have become increasingly guarded. As Heino (2000) argues, when a new sport develops or is adopted, issues such as social class, gender and legitimization have to be renegotiated. As surfing has developed in Norway such questions have had to be raised. One of the most fundamental questions that the surfers must answer is who the insiders and outsiders are. The partial closure of the social system of surfing can be seen as an obstacle that a neophyte has to face on the way to becoming accepted as a ‘real’ surfer.

Despite the global popularity of surfing, relatively modest social research has been conducted on the sport. Some studies have identified core values in surf subcultures (Booth, 1995, 2003, 2004, 2007; Butts, 2001; Hull, 1976; McGloin, 2005; Scheibel, 1995; Stranger, 1999). Also, some researchers have shown how *different* sets of value apply to different groups of surfers. Pearson (1979) has detailed the contrasts between surf lifesavers with Protestant values and the more hedonistic surfers while Finney (1959) showed the differences in values between local Hawaiian surfers and visiting surfers from California. The values of surfing are not just a personal matter. McGloin (2005) shows that in Australia, surfing is connected to national

identity. Other researchers have focused on surfing and masculinity (Lewis, 2003; Stedman, 1997; Thorpe, 2006) and commercialization of surfing (Beal & Smith, 2010; Lanagan, 2003).

Even though some of the work mentioned has touched on the theme of socialization, little empirical research has been done on the actual identity formation process in surfing. This paper examines how Norwegian surfers develop a 'surfer identity'. First, it analyses how surfers develop from being neophytes to accepted members of the surf subculture. Questions such as how and why do some people get interested in surfing, and when do neophytes start to think of themselves as proper surfers, are raised. In this section of the paper the mechanisms behind subcultural learning are studied in regard to how status hierarchies are learnt and how the value systems of surfing are internalized and incorporated. Further, the effects of possession of symbolic capital in regard to successful/unsuccessful integration in the surf subculture are analysed. The second main section in this paper concerns the question of how boundaries between insiders and outsiders are negotiated in the surf subculture in Norway's Jæren region. What are the processes behind the construction of outsiders? How do the local surfers demonstrate the boundaries between us and them? Furthermore, the second section of the paper is connected to the first by an analysis of how symbolic capital contributes to the construction of out-groups.

Method

The study is based on multiple qualitative methods: fieldwork at several locations in Norway, 22 semi-structured interviews and analysis of debates on Norwegian surfing web sites. The interviewees consisted of six female and 16 male surfers. Most of the interviewees belong to the inner circles of the Jæren surf culture. It can be questioned whether studying core participants is a legitimate strategy. As Donnelly (2006) points out, focusing on allegedly core members can lead to essentialization and homogenize the way in which such cultures are described. Further, she holds that authenticity claims made by core participants tells more about those that classify others than it does about any real-life differences. That is undoubtedly true. I still want to study the core participants because it is exactly the politics of authenticity I want to describe: how the core members define who 'real' surfers are and who 'we' and 'them' are. This does not mean that the boundaries between the inside and the outside of the surf culture are fixed. The boundaries are fluid and continuously negotiated. However, the core members have more power than neophytes when it comes to negotiating and defining these boundaries.

To ensure that the surfers interviewed were core members of the region's surf subculture, I got in contact with the first interviewee through two acquaintances who have been part of the surfing community in the area since the mid-1990s. Most of the rest of the interviewees were picked out from a snowball sampling method where the people I had interviewed recommended other core members, while some were surfers I met through my fieldwork. In addition, three surf camp owners from surf destinations farther north in Norway were interviewed. The interviews were all

semi-structured (Kvale, 1996). Through the interviews I obtained information about the surfers' personal narratives about their involvement in the sport and how they define other surfers. During the interviews I used an interview guide with some pre-defined themes. Still, the interview guide was formed in such a way that it allowed for follow-up questions and elaboration on interesting themes that came up during the interview. The interviews were all fully transcribed. They were analysed alongside ethnographic data and theory with emphasis on utterances regarding the process of becoming a surfer.

To understand the surf subculture, this study also relies on ethnography. Fieldwork as a method helps the researcher to get first-hand experience from the field under study and thereby helps the researcher to understand the meanings and stakes within the specific culture (Fangen, 2004; Sands, 2002). During the fieldwork, I oscillated between three roles—participant, participant observer, and observer. My main period of fieldwork involved observation and 'hanging out' with a group of five to six surfers, all core members of the Jæren surf subculture, for about a month in January and February 2007. This group of surfers was recommended, as was the case for the interviews, by my acquaintances in the surfing subculture. I got in contact with one of them, explained my project and he said that it was no problem to 'hang' out with them. Still, it was not easy to acquire the insight that I was hoping for. As a beginner, I could not go surfing with them on the more difficult surf spots. Also, they probably wouldn't want another surfer in the water, competing for waves with them. My strategy, then, was to 'hang' with them at the parking lot before and after they had surfed. Unfortunately, since the temperatures in Norway are rather low in the winter there is not much beach life going on in between surf sessions. 'Hanging out' on the parking lot is therefore limited to a minimum. Surfers change hastily and drive back home. The information I was able to gather was thereby somewhat restricted. Also, having to call them each morning and ask them where they were going to surf today, made me feel that I was being a bit too importunate. After a week of frustration I got hold of a video camera and I offered to film them surfing. As the surfers were interested in watching themselves, and it normally is difficult to get someone to stand on shore filming in minus 10 degrees, they were suddenly very interested in having me around. Instead of me calling them in the mornings, they started calling me. Also, after surf sessions I got invited home with them to watch what I had filmed. Listening to their comments on each other's surfing gave me further insight into the surf subculture.

Shorter periods of fieldwork were conducted in October 2007 on Jæren, in May 2008 on the Lofoten Islands, and during a surf festival held at the northwest coast in October 2008. Owing to my status as a learning surfer, several weekends and vacations have been spent surfing at different locations in Norway, Morocco, the Canary Islands, Mexico, Portugal, Costa Rica, and California. While the focus on these trips has been on improving my own surfing ability, it has also been a way of doing 'auto-ethnography' (Anderson, 2006), providing me with insights into the process of becoming a surfer as well as getting to know the surf culture from within. Throughout the periods of ethnography and 'auto-ethnography', I have been taking field notes about significant events, cultural phenomena, conversations, and my

own development. The ethnographic material was analysed in conjunction with the interviews.

Theoretical framework

To analyse identity construction among Norwegian surfers, this study relies on a combination of Donnelly and Young's understanding of identity construction in sport subcultures (1988) and Bourdieu's concepts of symbolic capital, field and, to a certain degree, habitus. Sociologists of sport subcultures have to a certain extent embraced Bourdieu in the last decade. In particular, Bourdieu has been used to show the relationship between sport and social class. Fletcher (2008), for example, has used Bourdieu to show the relationship between risk sports and the cultural tastes of the professional middle class. Others have used Bourdieu to study the field of adventure racing (Kay & Laberge, 2002), symbolic capital in snowboarding (Thorpe, 2006) and skateboarding (Atencio, Beal, & Wilson, 2009; Wheaton & Beal, 2003). In this paper Bourdieu is used to understand surfers' identity constructions in terms of incorporation and internalization of subcultural values. As Dant and Wheaton (2007) point out in regard to windsurfing, the cultural learning that participants go through makes the values of subcultures meaningful. In order to understand how surfing becomes meaningful to the participants in my study, and how being a 'surfer' becomes a part of their identity, we must understand the relationship between the field of surfing, forms of symbolic capital in the field and how this becomes part of the participants' habitus.

The field concept is to some degree contested. The concept refers to social arenas where agents fight over symbolic or material interests that are common to them and only them (Broady, 1991). Can we really talk about a Norwegian field of surfing? Bourdieu has rather strict criteria for what we can and cannot name a field. However, several researchers have used the concept to describe risk or adventure sports. Fletcher (2008) holds that risk sports share a common logic and that we thereby can speak about them as one field. Kay and Laberge (2002) on the other hand, use the concept more narrowly and talk about adventure racing as a field in its own right. In this paper I use the concept in a pragmatic manner to highlight the specific characteristics of the culture under study.

The construction of identity is, in this paper, understood as a process whereby a neophyte surfer develops an understanding of the values in the surf culture and starts to adopt these values. The specific values in the surf culture can be seen as what Bourdieu calls symbolic capital; actions, beliefs, etc. that are *recognized* within a group (Bourdieu, 1977, 1990, 1991, 1996). Valuing a specific turn or trick in surfing is dependent upon a field where agents acknowledge this type of action. For a neophyte surfer, then, an important part of identity construction is to learn, internalize and incorporate the forms of symbolic capital that are current within the surf culture. Bourdieu does not, however, give us much of a clue about the actual process behind this form of learning and habituation (Noble & Watkins, 2003). While Bourdieu remains the theoretical cornerstone in this paper, I also use Donnelly and Young's

understanding of sub-cultural identity formation (1988) to get a more nuanced view of the actual process behind the development of surfer identity. According to them, identity construction in sport subcultures is a deliberate act that goes through four different stages: presocialization, selection and recruitment, socialization and, finally, acceptance or ostracism. In this paper, these four stages are used as a heuristic tool to highlight the processual character of identity formation. In real life, identity development is, of course, not a straight-lined process with distinct phases. A problem with connecting Bourdieu with Donnelly and Young is that their sense of agency is somewhat conflicting. Donnelly and Young see identity development as an intentional act where 'new members of subcultures begin to deliberately adopt mannerisms and attitudes' (Donnelly & Young, 1988, p. 224), while Bourdieu grants agents less reflective capacity. Without venturing into socio-philosophical debate on agency, this paper relies first and foremost on Bourdieu regarding this issue.

Another problem that should be considered before continuing to the empirical findings is the use of the contestable concept subculture. Without going through the entire subculture- vs. post-subculture debate, it is worth mentioning that several authors have argued that the term has been used to such an extent that it has lost its meaning (Breivik, 2004; Crosset & Beal, 1997). Others have strongly criticized the Birmingham School approach to subcultures and argue that they overemphasized working class males, over relied on semiotics, over politicized sub-cultural actions and falsely depicted subcultures as coherent (Clarke, 2005; Stranger, 2010; Wheaton, 2007; Young & Atkinson, 2008). However, just because the concept is rather difficult to grasp, doesn't mean that it is useless (Wheaton, 2007). As Hughson (2008) argues, some subcultures are tightly knit and homogenous, while others are loosely knit and heterogeneous. In accordance with other studies of surfing (Fiske, 1989; Hull, 1976; Pearson, 1979), I will still use the term subculture to describe the surf culture in the Jæren region. As Thornton (2005) has argued, a culture does not necessarily have to offer any 'real' resistance or opposition to be labelled a subculture. Thornton understands subcultures as groups that share a set of values which, from the members' own viewpoint, makes them different from the 'masses'. The set of values thereby provides mechanisms of distinction toward other groups of people and a means of distribution of status and prestige within the culture. Thornton argues that subcultural studies should focus on the distribution of 'subcultural capital'. This concept, inspired by Bourdieu, refers to what has value for a specific group. Subcultural capital is the access an individual has to things and ways of being and acting within a subculture. The term subcultural capital is not quite consistent with Bourdieu's use of the concept of capital, as cultural capital is reserved for the forms of capital that indicate access to 'high' culture. To determine the types of capital that entail prestige and status in sport subcultures, I prefer to use the broader concept of *symbolic capital*.

Another debatable term in this paper might be the use of 'the surf culture'. It can be argued that such a term is overly essentialist. Clearly, there are several subgroups within the surfing community that have different ideas of what it is to be a surfer and that associate different values to the act of surfing. When I still use the term, it is

because of the existence of, at least in my data, core values that all of my informants relate to in one way or another.

Becoming a surfer

Becoming a surfer is not just about learning the practical skills of surfing but also about getting accustomed to, and learning the values of, the surfing subculture. In other words, the neophyte has to learn how to act and think as a surfer. Surfing holds an aura of freedom, youth, and hedonism that seems to be an attraction worldwide (Ford & Brown, 2006; Lanagan, 2003). The media-imparted images of surfing that draw people to the sport can be seen as part of what Donnelly and Young (1988, p. 224) call presocialization: 'all of the information an individual acquires about a specific subculture prior to the initial participation in the subculture'. Also, as Bourdieu (1984) has shown, social background gives a strong impetus on the actor's world perceptions and gives direction to the kind of activities the actor chooses to pursue. Several studies have shown that participants in activities such as surfing and other risk sports are mainly white men from the middle class (Fletcher, 2008; Wheaton, 2004). Certain social backgrounds thereby seem to give some people higher chances for getting a 'feel for the game' than others (Kay & Laberge, 2002).

Social background also influences the activities which the actors are socialized into by their families as children. Arnegård's (2006) study of adventure sports in Sweden reveals that the adventurers had backgrounds in traditional sports and outdoor activities. The surfers in my study had all been active in several sports while growing up. This indicates that socialization into sports and outdoor activities during childhood is an important factor for getting involved in surfing. A positive interpretation of the surfing subculture prior to involvement is probably not random but relies on background factors such as social class and activity history.

My data revealed that there were three ideal-typical ways my informants tell about their first fascination for surfing. Many of them make use of several of these ideal-types to explain why they were drawn to surfing. First, some of the informants connect the interest in surfing to their *activity history*. Especially snowboarding, but also skiing, seems to be an important impetus for the desire to take up surfing. Second, many of them were drawn to surfing because they saw it as an *appealing lifestyle*. One of the female surfers said that 'It was just a lifestyle that I was curious about, that suited my values and thoughts'. Third, some of the informants saw themselves as *watermen*, having a deep connection with the sea and water in general, prior to getting involved in surfing. One informant said, 'I have always been a waterman and have always been interested in things going on in the water'. 'Waterman' is a term used to describe surfers with a broad knowledge of a wide range of water activities and is presented through the surf media as an admired ethic (Warshaw, 2003). When my informants understand themselves as watermen, it could be interpreted as a way of reconstructing themselves in the light of the knowledge that they now have about the values in the surf subculture. By connecting themselves to the ideal of the waterman, they tie themselves to the values within the surf culture.

Their positive interpretation of the surfing subculture meant that my informants had a desire to become surfers. Obviously, they did not have complete knowledge of the surf culture before they started surfing themselves. Nevertheless, this stage must be seen as part of the socialization toward becoming surfers. This is partly because their backgrounds make them attracted to surfing and partly because the dream of becoming a surfer informs their pursuit of a surf identity.

Following Donnelly and Young (1988), actors have to become members of a subculture before a more accurate identity construction can occur. After a long process of practising standing up in the white water and reading the waves, many of the informants said that finally catching an unbroken wave was fantastic. One informant said that talking and thinking about his first proper wave is so strong that after 20 years of surfing it still gives him goosebumps. 'Karen's' description illustrates the significance of the first wave:

Suddenly one day at the end of the summer, I surfed my first unbroken wave. At first I thought I should surf straight ahead as I used to do, but the board just took me in the right direction. I got a real a-ha experience. A fantastic feeling. I remember that day very well. It was on Hellestø Beach. It was glassy. The waves were maybe a half to one meter. The waves were so clear that I could see fish . . . It was late in the afternoon so you could see the sun through the waves . . . and then I took that wave . . . Then it was done.

Her remark at the end of the quote illustrates that surfing her first wave was an important part of her identity construction as a surfer. For Karen, there was no turning back after catching that first wave, meaning there is no way she could stop surfing after that. Surfing the first wave is probably remembered so well not only because it takes lots of effort for most people to get to that point but also because it can be considered a first step toward becoming a real surfer. It can be seen as a *defining moment* in the surfer's subcultural career. To surf the first unbroken wave is, for surfers, part of an identity transformation. By surfing the first wave, they have demonstrated to themselves that they can surf a wave the way it is supposed to be surfed. It is seen as a confirmation that they are starting to become proper surfers. Catching the first wave is the first little deposit of symbolic capital in the beginning surfer's credibility account.

That does not, however, mean that they are full members of the subculture. Beginners are an out-group in the eyes of the inner surf circles. Their lack of symbolic capital means that they are looked at as uncultured annoyances. Experienced surfers can determine at a glance if a surfer is a beginner by the way they put on the wetsuits, the kind of boards they ride, their paddling technique, where and how they enter the water, and, of course, the way they surf. The worst sin of a beginning surfer is not knowing the informal rules of surfing. 'They do not know the rules and nobody talks hard enough to them and they do not care about it and then . . . chaos', one of my informants said. The experienced surfers know that there are strict rules about who has the right to catch a wave according to their position in the water or 'line up' as it is called in surf language. The surfer sitting closest to where the wave starts

to break has the right to the wave. Violation of this rule is called 'dropping in'. The beginner, according to experienced surfers, is prone to take off on any waves and is apt to collide with another surfer on the wave.

Even as beginners pass the first gate of access to the subculture of surfing by catching their first waves, they still have a long way to go before they are considered 'real' surfers. Even though catching the first wave is a defining moment for the individual surfers, it cannot be seen as a rite of passage that opens up the gates to the surf subculture. To become fully consecrated, they have to acquire further symbolic capital.

'Are there rules?'—internalizing subcultural values

As beginning surfers spend more time in the water, they start to understand the value system of the subculture and start making these values their own. Donnelly and Young state that in this part of the process, the members learn the characteristics of the subculture (1988, p. 225). Learning to understand waves and developing skills is a slow and gradual process. Other facets of the surf subculture are learned in a more sudden and abrupt manner. The fact that experienced surfers want few people in the water often collides with the understanding beginning surfers have from previous stages of socialization. 'Elsa' said: 'It is not strange that beginners end up in bad situations. They get the impression that surfing is about summer and joy'. She had started surfing on Stad, a surf camp on the northwest coast. At Stad, there are very few residing surfers. Most of the surfers in the water are beginners staying at the surf camp. She revealed that, at Stad, she felt that everyone who surfs was welcome, but when she moved to Stavanger, she got another experience:

I quickly understood that people who surf often don't want a lot of people in the water. The first unpleasant experience I had of the surf community in Stavanger was when N.N. came paddling (towards me) looking really grumpy and pointed me down the line up, 'just get out of here', you know. I got really scared.

That there are rules in surfing also comes as a surprise to many. Several of my informants told similar stories of getting yelled at because they did not know the rules and, without knowing, had 'stolen' waves that others had the right to. 'Morten' said:

When I got yelled at the first time, I understood that I had something to learn. I dropped in on one of the local heroes and surfed the wave to the shore. He was yelling at me the whole time. I didn't understand why he was yelling. Afterwards, he asked me, 'Don't you know the rules?'. I just thought: are there rules?

The rules of surfing are a result of crowded surf spots and scarcity of waves. As there is usually only room for one surfer per wave and the waves come irregularly with long waiting periods in between, there is often fierce competition over the surf space (Wheaton, 2007). The rules regulating surf spaces are sometimes enforced in an aggressive manner, by yelling and letting the beginners know that they are not welcome. This practice often collides with the impression neophytes have of surfers:

relaxed, peaceful and freedom-loving semi-hippies. As surfers get more experience, the rules get internalized and looked upon as a natural part of the game. One of my informants told me that when he first got yelled at for dropping in, he answered back and said that 'we were here first'. He thereby clearly revealed that he didn't know anything about the rules he was supposed to follow. He further told me that retelling that story is so embarrassing that 'I really shouldn't be telling you this'. His embarrassment reveals that he has gone through a process: from not knowing about the rules to taking them seriously enough to become embarrassed when he now talks about his previous misconceptions. The rules are no longer external to him but have become internalized. For the experienced surfers, the rules are 'natural', a part of the *doxa* that constitutes the surfing game.

Learning the value system in surfing is also learning about the subcultural status hierarchies. As Nazer (2004) points out, social upward mobility within the surfing subculture can be ensured by improving skills. Managing the technical skills is one of the most important forms of symbolic capital used to gain status among the experienced surfers. However, what is considered to be skill is often not obvious to the beginner. During my fieldwork, I was in one of the surfer's houses, watching a video that I had filmed of him surfing. I commented that I thought he surfed really well. He responded, 'No, it looks awful; look at that hand!'. His arm was positioned in a way that he thought made his style messy. Obviously, he saw something in the video that I couldn't see. This illustrates that I had not developed a clear understanding of good and bad style. From my own experience as a learning surfer, however, I have noticed how the value system in the surf culture is directly connected to my own feelings of pleasure. As I started surfing, I was happy each time I caught and surfed an unbroken wave. As I progressed, the feeling of happiness became more connected with doing turns and manoeuvres on the wave. In other words, my immediate feelings became connected to the manoeuvres that give status in the surf culture.

When most of my informants said that they would rather surf with a couple of friends than do it alone, it is not just an issue of security. Through surfing with others, they get comments about their style and manoeuvres and learn from what the others are doing. The presence of others gives them the chance to display their skills, thereby providing an opportunity to rise in social status. Apart from learning from friends and fellow surfers, the values of surfing are distributed through surf magazines and videos. Several researchers have pointed out that consumption of specialist media is important in learning subcultural values (Borden, 2003; Thornton, 2005). As Wheaton and Beal (2003) remark, alternative sport cultures are 'taste cultures' in which specialist media serves to circulate cultural knowledge, symbols and values. Christensen (2001) states that snowboard magazines and videos function as knowledge bases. Through pictures or video sequences, snowboarders see moves and tricks that they might like to learn. Concerning pictures in skateboarding magazines, Borden (2003, p. 120) states that 'skateboarders use imagery less as pure image, and more as an integration and representation of that imagery through skateboarding practice'. Similarly, one of my informants said that he can watch some of the surf videos almost every day, and that through videos he gets inspiration to try new

manoeuvres. Through studying pictures, and trying to learn the tricks performed, the pictures are reintegrated into practice. In addition to inspiring surfers to try out new manoeuvres, international surf media also signals what kind of moves are highly valued and thereby entail status and prestige. Wheaton and Beal's (2003) analysis of skateboarders and windsurfers revealed that beginners and intermediates were most enthusiastic about specialist media. This indicates that magazines and videos work as socialization agents in these types of sports, as they provide information about the actual subculture.

In addition to the rules and the technical skills, getting trained in the value system implies learning about different types of boards and different surf spots. A demonstration of symbolic capital was given to me one day when I was coming out of the water after a surf session. A surfer of the older generation looked at my board and said, 'That is a really good board; it would be perfect in two to three meter waves at Reve Harbour'. He further commented about the shape of the board, saying that 'Kym Thompson really knows what he is doing'. That way, he revealed his symbolic capital by showing that he, by just a glance, could say something about the waves on Reve Harbour, what kind of boards work there when the waves are a certain size, and how my board would react to that specific wave. Further on, he showed sophisticated knowledge by identifying the maker of the board just by looking at it.

Skills and subcultural knowledge about rules, different types of boards, and surf spots are important forms of symbolic capital in the surf subculture. That does not mean that the surfers automatically think about status when they show their knowledge or skills. Rather, the value system has become naturalized and has become an unquestioned way of thinking for the individual actor. The social structure of the surfing subculture becomes embodied as part of a learning process when the surfers devote time to surfing and dig deeper into the surf culture.

During the process of identity formation and embodiment of values, surfing goes from being a mere pastime activity toward being what Stebbins (1992) calls *serious leisure*. 'Tore's' development as a surfer illustrates this transition. He said that when he first started surfing, 'we were just laughing at it . . . like . . . we thought it was funny. We didn't take it seriously. We were out taking pictures and just messing around'. His statement clearly reveals that he *does* now take it seriously. For a person who is not a devoted surfer, it is not obvious that surfing can be anything more than a hobby. However, for a person who has embodied the values of surf culture, surfing is to be taken seriously. 'Gunnar' states that, 'If you get bit by the bug, you get totally absorbed. It becomes the reason you exist'. When surfing is an important part of a person's identity, of who you are, surfing is not something that you can laugh at and be unserious about. 'Tore' tells that surfing became so serious that he started working only in the summers to be able to surf as much as possible during the main surf season, which, in Norway, is in the winter. He states that, to be a surfer, you 'have to have eight-to-four leisure time'. That surfers want to spend as much time in the water as possible is probably not special for the Norwegian surfing subculture, but because of the limited daylight during the winter season, it is probably more important in Norway than most other places. Having a 'normal' job means that it

will be dark after working hours and surfing will be limited to weekends. Among my 22 informants, only three had day jobs. The rest of them either worked nights or shifts. 'Morten' said that, '[surfing] has taken many of the decisions of how my life has become.' Furlong and Cartmel (1997) have shown that, for many people, leisure activities have become more important than work in identity formation. Thus, the surfers in my study can be seen as representatives for a late modern identity pattern where surfing seems to be more important than work for their identity.

The boundaries of the Jæren surf subculture and group identity

Following Donnelly and Young (1988), the step where actors gain knowledge about the subculture and start forming a subcultural identity is followed by a stage where this identity can be accepted or rejected. At this stage, the identity as a surfer can be confirmed by other surfers. Bourdieu points out that 'To institute, to give a social definition, an identity is also to impose boundaries' (Bourdieu, 1991, p. 120). The confirmation of surfer identity means that lines are drawn between 'real' surfers and other surfers and create in-groups and out-groups. As Thornton (2004) has explained, the construction of an 'outside' is important in identity construction because it makes it clearer who 'we' are. As surfing increases in popularity, surfer identity is not only constructed against non-surfers but also against other groups of surfers (Lanagan, 2003; Swoboda, 2000).

In the previous section, I have mentioned skills and subcultural knowledge (spots, boards, weather conditions, etc.) as important forms of symbolic capital among the Jæren surfers. Two other important forms of symbolic capital in the region are local affiliation and commitment.

Locals and outsiders

As mentioned earlier, the competition for waves can be fierce in surfing. Surfing mythology is rooted in a romantic idea about a man's solitary meeting with nature. The ocean is seen as a place where one can escape the constraints of culture (Fiske, 1989; Ford & Brown, 2006). The crowding of surf spots threatens this mythology; the waves and the ocean become cultivated. Partly because of that mythology, and partly because waves are a scarce resource and every surfer wants to maximize the number of waves per session, it becomes important to limit the number of surfers in the water. This paves the way for exclusionary practices, and to some extent legitimizes the use of violence when disputes occur (Olivier, 2010). In order to protect surf spots against crowds, localism of various sorts has developed in many places around the globe. Localism is a form of territorialism where surfers living close to the break feel that they have priority when it comes to the right to surf the specific spots (Scheibel, 1995; Warshaw, 2003). As surfing gained popularity in Norway, localism to a certain degree

started to develop. Surfers from places other than Jæren often form disregarded out-groups. The most important out-group for the Jæren surfers is visiting surfers from eastern Norway and Sweden. 'Karen' said:

People from eastern Norway are in a class of their own. Many of them have been studying in Indonesia or Australia. They think they are so experienced. They come here wearing shell-necklaces outside their wetsuit. We're thinking 'yeah, right'. Their boards are brand new, without a single bump, newly waxed, and the fins mounted in the wrong direction. Then, we understand that they are just snobs from eastern Norway.

In the same way that travelling surfers from the inland valleys in California are placed in the derogatory category 'vals', surfers from eastern Norway and Sweden become stigmatized in the Jæren region. In business and politics, eastern Norway is the centre in Norway. However, in the surf context, Jæren is the centre and eastern Norway, the periphery. People from eastern Norway are seen as 'uncultivated' intruders who invade 'our' surf spots. When talking about rules, one of the informants stressed the importance of never dropping in on anybody 'as long it is not a Swede'. If it is a Swede, it is okay to drop in. That means that the locals have privileges because they are from the area. This can be seen as a form of what Wheaton (2007, p. 9) calls 'micropolitics of subcultural space', where affiliation to the geographical area gives the locals privileges that extend the rules of surfing. As long as it is against an out-group, breaking the rules is not seen as problematic. Nevertheless, it is the outsiders who get accused for not following the rules. 'Tore' said:

Where we surfed today, there once came one of those guys from eastern Norway. He had been abroad and thought he could do as he wanted to. Every time he had had a wave, he paddled up and placed himself deepest in the line up. Everybody became pissed off. We were 15–20 guys from our gang . . . and we decided that we had to do something with him. . . . We tagged his car with wax. We drew peace marks and swastikas and things like that . . . . Then he understood, ok, you cannot behave like that.

While the local surfers can break the rules against visiting surfers, the visitors have to be highly conscious of how they act and behave. The question then, is who are perceived to be locals and who are looked upon as outsiders? As Olivier (2010) points out, in surfing the categorization of 'us' and 'them' is a complex, and often irrational process. In a conversation about an older surfer who has lived and surfed in the Jæren region for 20 years, one of the young surfers, 'Tore' said, 'Nobody thinks of him as a local. I mean, he's from a completely different place, northern Norway or some shit like that'. About another older surfer, he said, 'He thinks he has control because he has lived here for 10 years or something like that. But, like . . . he is not from here, he is from another place, England or something'. However, this does not mean that it is impossible for surfers who are not originally from the Jæren area to become accepted in the surfing community. It rather shows that 'being a local' is a highly contested category. The two older surfers whom 'Tore' talked about are, by most surfers in the region, considered to be locals. This shows that who 'we' and 'them' are, is continuously negotiated. Some of my informants are not originally from Jæren, but have lived there for several years. One of them said that it is easier to get accepted

if you can surf well and also, 'if you get along with the guys that . . . how shall I put it . . . is in charge in the area, like . . . then it is not a problem. But it takes a long time. For me, it took several years.' He further said that he felt accepted when he could paddle out on secret spots and people talked to him and were friendly. One of the surfers I interviewed, who is originally from eastern Norway, had lived for several years in Australia before moving to Stavanger. He said that:

It is not easy to become a part of the surf community here. The locals here are very local. I am accepted here, but I have to show respect for the surfers from the area. . . . I am respected here because I surf better than most of them, but I have to show more respect for them than they do for me, even if they snake¹ on me.

Waxing of cars, as in Tore's quote above, is not something that happens often in the Jæren region. Neither is yelling nor fighting. However, for some of the surfers in the region, it is important to create an impression that going on surf trips to Jæren means trouble. This is especially visible in discussions on surf web sites. People posting on those web pages create an impression that if you are from eastern Norway, you are not welcome to surf in the Jæren region. This can be seen as a group variety of what Goffman calls impression management (1971). Surfers from Jæren try to keep the surf spots less crowded by creating an impression that going to Jæren on a surf trip is not a good idea. Several of my informants told me that, when they meet travelling surfers, they tell them that it is a much better idea to go to Stad and that the waves are better there. One of my informants also revealed that, in the discussion boards on surf websites, he often takes on several identities and starts discussions with himself, to 'get up the temperature'. The image that some of the surfers in the region try to create is partially successful. While surfing at Stad, I have met several people who said that they will not go on surf trips to Jæren because it is just yelling and trouble in the water. One of my informants who had lived and surfed in Stavanger previously but now lives elsewhere said:

If I had gone to Stavanger now, I would be careful about where I surfed, because I have gotten the impression that it has become so hard down there. . . . Bombsquad, they have gotten a reputation. They are hard core . . . and you know what kind of people it is, it is tattoo shop owners and Hells angels guys . . . it scares the shit out of me.

The Bombsquad is a 'gang' consisting of middle-aged surfers. Recently, a second gang, the Mustache Crew, has entered the scene, challenging the Bombsquad in boxing matches and the like. Rather than seeing it as serious, it should be looked at as playing with the cultural scripts of surfing. Gangs like Da hui and the Wolfpack in Hawaii and the Bra Boys in Australia have been known for localizing and ruling spots. The Norwegian gangs can be looked at as a tongue-in-cheek variety of those gangs. They are not taken very seriously by other surfers from Jæren. As one of my informants said, 'They are just a bunch of hairdressers and models'. Nevertheless, it seems that some surfers outside Jæren, as the surfer quoted above, take them seriously, which is not strange since the Bombsquad is often mentioned in surf-related media. The surf company Volcom had a contest in Jæren in October 2008. After

the contest, they published a paper about it on their international websites, where Bombsquad was thanked for lending Volcom their surf spots. The 'gangs' thereby further create an image that the region is not a nice surf trip destination and this helps to keep outsiders away.

Even though surfers from the Jæren region make up most of the crowd in the region, surfers from other places are held responsible for it, to some extent. Easterners and Swedes have become scapegoats. Along with beginners, they are seen as representatives of the commercialization of surfing that has led to overcrowding of surf spots. Beginners are an out-group because they lack the symbolic capital connected to skills and subcultural knowledge; surfers from other places are stigmatized because they lack symbolic capital in the form of local affiliation.

Summer surfers vs. winter surfers

Skills, knowledge and being from the Jæren area are important facets of the symbolic capital needed to be accepted as an insider. Another important form of symbolic capital is how much dedication the surfer demonstrates. As Wheaton (2003) has argued, commitment can be seen as the most important factor for constructing subcultural identity. Her study of windsurfers in Great Britain showed that commitment to the sport is an important factor in the determination of subcultural status. Among the surfers at Jæren, demonstration of commitment is connected to surfing during the cold winter months:

Those who are messing around and showing off at Bore beach in the summer are just concerned with image. Those who have surfed for one or two years don't know what it is all about. They don't know what it implies of sacrifice and dedication. It takes two to three years with struggle. Because of that, I accept people on some level. When you have been lying out there, struggling for five years . . . and have shown that you mean it, have tackled the pressure, have shown that it is this you want, then you start to get close to that, people think it is ok that you are there. Before that, I don't bother to get involved. *Piss off.* If you can take it, have frozen through five winters, then, it's ok ('Tor').

'Summer surfers' is an insulting category that insiders use about other surfers not showing the dedication necessary to be considered 'real' surfers. 'Real' surfers surf all year, in all kinds of conditions, and have surfing as a lifestyle. The surfers who surf only in the summer season show, in the eyes of the 'real' surfers, that surfing is not as important to them and also that it is not part of their identity. Summer surfers thereby become an out-group, in opposition to 'us' who are committed and take surfing seriously. That also means that dedication can compensate, to a certain degree, for the lack of skills. Dedication can make it easier to get inside the surf subculture. 'Geir' emphasizes that as long as you can catch waves, you don't have to be able to do tricks or show skills to be accepted: 'When you are out on a day like today, when it is winter and minus two degrees and snowing, I would call everyone out there surfers'.

So, if you surf in the winter, the chances of getting accepted as an insider and not being suspected as a poser are high. For the insiders, commitment and dedication are signs of authenticity, that you are a 'real' surfer. Taylor (1991) has outlined what he calls the 'ethics of authenticity'. He states that, in late modernity, a new ethic has evolved; in order to act ethically, you have to follow your own ideas and premises and refrain from following traditional, inherited patterns of behaviour. 'Summer surfers' and 'hobby surfers' are not seen as being authentic surfers. They are seen as surfing because it is a trend and therefore, in the eyes of the core group of surfers, do not follow their own individual will but rather the logic of the masses. Of course, as has been shown in this paper, the surfers belonging to the core group act and think according to the internal regulations of the surf subculture. That means that their own internal will is not as individual as they perceive it to be. Still, they look at themselves as individualists while the others are seen as acting collectively. This typification of how the others are, tells little about real differences, but rather about how the in-group wants to view themselves: as free-spirited individualists.

Women—ambivalent statuses

Wheaton (2007) states that gender, sexuality, class and race often lie beneath exclusionary mechanisms and authenticity claims. How then, are women looked upon in the Jæren surf subculture? Reading surfing magazines, one can get the impression that it is not easy for women to become accepted as surfers. Rinehart (2005) has described how advertising in skateboarding magazines often reifies and sexualizes women. Similarly, in advertisements in surfing magazines, women are often depicted as passive ornaments. Stedman's analysis of surf media's portrayal of women concludes that surf culture's attempt to stay alternative to 'mainstream' society has made way for rampant sexism (Stedman, 1997). She holds that sexism and antifeminism have become a way for surfers to show their oppositional status, but does her analysis of the surf media reflect the gender order in the line up? My data revealed that women have an ambiguous status in the Jæren surf subculture. My female informants stated that it is easier for them to get accepted, or at least included, by male surfers than for men in some ways. They often get invited to go surfing with the core members in the subculture at a much earlier stage of their subcultural career than they would if they were men. A reason for this can be that they are not seen as a threat by the men in the subculture. Not being taken as a threat also means that they are not expected to catch as many waves as their male opponents. In his studies of surfing in Australia, Evers (2006) found that men often drop in on women because women are not thought to surf at the same level as them. The same mechanism seems to be at work at Jæren. Several of the women I interviewed complained about often getting dropped in on. Women seemingly become a category of surfers that it is ok to drop in on, not because they are not locals but because they are not expected to have the skills, and perhaps also because dropping in on a girl does not represent a risk of physical violence.

Like some of the guys, some of the girls on Jæren have started their own surf gang, 'The Boob Squad'. It is composed of around 10 female surfers. They do not surf together often, as their skill levels differ a lot and they surf at different spots, but they have different social gatherings, watch surf films, etc. The name of the gang can be seen as a way of empowerment: a way of making fun of the masculine ideals found in surfing, as represented by 'the Bombsquad' and a way of showing that they can be women and surfers without being 'one of the lads'. They thereby construct a room for femininity in the surfing subculture in the Jæren region, but the construction of such a room can also be seen as reflecting the ambiguous status of women in the surf culture: not completely insiders and not completely outsiders.

Concluding remarks

The scope of this paper has been to highlight identity development among surfers in the Jæren region of Norway. As surfing has increased in popularity in Norway the surf subculture has become characterized by a partial social closure. As a result, membership in the local surf subculture has become increasingly guarded. To become full members of the surf subculture the beginner has to go through a socialization process in which the values of the surf field become embodied and adapted. My data reveal that successful integration into the core group of surfers in this region is dependent on the individual surfer's amount of symbolic capital. The four dominant forms of symbolic capital that the surfers have to possess to become insiders are skills, subcultural knowledge (rules, types of boards, surf spots, etc.), commitment and local affiliation. As the 'rules of the game' become adapted, surfing takes a stronghold on these actors' lives. Surfing goes from being a hobby towards being an all-embracing lifestyle. Individual identity is developed as actors undergo identification with these values.

Acceptance in the subculture is determined on the total amount of symbolic capital the surfer possesses. Lack of one form of symbolic capital can be compensated for by another. A surfer who is not a local, for example, can gain membership in the Jæren subculture by being highly skilled. Of the four forms of capital, skills are, of course, the most important. You cannot become part of the surf subculture if you cannot surf.

While individual identity is developed through identification with these values, group identity is constructed against other surfers who lack these forms of symbolic capital: 'we' are the ones who are skilled and have subcultural knowledge as opposed to beginners; 'we' are committed as opposed to 'summer surfers'; 'we' are locals as opposed to Swedes and surfers from eastern Norway.

Readers familiar with surfing will probably acknowledge that the values identified in this paper are central in global surf culture. Rather than being local values, they might be seen as local enactments of global cultural scripts. These cultural scripts are interpreted and given a local colouring. Commitment, for instance, is in the Norwegian context connected to surfing in cold winter conditions and thereby to

national myths about Norwegians' natural love for winter and snow. An interesting task for future research would be to carry out cross-cultural comparisons on how surfing's cultural scripts are implemented in different locations across the globe. A comparison of the Norwegian surf culture and other newly-developed surf communities that surf in similar conditions, such as Nova Scotia in Canada, would be especially intriguing. Another direction of future research would be to compare the values in surfing with other adventure or risk sports. Focusing on what role risk-taking plays in different fields of risk sport might reveal interesting data on the development of risk-taking behaviour within sport subcultures.

Note

1. Snaking is a way of breaking the rules, where a surfer paddles past the queue system in the lineup.

Author biography

Tommy Langseth is an assistant professor at the Department of Sport, Physical Education and Outdoor Life Studies, Telemark University College, Norway. He received his Cand. Polit. degree in sociology from the University of Bergen in 2003, and is currently working on his PhD thesis. His primary research focus is on new forms of outdoor activities and the social processes behind risk taking in adventure sports.

References

- Anderson, L. (2006). Analytic autoethnography. *Journal of Contemporary Ethnography*, 25(4), 373–395.
- Arnegård, J. (2006). *Upplevelser och lärande i äventyrsport och skola* [Experience and learning in adventure sports and school]. Stockholm: HLS Förlag.
- Atencio, M., Beal, B., & Wilson, C. (2009). The distinction of risk: Urban skateboarding, street habitus and the construction of hierarchical gender relations. *Qualitative Research in Sport and Exercise*, 1(1), 3–20.
- Beal, B., & Smith, M. (2010). Maverick's: Big-wave surfing and the dynamic of 'nothing' and 'something'. *Sport in Society*, 13(7/8), 1102–1116.
- Booth, D. (1995). Ambiguities in pleasure and discipline: The development in competitive surfing. *Journal of Sport History*, 22(3), 189–206.
- Booth, D. (2003). Surfing, style and prestige. In R. E. Rinehart & S. Sydnor (Eds.), *To the extreme—alternative sports, inside and out* (pp. 315–333). Albany, NY: State University of New York Press.
- Booth, D. (2004). Surfing: From one (cultural) extreme to another. In B. Wheaton (Ed.), *Understanding lifestyle sports—consumption, identity and difference* (pp. 94–109). London/New York: Routledge.
- Booth, D. (2007). Surfing. In D. Booth & H. Thorpe (Eds.), *Berkshire encyclopedia of extreme sports* (pp. 317–332). Great Barrington, MA: Berkshire Publishing Group.
- Borden, I. (2003). *Skateboarding, space and the city*. Oxford: Berg.

- Bourdieu, P. (1977). *Outline of a theory of practice*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Bourdieu, P. (1984). *Distinction*. London: Routledge.
- Bourdieu, P. (1990). *The logic of practice*. Cambridge: Polity Press.
- Bourdieu, P. (1991). *Language & symbolic power*. Cambridge: Polity Press.
- Bourdieu, P. (1996). *The rules of art*. Cambridge: Polity Press.
- Breivik, G. (2004). *Ekstremспорт—et senmoderne fenomen?* [Extreme sports—a late-modern phenomenon?]. Retrieved March 17, 2006, from <http://www.idrottsforum.org/articles/breivik/breivik041214html>
- Broadly, D. (1991). *Sociologi och epistemologi* [Sociology and epistemology]. Stockholm: HLS Förlag.
- Butts, S. L. (2001). 'Good to the last drop': Understanding surfers' motivations. *Sociology of Sports Online*, 4(1). Retrieved August 21, 2006, from <http://physed.otago.ac.nz/sosol/v4i1butt.htm>
- Christensen, O. (2001). *Absolutt snowboard—studier i sidelengs ungdomskulturer* [Absolutely snowboard—studies in sideways youth cultures] (Doctoral dissertation). Faculty of Humanities, University of Oslo.
- Clarke, G. (2005). Defending ski-jumpers: A critique of theories of youth subcultures. In K. Gelder (Ed.), *The subcultures reader* (pp. 169–174). London/New York: Routledge.
- Creyer, E., Ross, W., & Evers, D. (2003). Risky recreation: An exploration of factors influencing the likelihood of participation and the effects of experience. *Leisure Studies*, 22(3), 239–253.
- Crosset, T., & Beal, B. (1997). The use of 'subculture' and 'subworld' in ethnographic works on sport: A discussion of definitional distinctions. *Sociology of Sport Journal*, 14(1), 73–85.
- Dant, T., & Wheaton, B. (2007). Windsurfing—An extreme form of material and embodied interaction? *Anthropology Today*, 23(6), 8–12.
- Donnelly, M. (2006). Studying extreme sports beyond the core participants. *Journal of Sport and Social Issues*, 30(2), 219–224.
- Donnelly, P., & Young, K. (1988). The construction and confirmation of identity in sport subcultures. *Sociology of Sport Journal*, 5(3), 223–240.
- Evers, C. (2006). How to surf. *Journal of Sport & Social Issues*, 30(3), 229–243.
- Fangen, K. (2004). *Deltakende observasjon* [Participant observation]. Bergen: Fagbokforlaget.
- Finney, B. (1959). The surfing community: Contrasting values between the local and Californian surfers in Hawaii. *Social Progress*, 23, 73–76.
- Fiske, J. (1989). *Reading the popular*. London/New York: Routledge.
- Fletcher, R. (2008). Living on the edge: The appeal of risk sports for the professional middle class. *Sociology of Sport Journal*, 25(3), 310–330.
- Ford, N., & Brown, D. (2006). *Surfing and social theory—experience, embodiment and narrative of the dream glide*. London/New York: Routledge.
- Furlong, A., & Cartmel, F. (1997). *Young people and social change*. Buckingham/Philadelphia, PA: Open University Press.
- Goffman, E. (1971). *The presentation of self in everyday life*. Harmondsworth: Penguin Books.
- Heino, R. (2000). New sports: What is so punk about snowboarding? *Journal of Sport & Social Issues*, 24(2), 176–191.
- Hughson, J. (2008). 'They think it's all over': Sport and the end of subculture debate. In M. Atkinson & K. Young (Eds.), *Tribal play—subcultural journeys through sport. Research in the sociology of sport* (Vol. 4, pp. 49–66). Bingley: Emerald Group.
- Hull, S. W. (1976). *A sociological study of the surfing subculture in the Santa Cruz area* (MA dissertation). Department of Sociology, San Jose State University.
- Kampion, D., & Brown, B. (1997). *A history of surf culture*. Los Angeles, CA: General Publishing Group.
- Kay, J., & Laberge, S. (2002). Mapping the field of 'AR': Adventure Racing and Bourdieu's concept of field. *Sociology of Sport Journal*, 19(1), 25–46.
- Kvale, S. (1996). *Interviews. An introduction to qualitative research interviewing*. London: Sage.

- Lanagan, D. (2003). Dropping in: Surfing, identity, community and commodity. In J. Skinner, K. Gilbert, & A. Edwards (Eds.), *Some like it hot: The beach as a cultural dimension* (pp. 169–184). Oxford: Meyer & Meyer Sport.
- Lewis, J. (2003). In search of the postmodern surfer: Territory, terror and masculinity. In J. Skinner, K. Gilbert, & A. Edwards (Eds.), *Some like it hot: The beach as a cultural dimension* (pp. 58–76). Oxford: Meyer & Meyer Sport.
- McGloin, C. (2005). *Surfing nation(s)—surfing country(s)* (Doctoral dissertation). School of Social Sciences, Media and Communications, University of Wollongong.
- Nazer, D. (2004). The tragicomedy of the surfers commons. *Deakin Law Review*, 9(2), 655–713.
- Noble, G., & Watkins, M. (2003). So, how did Bourdieu learn to play tennis? Habitus, consciousness and habituation. *Cultural Studies*, 17(3/4), 520–538.
- Olivier, S. (2010). ‘Your wave bro’: Virtue ethics and surfing. *Sport in Society*, 13(7/8), 1223–1233.
- Palmer, C. (2004). Death, danger and the selling of risk in adventure sports. In B. Wheaton (Ed.), *Understanding lifestyle sports—consumption, identity and difference* (pp. 55–69). London/New York: Routledge.
- Pearson, K. (1979). *Surfing subcultures of Australia and New Zealand*. St. Lucia: University of Queensland Press.
- Puchan, H. (2004). Living ‘extreme’: Adventure sports, media and commercialisation. *Journal of Communication Management*, 9(2), 171–178.
- Rinehart, R. (2005). ‘Babes’ and boards: Opportunities in new millennium sport? *Journal of Sport & Social Issues*, 29(3), 232–255.
- Rinehart, R. E., & Sydnor, S. (2003). Proem. In R. E. Rinehart & S. Sydnor (Eds.), *To the extreme—alternative sports, inside and out* (pp. 1–17). Albany, NY: State University of New York Press.
- Sands, R. (2002). *Sport ethnography*. Champaign, IL: Human Kinetics.
- Scheibel, D. (1995). ‘Making waves’ with Burke: Surf Nazi culture and the rhetoric of localism. *Western Journal of Communication*, 59(4), 253–269.
- Stebbins, R. (1992). *Amateurs, professionals, and serious leisure*. Montreal & Kingston: McGill-Queen’s University Press.
- Stedman, L. (1997). From Gidget to Gonad Man: Surfers, feminists and postmodernisation. *Journal of Sociology*, 33(1), 75–90.
- Stranger, M. (1999). The aesthetics of risk—a study of surfing. *International Review for the Sociology of Sport*, 34(3), 265–276.
- Stranger, M. (2010). Surface and substructure: Beneath surfing’s commodified surface. *Sport in Society*, 13(7/8), 1223–1233.
- Swoboda, G. (2000). Tribal pissings. In N. Young (Ed.), *Surf rage* (pp. 76–84). Angourie: Nymbodia Press.
- Taylor, C. (1991). *The ethics of authenticity*. Cambridge, MA/London: Harvard University Press.
- Thornton, A. (2004). ‘Anyone can play this game’: Ultimate frisbee, identity and difference. In B. Wheaton (Ed.), *Understanding lifestyle sports—consumption, identity and difference* (pp. 175–196). London/New York: Routledge.
- Thornton, S. (2005). The social logic of subcultural capital. In K. Gelder (Ed.), *The subcultures reader* (pp. 184–192). London/New York: Routledge.
- Thorpe, H. (2006). Beyond ‘decorative sociology’: Contextualizing female surf, skate and snow boarding. *Sociology of Sport Journal*, 23(3), 205–228.
- Warshaw, M. (2003). *The encyclopedia of surfing*. Orlando, FL: Harcourt Inc.
- Weber, M. (1978). *Economy and society* (2nd ed.). Berkeley, CA: University of California Press.
- Wheaton, B. (2003). Windsurfing—a subculture of commitment. In R. E. Rinehart & S. Sydnor (Eds.), *To the extreme—alternative sports, inside and out* (pp. 75–101). Albany, NY: State University of New York Press.
- Wheaton, B. (2004). Introduction—mapping the lifestyle sport-scape. In B. Wheaton (Ed.), *Understanding lifestyle sports—consumption, identity and difference* (pp. 1–28). London/New York: Routledge.

- Wheaton, B. (2007). After sport culture: Rethinking sport and post-subcultural theory. *Journal of Sport & Social Issues*, 31(3), 283–307.
- Wheaton, B., & Beal, B. (2003). 'Keeping it real'—subcultural media and the discourses of authenticity in alternative sport. *International Review for the Sociology of Sport*, 38(2), 155–176.
- Young, K., & Atkinson, M. (2008). Introduction: A subcultural history. In M. Atkinson & K. Young (Eds.), *Tribal play—subcultural journeys through sport. Research in the sociology of sport* (Vol. 4, pp. 1–46). Bingley: Emerald Group.

Artikkel 3: B.A.S.E. jumping - Beyond the Thrills

Under publisering. Kommer i *European Journal for Sport and Society* 3, 2012

B.A.S.E. jumping – Beyond the Thrills

Sports involving extended risk for physical injuries or death, such as B.A.S.E. jumping, rock climbing, river kayaking and downhill mountain biking has become ever more popular throughout the western world the last decades (Arnegård, 2006; Creyer, Ross and Evers, 2003; Puchan, 2004; Wheaton, 2004b). As the popularity of these activities have risen, so has research about the phenomena. Scholarly explanations of why people voluntary risk their lives and limbs for seemingly meaningless endeavors, varies from genetics to psychological personality types and from the quest for thrills to risk taking as an effect of late (or post) modern society. The purpose of this paper is to analyze the sport of B.A.S.E. jumping.

B.A.S.E. is an acronym for building, antenna, span, and earth. With parachutes on their backs, B.A.S.E.-jumpers leaps from fixed objects rather than from planes as skydivers do. Because the jumps are from lower altitudes and other factors, the margin of error is much smaller than that in skydiving, and the risk therefore much higher. B.A.S.E jumping is analyzed by utilizing Bourdieuan concepts to highlight an often neglected side of voluntary risk taking, namely risk taking as a mean for achieving recognition and distinction. Bourdieu has to a certain degree been used in analyzes of risk sports. However, what still to some extent remains underdeveloped is a notion of how Bourdieu's concepts can be utilized in order to understand the link between risk taking, recognition and individual desire to undertake risky operations. In order to do so this paper is structured in the following way: the first section gives an overview of the literature that tries to understand and explain the driving forces behind participation in risk sports. After some remarks on the methods employed in this study an outline of how Bourdieu's concepts can be utilized in order to give a deeper understanding of risk taking is given. In the following section ethnographic- and interview data is used to

show how risk taking can be regarded as a form of symbolic capital that leads to peer recognition and, further on, how the quest for recognition forms actors desire structure. The article concludes by arguing that behind the spectacular acts of risk taking lies highly ordinary mechanisms of socialization wherein actors learn, adopt and incorporate a value system.

Contextualizing risk taking in sports

The central question “why do some people voluntarily take risks?” is answered differently within various academic disciplines. Within biologically informed psychology, voluntary involvement in risk and danger is often understood as an outcome of genetic makeup and evolution. Taking risks, then, is understood as a result of evolutionary processes that lead to individual differences in genetic makeup and influences the willingness to take risks (e.g., Zuckerman, 1979, 2007). Some people are, in this view, born as “high sensation seekers”. Thorpe (2010, 365) states that such approaches tend to “reinforce stereotypes of extreme sports as dangerous activities enjoyed mostly by dare-devil, risk taking, and adrenaline seeking youth; gloss over complicated cultural dynamics ... and present participants as a homogenous group with similar personality types ...”.

In more phenomenologically oriented psychology, risk taking is understood through the intense experiences putting oneself in dangerous positions give. The phenomenologically oriented explanation holds that these experiences are so strong that no other explanation is required to understand why people choose to take risks (Csikszentmihalyi, 1991). Other authors have focused on the “sublime” experiences that participants experience in risk sports (e.g., Celsi, 1992; Illundain-Agurruza, 2007; Mæland, 2002; Stranger, 1999). Within this perspective, it is not risk per se that is sought after, but rather the intense thrills that follow from taking risks. The rewarding thrills that are focused upon in these contributions are

theorized from an individualistic understanding of the sublime. Experiences which provide thrills are seen as reasons to become involved in risk taking activities influenced neither by society at large or the value systems in risk subcultures¹.

In opposition to these individualistic understandings, macro-oriented social sciences explain risk in terms of certain features of modernity. According to Wagner (1994), a key element in the rise of the welfare states in the late 19th century was the rationalization and collectivization of risk. However, as Beck (1992) has argued, modernity started to produce its own risks. The development of science and technology generated unpredictable consequences with regard to risk production, especially environmental ones. Since these risks are mainly man-made “... risk society is marked by the intensified reflexivity of citizens toward the damaging and potentially disastrous effects of modernisation” (Giulianotti, 2009, 550). According to Stranger (2007), voluntary risk taking can be seen as a response to the anxiety produced by risk society and a means for the participants in risk sports to show for themselves that they can handle such a world. The increased reflexivity and hitherto individualism can also be seen as suggesting that risk sports might be an attractive alternative as an identity project. However, as Giulianotti (2009) argues, Beck’s analysis of risk society has had little impact in the sociology of sport.

Other macro-oriented researchers have engaged more directly with the theme of risk sports. Among the macro-oriented researchers it is possible to locate two major perspectives: compensation and adaptation (Langseth, 2011). The compensation perspective holds that we are living in a society that is too safe and too regulated. Participation in risk sports then becomes a compensation for these constraints (e.g., Elias and Dunning, 1986). The adaptation perspective, on the other hand, holds the opposite view. Risk sports, it is argued, are not about distancing oneself from modernity, but rather an expression of the agent’s adaptation of

central values in late modernity such as flexibility, individualism, and anti-conventionalism (e.g., Arnegård, 2006; Crosset and Beal, 1997; Palmer, 2004).

As we see, the impetus for participation in risk sports has been widely studied from both individual and structural levels. However, the micro-perspective tends to not account sufficiently for cultural dynamics and the macro-perspective on the other side have a tendency to overlook individual agents and desires. Lyng (1990, 2005) has tried to mediate the division between micro- and macro levels of sociological understanding by utilizing a combination of Marxian and Meadian analysis through his concept “edgework”. Lyngs view, especially in his 1990- work, is, in line with the compensation model, that risk taking might be seen as reactions toward social oppression and alienation. Risk sports offers a way to spontaneity and self-realization in a daily life where people feel robbed of individual choice (Lyng, 1990, 870). According to Lyng, the experience of self in edgework is “the direct anti-thesis of that under conditions of alienation and reification” and that edgeworkers “no longer impelled by intangible social forces, their actions reflect the immediate desires and goals of the ego” (1990, 878). Seemingly, the desires to voluntarily undertake risk in sport is not social, but originates from the individual ego. However, in his 2005 work, Lyng holds that edgework can not merely be seen as attempts to escape a constraining modernity, but also as “an especially pure expression of the central institutional and cultural imperatives of the emerging social order” (2005, 878). In concurrence with researchers within the adaptation perspective, it is in this article argued that the development of risk libido is highly social and also that recognition is a major driving force in the development of risk libido. That is not to suggest that certain features of modernity, as in the macro-perspective, or thrills and experiences, as in the micro-perspective, are unimportant in the understanding of the propensity to get involved in risk taking practices. Rather, this article holds that the important issue of recognition is to some

degree ignored in the analysis of risk sport, and that this issue is in need of consideration from a group (meso)-level perspective.

As several authors have claimed, the logic behind taking risks depends on the context wherein certain risk rationalities are developed (Beedie, 2007; Booth, 2003; Donnelly, 2004; Fletcher, 2008; Hunt, 1995; Laurendau 2008). Partially based on these studies' insights, this article focuses on the relational aspects of risk sports by emphasizing the role risk taking plays in the configuration of the value systems in risk sports and the discourses that produce specific risk logics. Booth (2004) states that members of lifestyle groups compete over prestige and recognition. Further, Booth and Thorpe (2007, 183) claim that in risk sports cultures "... risk constitute challenges, and meeting these challenges earn members - predominantly young men - rewards (e.g. peer recognition and prestige)". The competition for status and prestige and its connection to risk has been highlighted by Hunt (1995) in her study of divers. She found that during the socialization process into the diving subculture, divers "... are exposed to a competitive, informal system that places high status on the ability to dive deep-water wrecks and gather artifacts, both of which involve considerable risk" (Hunt, 1995, 445). In this article the competition for prestige and status through risk taking is empirically investigated through an analysis of B.A.S.E.-jumping. Utilizing a Bourdieuan framework, the article analyzes how the "informal system", as Hunt calls it, of B.A.S.E.-jumping work to facilitate risk taking and the development of individual desires to do so. Compared to other researchers who have studied risk sports in terms of status and recognition, it is my contention that a Bourdieuan understanding of sociality will add depth to such analyses because it points specifically towards how value systems is internalized by the individual participant and how actors' desire structures is related to social fields. It is, however, not the aim of this article to give a "thick description" of B.A.S.E. - jumping in a Geertzian sense(Geertz 2000). Rather, the intention is to analyze the particular role of risk taking in the sport's value system. The

study can thereby be seen as what Hammerslay and Atkinson (1996, 266) calls micro-formal studies, studies of local forms of social organization, as opposed to micro-substantial studies where local cultures are studied in order to provide thick descriptions.

Method

To inquire into risk taking practices, this study relies on theoretically informed ethnography and qualitative interviews. As Thorpe (2010) argues, in-depth knowledge is required of researchers trying to understand the behavior of extreme sports participants. The employment of ethnography helps the researcher to acquire first hand experiences from the field under study as the researcher get to study both the field and the agents in the field over an extended period (Fangen, 2004). This is important both in order to understand the meanings involved and the values at stake in the field (Sands, 2002). Observation, and to some degree participation in the various risk sports under study, has been important both to decipher the symbolic values and meanings and in order to develop a feeling for the game played. In addition to ethnography, semi-structured qualitative interviews (Kvale 1996) have been used to obtain information about the personal narratives of risk taking. In these interviews certain themes were pre-defined and an interview guide was made. At the same time the interview guide was open enough to allow for follow-up questions and elaboration of relevant themes which came up during the interviews. The interviews were all fully transcribed and analyzed alongside the ethnographic data and theory.

The fieldwork was carried out for 2 weeks in the summer of 2007 and for 1 week in the summer of 2008. It was conducted at a camp site in Lysefjorden, which is a world-renowned destination for B.A.S.E. jumpers. It is also one of very few places in the world where skydivers can get an introductory course to B.A.S.E. jumping. Twelve B.A.S.E.

jumpers were interviewed, two females and 10 males. Most of them were experienced jumpers, a few had some experience, and one had his first jump the day he was interviewed. Six of the interviewed jumpers were Norwegians, three were from the US, two were Finnish, and one was Dutch.

The fieldwork includes observations of the sport and participation in cultural happenings. Daily, I either hiked for 2 hours to the exit points with the jumpers or went to the landing area to watch them land. In this way, I could observe the jumpers' behavior and listen to their conversations before and after the jump. However, as I lived in a house where a lot of the jumpers stayed, I also socialized through activities not directly related to jumping, e.g., beer drinking and watching B.A.S.E. videos. Also, I drove the bus which transported the jumpers to the mountain where they started the hike to the exit points.

Methodically, my own involvement in risk sports such as free-ride skiing, surfing, river kayaking and, more extensively, rock climbing is of importance for this study. Thorpe (2010) holds that a difficult part of ethnography in general is to simultaneously understand the world view of the participants and maintain a critical distance. The problem of “going native”, where the researcher becomes totally immersed in the culture under study and loses distance is a well known issue within ethnography (Fangen 2004). Assuming that B.A.S.E. jumping is a sporting culture resembling other risk sports, one could suspect that my involvement in the above mentioned sports could make me partially blind for various important dimensions within the B.A.S.E. culture. However, I will argue that my insider status in these sports did not make me lose critical sense, but rather allowed me to be *more* critical and *more* distanced towards assertions participants made about their activities. My long-term involvement in climbing has made me recognize that it is often not the climbers who speak, but rather the climbing discourse which “speaks through them”. This made me suspect similar mechanisms in B.A.S.E. jumping. For example, when B.A.S.E.-jumpers claim that there are no status

hierarchies within the sport, I recognized these kinds of statements from rock climbing. I also knew that in climbing these kinds of assertions are simply not true. There are clear status-hierarchies in climbing. Similarly, I suspected that there are status hierarchies in B.A.S.E.-jumping too, even if the participants claim that there are not. Knowing the way people speak in various risk sports allowed me to engage critically with the ethnographic and interview data I gathered on B.A.S.E.-jumpers. It is therefore my contention that having insider status in various risk sports, made it easier for me to understand the relation between field and agency when I conducted my fieldwork among B.A.S.E.-jumpers, a practice I didn't have much prior insight in to. In other words, it is my assertion that my own participation in these kinds of sports allowed me not to take the agents' claims at face value. As Bourdieu, Chamboredon and Passeron (1991) points out, agents do not necessarily have access to the motives for their behavior. Firstly, the experiences agents have are constructed from historical and social circumstances. Secondly, if the agents are asked to explain and rationalize their behavior, the researcher would get answers which are historically, socially, and culturally molded, "constructions of a second degree" in Bourdieu's language (Bourdieu et al., 1991). The researcher's interpretation, then, would be a construction of a third degree. Therefore, in order to maintain objectivity and a critical distance, Bourdieu asks the social scientist to perform an epistemological break from the agents' own understanding of practice. The social scientist should strive to find the mechanisms beneath practice. According to Bourdieu, these mechanisms work below the level of language and are not necessarily visible to the agent. To objectify practice, the practices in question should be reconstructed within a framework of sociological concepts. Regarding risk and risk taking, the sociologist should not embrace the participants' own mundane understandings of these phenomena, as these are nothing else than ways of speaking about risk produced within the specific risk sport. As Bourdieu points out, both actions and ways of speaking about these actions are enacted within a socially

constructed room of possibilities inscribed in the agents' bodies and in the social world where they act (Bourdieu, 1977). Therefore, the researcher should not solely produce "empathic" accounts of participants' world-views as these world views would be nothing more than learned ways of speaking. Rather, the researcher should try to find the mechanisms that produce practice and world-views.

A Bourdieuan approach to risk taking behavior

According to Bourdieu (2004), one has to understand the relations between habitus, field, and field-specific forms of capital in order to understand practice. In this article, this means redirecting the focus from the experiences of risk taking toward discourses that produce specific risk-logics. Within the sociology of sport, Bourdieu's perspective has been widely used in order to understand the relationship between social class and participation in particular sports (Laberge & Kay, 2002). Similarly, Fletcher (2008), building on a Bourdieuan framework, has demonstrated how risk sports seems to appeal to the cultural tastes of the professional middle class. Fletcher contends that it is not an escape from structural aspects of industrialized society that drives people to get involved in risk sports, but rather a class specific habitus and a quest for distinction corresponding to the values in risk sports. He thereby explains why the professional middle class is overrepresented in most risk sports. Still, this does not sufficiently describe how agents develop a desire to engage in risky actions and find risk taking meaningful. An agent's social background and hitherto habitus might influence the interest to pick up a sport, but in order to understand the phenomena of risk taking we have to look more closely at the cultural learning taking place within the frame of particular risk sports. This point is made clear with regards to windsurfing by Dant and Wheaton (2007, 11) when they state that "... the physical capital of windsurfing, while it may

give the sport its distinctive and extreme character, only becomes meaningful to participants, through the social process of a subculture”. In other words, in order to understand the meaning risk taking has, we have to look at the forms of symbolic capital currently at play within a risk sport culture, and how this becomes related to the individual agents’ desire-structure. That means that the research object is not individual risk sport participants, but rather values and schemes for distribution of prestige and status within different social arenas, or fields as Bourdieu conceptualizes it.

Following Bourdieu, fields must be understood as social arenas where agents fight over symbolic or material interests which are common to them and only them (Broady, 1991). All fields have their own norms and logic that the agents must incorporate to be able to “play the game”. Bourdieu’s criteria for naming a social arena a field is rather strict. Still, several researchers have used the concept of field in order to analyze risk sports and adventure sports. Fletcher (2008, 312) holds that risk sports share a common logic, values and regulations of practice and therefore constitutes a social field. Kay and Laberge (2002) use the field concept to contextualize adventure racing. They place adventure racing as “a field within the sphere of extreme sport, touching the overlap of institutionalized sports” (2002, 32), but still holds that adventure racing is its own field with its own logic. Whether we should talk about risk sport as a field, specific risk sport fields or specific risk sports as subfields within a larger field of risk sport is an interesting question, but not overly important in this article. In this article the field-concept is applied in a rather pragmatic manner to highlight the processes of power allocation connected to the field’s value system. Bourdieu (1993) argues that, in empirical work, it is one and the same thing to determine what a field is and to determine the capital which is active within the limits of that field. Kay and Laberge (2002) is exemplary in detailing the stakes, struggles and drawing a map of the differing sets of values within adventure racing. This article does not aspire to detail the value systems of B.A.S.E.-jumping.

Rather the attention is directed to the role *risk taking* plays in this sports value system, how risk taking is valued and seen as a form of symbolic capital.

Symbolic capital is always connected to fields because it is worthless without a field that acknowledges it as valuable (Broady 1991). A specific form of symbolic capital, let's say economic capital, might very well be valued in several fields, but it can never be independent from fields. A dollar bill is worthless in a society that does not use a monetary system. In other words, symbolic capital is dependent on agents who value the specific form of capital. Perceiving surfing a big wave as a valuable and meaningful event is dependent on a field where agents acknowledge this type of action as something valuable. Seeking thrills through B.A.S.E. jumping from a cliff has a meaning only as long as there are agents who regard this activity as meaningful. As Beal and Wilson (2004, 46) argue, a common feature for activities labeled extreme sports, lifestyle sports and whiz sports etc, is an ethos which centre-stages risk taking and how these activities "rely on risk and difficulty to determine status". Further, Thorpe (2004) has showed that risk taking is a way to earn symbolic capital in the snowboarding culture and Atencio, Beal and Wilson (2009) has showed how risk taking is rewarded and gives access to insider status in skateboarding. Through interviews, Atencio et al. (2009, 9) found that "... risk taking constituted a form of habitus that both men and woman skaters wanted to claim and embody". Others have used the term sub cultural capital to describe the value system in sport subcultures (Wheaton & Beal, 2003). This is a term deriving from Sarah Thornton's studies of club cultures in England and was designated to describe the form of capital that "confers status on its owner in the eyes of the relevant beholder" (Thornton, 2005, 186). In order to be rigid towards Bourdieu's concepts, it is better to use symbolic capital rather than subcultural capital. The article still aims at describing some of the same processes, and analyzes the same matter as others that have used subcultural capital in relation to risk sports, but I think the concept can be slightly misleading as it makes

one think about the concept cultural capital, which has a very specific meaning in Bourdieu's theory. Cultural capital refers *only* to capital connected to traditional high culture: knowledge of art, literature, educational degrees and so on (Bourdieu 2004). What would the term sub-cultural capital in relation to risk sports then mean? The participants' knowledge of books? How art is valued in the specific risk sport culture? This is probably not what scholars using sub-cultural capital is aiming at, they are almost certainly trying to describe is the value system, forms of capital etc., within a subculture. But, In order to avoid confusion, it is better to use the more open term symbolic capital and then specify which values are at stake in the specific field.

As Atencio et al. (2009) and others (e.g. Laurendeau, 2008; Robinson, 2004, 2008; Wheaton, 2004a) have pointed out, risk taking can also be seen as an exercise in hegemonic masculinity. In her research on climbers, Robinson (2008, 160) found that “for some men in this study, the risk sport of climbing is intimately wrapped up in a masculine image and identity in very traditional ways ...” Risk sports as male-defined activities, works to exclude women not willing to take risks, and thereby helps to maintain gender inequalities (Atencio et al., 2009). Nevertheless, even if risk taking is initially a male defined value, risk taking as symbolic capital is in itself gender-neutral. Thorpe (2009, 498) argues that “the embodied practices of snowboarders suggest that an individual's initial capital is gender-neutral, being fundamentally defined by their relative position in the structure based on their ability, commitment to the activity, and lifestyle”. In other words, risk taking as a value gives status in the field regardless of gender.

As we see, quite a few researchers have studied risk taking as a mean to achieve status within sport subcultures. Still, few have explicitly used Bourdieu's theories to study how risk taking as a value in a field influences the actions of the individual agent. Using Bourdieu contributes to the unfolding debate about voluntary risk taking as it helps describing the

complex configuration of the risk taking habitus and the connection between desire, recognition and symbolic capital. In the following sections the role of risk taking within the value system of B.A.S.E.-jumping and how this value system influences each agent's propensity to be involved in risk-taking behavior is analyzed.

Risk and recognition

Recognition has recently gained such an interest that some speak about a “recognition turn” in contemporary sociology (Jacobsen & Kristiansen, 2009). Honneth (2007) and Taylor (1994) are probably the most well known contributors to recognition theory and have served to highlight the importance of recognition as a social force. Whereas Honneth and Taylor are strongly normative, as they describe how recognition *should* work in order to get a just society, the use of the recognition concept in this article is related to how recognition *actually* works in specific communities, or what others have called “micro-recognition” (Jacobsen & Kristiansen, 2009). Indeed, Bourdieu, is no stranger to thinking in terms of recognition. In *Pascalian meditations* (1999, 173) Bourdieu states that the quest for recognition is the driving force for all investments made in a field. Atencio et al. (2009, 10) points toward the importance of recognition when they claim that within skateboarding “men who became associated with risk taking behaviors and attitudes gained symbolic capital because they were legitimized and recognized within the social field/s”. To understand risk taking then, we have to understand how risk taking is valued within a field and how this is accompanied with recognition from peers. Furthermore, according to Bourdieu (1996a), each agent's libido is given direction by the field the actor is part of. Following this logic, we have to look at what role risk taking plays in a field's system of symbolic capital before we can say anything about

each actor's desire to take risks. In the following section, risk taking will be analyzed in light of B.A.S.E jumping.

Westman, Rosén, Berggren and Björnstig (2008) claim that the annual fatality risk for B.A.S.E. jumping is 60 to 90 times higher than in skydiving. One should think that minimizing risks is first priority, and by some means, it is. The jumpers are very cautious about safety and managing risk. Nevertheless, to be considered a "real" B.A.S.E. jumper, you cannot just jump from objects considered to be "safe" or do jumps considered "basic". Hunt (1995) found that scuba divers who did not engage in risk disqualified themselves as full members of the diving subculture. Similarly, at least for some of my informants, you are not a "real" B.A.S.E. jumper if you jump only from high cliffs. One of my informants said that jumping from tall cliffs is not regarded "real" B.A.S.E. jumping, and that it should be considered as "skydiving from cliffs". She went on to say that, "In my eyes, you are not a solid B.A.S.E. jumper if you have not jumped from low objects and have a good time doing it. You cannot just be a 'high-jumper'. Then you are not a B.A.S.E. jumper in my opinion". Jumping from low objects is far more dangerous than jumping from high objects, as you do not have time to fly away from the wall, "track", before you release your parachute. The risk of getting a cliff strike² thereby increases. The informant's quote reveals that, in her eyes, you have to do dangerous jumps to become a fully consecrated member of the B.A.S.E. jumping subculture. Comparable to what Atencio et al. (2009) found in their study of skateboarders, risk taking disposition is in B.A.S.E jumping a mechanism through which jumpers are designated status as authentic insiders. Furthermore, risk taking is not only a disposition that sorts out who are and who are not core members of the B.A.S.E. jumping subculture. Even between members that clearly have insider status there is a power struggle which involves taking risks. The highest status within the B.A.S.E. jumping subculture is given to those who "push the limits" and "do something spectacular", as one of my informants said. In the sport

of B.A.S.E. jumping, “pushing the limits” usually involves an increased level of danger. It can, for instance, be opening new objects or proximity flying with wing suits. Opening new objects, jumping from places that have not been jumped from before, is more dangerous because of uncertainties about wind conditions, time before impact, etc. The wingsuit flyers who are admired are not the ones who track away from the wall, in other words, make the jump safer, but rather the ones who “lick the wall,” what the jumpers call proximity flying. Several of my informants told me about how impressed they were with a group of B.A.S.E. jumpers in a club called “Værdalen Karsk³ and B.A.S.E.” in Western Norway. One of my informants said that “I would say that I like to see people doing sick stuff. As for instance these VKB-guys”. Further on he explained that:

When you see videos of the VKB-guys... it is insane visual impressions... The way they fly, inside steep gorges, walls on both sides, sweeping past the tree tops. I think they are really good. They are also a bit crazy, a little bit hairy.

Even though this informant says that the stunts performed by the vkb-guys might be a little bit too dangerous, it is also clear that at the same time the (very dangerous) act of flying through gorges and “sweeping past three tops” is admired in the sense that these jumpers are considered very skilled and thereby placed high in the social hierarchy of B.A.S.E. jumping.

The admiration for dangerous acts is not limited to proximity flying. Another example of an appreciation of risk taking that I witnessed in my field work was when I, one evening, noticed that many jumpers had gathered at the camp site, watching an exit point named “eagle’s nest,” which is an object that is only 80 meters high. A guy was up there and had planned to jump off the cliff, land on a ledge below, repack his parachute, and jump from that ledge. He had done that once before, and most of the B.A.S.E. jumpers in the camp knew him

because of that. Unfortunately, the rain came in just after he had landed on the ledge, and he could not do the last jump. I asked one of the jumpers on the camp site about jumps like that and he said:

I'm sure that 99% of the jumpers would not do this kind of stunt. It is just one nut guy doing it. We like it. It's cool. Nice. We won't do it after him, but he gets credit for it and the story goes on. Maybe he likes it or he doesn't care. But, in the end, people are talking about it. You can see that as some kind of credit.

The quote reveals that there is a certain ambivalence towards such jumps. At one side it is seen as a far too dangerous for most jumpers, on the other side it is also something that gives credibility and is considered "cool". Interpreted through Bourdieu, this reveals that even if this particular jumper is doing jumps that most other jumpers wouldn't, he still does gain symbolic capital for doing it. This shows that risk taking in itself can be seen as something that holds value. As one jumper put it: "(...) Of course it gives cred when you charge. It is... applause, cool to watch and good atmosphere when people charge, as we say".

Even though there are many other values that gives credibility in the B.A.S.E. jumping culture, risk taking is one way among others to achieve status and gain recognition.

As we see, taking risk is one way of achieving prestige and can be seen as a form of symbolic capital in B.A.S.E. jumping. Fletcher (2008, 319) holds that in risk sports "(...) athletes' status is largely predicated upon their ability to take on more risk than their compatriots". The different fields of risk sports thereby provide contexts of understanding, which make risk taking sensible. This does not mean that taking big risks automatically entails credibility. To get recognition for taking risks, you have to be at a certain skill level.. One day at my fieldwork, I was in the landing area watching the jumpers, a beginner released

his parachute too low, and he could not reach the landing area. He crashed into a boulder and had an open fracture in his leg. In his research on skydivers, Laurendeau (2006) found that when skydivers got injured they would often “blame the victim” to make sense of the accident and to maintain the idea that they can be in control of their own jumping. The same mechanism was at work in the episode I witnessed. After the injured jumper was transported out with a helicopter, the other jumpers talked about how stupid he was, pulling low on one of his first jumps. But the episode also shows that to achieve credibility for taking risks, one has to be at a certain skill level, one has to know what he or she is doing, and one must be able to evaluate the risk one is taking. On the other hand, being skilled and not taking risks is not good either. During my fieldwork, I witnessed how other B.A.S.E. jumpers reacted towards a highly skilled American wingsuit jumper who was clearly nervous before jumping. As he spent a long time on the top of the cliff before jumping, the guys who were already in the landing area started to make fun of him. After a while, they called him up on the radio saying that he should jump. When he jumped, he flew his wingsuit for barely a few seconds before opening the parachute. One of the local jumpers laughed and exclaimed, “that’s the highest pull I have ever seen”. So neither pulling too high nor pulling too low (if you are a beginner) is valued.

Thorpe (2010) argues that many participants in risk sports deny that they are risk takers and that many of them participate conservatively, minimizing risk taking. That is undoubtedly true, and points toward Bourdieu’s (1996b) assertion that values in a field are always contested. As Laberge and Kay puts it:

Individuals struggle to increase or conserve the forms of capital of the field (thus improving or keeping their position in the hierarchy of the field), but they can also

work to change the relative value of the forms of capital recognized in the field”
(Laberge & Kay, 2002, 254).

Even in B.A.S.E. jumping participants can do conservative, relatively safe jumps from large overhanging cliffs. When I did my fieldwork a guy nicknamed “the flying Finn” got a lot of attention and admiration for his tracking skills. He used his tracking skills to get as far as possible away from the wall. In other words, he used his skills to make the jump safer and he still got a lot of credit for it. This shows how risk taking is not the only way of getting status and recognition. Even if the values are contested, risk taking is still important in B.A.S.E. jumping. However, it does not mean that taking risks is the *only* way of achieving symbolic capital in these sports. Within all fields, there are struggles over values and what kind of symbolic capital best suited for gaining recognition.

In general, the values within sport subcultures are learned and embodied as beginners enter these fields (Donnelly and Young, 1988; Hunt, 1995; Thorpe, 2009). Through magazines, videos, discussions on the Internet, and, first and foremost, through participating in the specific risk sport culture, the newcomer learns who has high status in the culture and on what actions this status is earned. As they become members of these cultures, they learn that taking risk is a route to prestige, status, and recognition. Within the value systems of B.A.S.E. jumping, risk taking is a form of symbolic capital that leads an agent to take risks. As Crossley (2001), building on Bourdieu, has argued, desire is desire for recognition. Desire is thereby developed in concordance with the values in the field. By internalizing the value systems in risk sports, agents develop a desire to engage in dangerous actions, not because of “inner” individual psychological mechanisms, but because they strive for recognition from peers. Following Crossley’s argument, the desire to undertake risky sports activities must be seen as part of a process where actors have been socialized into a culture, or a field, where

taking risks entails a symbolic capital. The “urge” to take risks must be seen as a result of a successful socialization into a sports subculture which embraces and values risk.

Misrecognizing recognition

Even if recognition, from a structuralist-constructivist perspective, must be seen as an important force in B.A.S.E jumping, it almost seems like a taboo to talk about it. The language that is used to describe these matters (and outdoor activities in general) originates from a romantic discourse where individual freedom and sublime experiences are put at centre stage. The ways agents have learned to express themselves are constructed in such a way that the sociality of risk taking is under reported. Few risk sport participants would state that they take part in these sports for reasons other than to get their own thrills and experiences. The value that risk taking holds is hidden in concepts such as “style,” “charging,” and “going for it.” It is not legitimate in these cultures to say that one take risks because of the credibility that follows performing such actions. However, some of the B.A.S.E. jumpers (surprisingly) confess that B.A.S.E. jumping is a way of creating a distinction from non-jumpers. One jumper explained that:

(...) I hate being an average person. Mostly most of the people they go to school, they get married, they get kids, build a house and that's it. (...) I just hate the idea that I would be the same as everyone else. I wanna do something that most of the people don't do”.

B.A.S.E jumping provides a feeling of exclusivity, of being different from the masses.

Another jumper pointed towards that the dangerous character of B.A.S.E. jumping is what makes the jumpers different from other people:

It has been appointed the most extreme sport one can participate in. ... You know, by yourself that you are one of a thousand that are doing the most extreme. Knowing that gives you a good self-esteem. ... (if it was not dangerous) the whole population would do it and it wouldn't be special. You know, it wouldn't be extraordinary.

Even if the jumpers say that they use B.A.S.E. jumping as a means to separate themselves from "normal" people, they are usually quick to point out that they are not competing for recognition inside the culture. As one B.A.S.E. jumper put it, "I jump for myself alone. What I'm doing is different from what everybody else are (doing). I do things my own way." In the rhetoric of individualism, there is no room for expressing prestige, status and recognition as a motivating factor. In Laurendeau's (2006, 596) study of skydivers one of his informants said that skydivers are doing dangerous maneuvers "'cause they think it is really hip". When the skydivers were asked to elaborate on why they themselves did difficult, dangerous maneuvers they pointed toward performance and that "I fly my parachute for myself; I don't fly it for anyone on the ground" (Laurendeau, 2006, 595). The logic they express seems to be that *other* people are concerned with what is "hip", gives status and prestige, but *I* am not. Even if these skydivers express this logic, it does not mean that this is the logic beneath their practice. Even if they are *expressing* issues of status and hipness to be unimportant, this does not mean that status, prestige and receiving recognition from peers does not mean anything to them. As shown, risk taking is an important part of conferring status. When informants were asked about what defined the best athletes, the risk aspects were often mentioned. Still, when the informants were asked to describe their own motivation, they were always quick to point out that status had nothing to do with it. But, since they had no problem pointing out what makes an athlete stand out, there are clearly status hierarchies in this field.

That these status hierarchies influence the way the B.A.S.E. jumpers conduct their actions themselves often surface in interviews when talking about other things aside from

credibility and recognition. When asked to talk about a particular good experience, one

B.A.S.E. jumper said:

I flew Trollstigen last year. It is known to be a hardcore place to jump. And you fly past the road... or most people cannot do it, but I got so much height that I actually flew over the road in my first try.

Another jumper talked about his first B.A.S.E. jump and said, “(the instructor) had said that if you fly past the river, then you have a good track. I passed the river and was so stoked. So the first jump was 18 seconds (free fall)”. Both these quotes reveal that, even if the jumpers say that they are not concerned with recognition, doing things considered “good” is important to them. This does not mean that the jumpers are consciously seeking recognition for their jumps, but rather that the value system of B.A.S.E.-jumping, and thereby also the system for distribution of recognition and status, have been incorporated by the jumpers. What they try to accomplish, what gives them the most enjoyable experiences, are the same as the field values. Even if the jumpers are not consciously trying to gain recognition they are still influenced by the social hierarchy of B.A.S.E.-jumping as this hierarchy defines which value different actions have. The hierarchy, then, is connected to the individual jumper’s immediate feelings. It shows that the jumps which are particularly joyful are those in concordance with the value system in the field of B.A.S.E. jumping. It also points towards the assumption that what gives the best “thrills” is not coincidental; what is experienced as a thrill is related to the values in the field. As tracking for a long time (as in the second quote) and over the road (as in the first quote) (in this particular jump, the jumpers get within a few meters from a road before the hill gets steeper again and the jumper can deploy the parachute) both involve serious risks, these quotes also reveal the link between risk and recognition.

Nevertheless, the link between recognition and risk taking might be said to be misrecognized by the participants. The reason for the misrecognition can be explained by

Bourdieu's concept of doxa: the values that are taken for granted in any particular field (1977). Within risk sports, the logic behind risk taking is part of the field's doxa and is therefore misrecognized. That risk taking involves recognition is such a natural part of the field that athletes are not necessarily conscious about it. For the participants, it is just the way it is, and it remains unquestioned. The naturalization of risk as a value entails that participants do not experience risk taking as a conscious attempt to raise their status. They are just acting the way the field expects them to. Risk taking, as a way of achieving status, is a part of the practical knowledge of the field that is not consciously acknowledged by the agents. As Bourdieu (1977, 19) states:

The explanations agents may provide of their own practice, thanks to a quasi theoretical reflection of their own practice, conceals, even from their own eyes, the true nature of their practical mastery, i.e., that it is learned ignorance (*docta ignorantia*), a mode of practical knowledge not comprising knowledge of its own principles.

At the same time, there is another form of misrecognition of recognition within these sports. As others have pointed out (e.g., Arnegård, 2006; Palmer, 2004; Wheaton, 2004b), alternative sports are highly influenced by an individualistic and alternative ideology. If one wants to appear as a real individualist, one cannot be concerned with matters such as recognition and status. The "right" motivation is, within individualist ideologies, the inner driving forces. One ought to take risks because "I want to do it", not because one wants to get recognition for it.

We thereby see that there is a double misrecognition of recognition within the B.A.S.E. jumping: one that by means of doxa misrecognizes that risk has value as a mediator of status and recognition, and another that does not acknowledge that recognition is important in these sports. The misrecognition of recognition means that power structures in B.A.S.E. jumping

are ignored: agents who are willing to take risks possess symbolic capital, which again entails the symbolic power to define good “style.”

Concluding comments: spectacular behavior, ordinary mechanisms

Can the link between risk taking and recognition also be made about other risk sports? It probably can, but further research is needed. In rock climbing for instance, Robinson (2008, 149) found that some of the climbers took risks in order to achieve sporting success. Risk sports, then, should not be defined simply by means of statistics, number of accidents etc. Instead the concept of risk sport should be reserved for sports where risk taking is central to the configuration of the sports' value system. The link between risk taking and recognition in climbing and other risk sports must be further studied before any conclusions are made.

Still, this article suggests that participation in B.A.S.E jumping and risk sports more generally can not solely be understood as questions of individual differences, personal characteristics and thrills. Nor can it be understood exclusively from a macro-perspective. As Giulianotti (2009, 545) points out, if values in risk sports correspond to masculine ideals among middle-class, professional workers, why does not everybody within this social stratum partake in risk sports? In order to get an adequate understanding of risk taking, we must, as suggested above, look at the value systems of groups that cultivate risk and get an understanding of how these values influence each agent's desire. As Donnelly (2004) argues, there are elements of risk in most sports. The big difference is if the sports are troubled by risk or not. The “game” played in risk sports involves looking at risk taking not as “trouble” but a possibility for achieving status and recognition. In traditional sports, for example downhill skiing, risks are often taken, but taking risks will not be seen as a criteria for success unless the risk taking makes the athletes go faster down the hill and betters her/his time. In

traditional sports then, ideal -typically speaking, risks are taken as a means towards an end: winning the race. It can be seen as an instrumental action in Webers phrasing (Weber 1978). In risk sports on the other hand, risk taking can be seen as a value rational action where the risk taking is a goal in itself (ibid.).

This does not mean that participants in risk sports are not concerned about safety. As mentioned, the risks that are cultivated must be deemed as legitimate by the field. From a relational point of view, then, a definition of risk sport should not be based on the number of accidents and fatalities, but rather on the role risk plays in the particular culture. That does not mean, as previously mentioned, that risk taking is the only legitimate strategy for achieving status and recognition in these cultures. Risk is not an isolated value but a part of a value complex. The extent to which risk taking holds a hegemonic position is an empirical question that must be studied more closely in relation to each sport. As a general rule, it will be the combination of risk taking and skills which determine status. Nevertheless, risk taking in for instance climbing, holds a hegemonic position in the sense that, for athletes who otherwise have a similar skill level, the one who is willing to perform risky operations is the one who is awarded the highest status.

Risk sports can be seen as social systems where risk taking is cultivated and is, like all social systems, built upon recognition and prestige. The actions and the aspirations to perform such actions must be seen as a result of a socially developed desire. That agents first start with risk sports may be the result of biology, social background, masculine ideals, or just coincidence. Psychological research has suggested that some agents are biologically inclined towards risk- taking behavior (Zuckerman, 1979, 2007). Whatever the reason, it is not hard to tell the difference between agents who handle risky situations well and those who do not. In rock climbing, that is observable through differences in shaking and shivering on exposed parts of climbing routes. From a relational point of view, the individual differences would

mean that some agents have easier access to the form of symbolic capital connected to risk. Individual advantages aside, the true worship of more specific forms of risk-taking starts within the particular sport's cultural framework. It is within these frameworks the agent's way to cultivate risk emerges. During the socialization process, a mental structuring in accordance with the field's logic takes place, resulting in the agents getting a "sense of the game" (Bourdieu, 1996a). Bourdieu uses the term *illusio* to describe the acknowledgement of the game's stakes: "Illusio is a magic relation to such games, a result of an ontological conspiracy between mental structures and the social world's objective structures" [my translation] (Bourdieu 1996a, 133). Actors within risk sports get a relationship with the values in the field that is characterized by *illusio*, a feeling that the game is worth playing and the risks worth taking.

Even if the performed actions in risk sports might be seen as spectacular by the media and the general public, the mechanisms behind them are highly ordinary. The processes that make participants in risk sports cultivate risk taking are the same processes of socialization and embodiment that work in all social fields. In his study of high risk competitors, Ogilvie found that the participants were not reckless risk takers, but rather success oriented (in Booth and Thorpe, 2007). My point has been that success orientation in risk sport is largely dependent upon risk taking and that risk taking might be a route to sporting success in these sports. Bourdieu (1999) has described how members of the academic field develop a *libido sciendi*, a desire to learn and to know. In the same way, one could say that participants in risk sports develop a risk libido, a desire for risk taking, not for risk in itself, but for the possibility of obtaining prestige, status, and recognition. Rather than seeing risk sport participants as sensation seekers, we may see them as ordinary seekers of recognition.

The dangers connected to risk sports are often seen as spectacular but incomprehensible for people outside these sports. Why would anybody risk their lives to

climb a mountain or throw themselves outside from a 1000-meter cliff with a parachute? For the members of such cultures though, it is thoroughly understandable. As Bourdieu puts it:

... What is at stake only exists for those who are involved in the game and are disposed to acknowledge the stakes, are ready to die for it – for something that seems entirely without interest from the perspective of those who are not involved in the game [my translation] (1996a, 134).

From a meso or group level, risk seeking cannot merely be explained as a result of individual character or as a quest for thrills. Rather, the individual's desire to take risk is socially molded. From this point of view, there is nothing extraordinary about actors who voluntarily take risks. The only difference between risk seekers and the others is that taking risks is a way of getting recognition within their cultural framework.

This is not to say that taking risks is the only form of symbolic capital in risk sports. Status within risk sports is highly connected to skills, experience, personality, and so forth. Risk taking is *one* route among many towards peer recognition within these sports. Future research into risk sports should pay attention to the boundaries between acts that are given recognition and acts that are seen as foolhardy. Such research would seriously expand our understanding of the expanding phenomena of risk sports. Furthermore, the mono-theoretical Bourdieuan perspective utilized in this article might be seen as somewhat narrow minded in its emphasis on struggle for recognition and status. An interesting, but difficult, theoretical development would be to try to give more room for life-world experiences of thrills within a Bourdieuan framework.

Notes

---

¹ The use of subculture in connection to sport is contested. Crosset and Beal (1997) argues that the concept is over used and has thereby lost its analytical value. In agreement with Thornton (2005) the term is used as a label on cultural communities with specific value-systems. One of Crosset and Beal's arguments is that the term subculture should be used about cultures that offer "real" opposition. Again, in line with Thornton's argument, this article holds that it is adequate to use the term on cultures that to some degree see themselves as oppositional.

² Cliff strike is a specific form of the more general term object strike. Cliff strike is when a B.A.S.E. jumper hits the cliff. There can be several reasons for getting a cliffstrike. The Most normal occurrence is when the jumper gets a 180 degree opening of the parachute, meaning that as the parachute opens it turns and starts flying against the cliff instead of away from it. Cliff strike is the most common lethal accident in B.A.S.E. jumps from cliffs (Westman et. al. 2008)

³ Karsk is a drink consisting of homemade liquor and coffee, originating from Mid-Norway and the region around Trondheim.

References

- Arnegård, J. (2006). *Upplevelsar och lärande i äventysport och skola* (Experience and learning in adventure sports and schools). Stockholm: HLS Förlag.
- Atencio, M., Beal, B., & Wilson, C. (2009). The distinction of risk: urban skateboarding, street habitus and the construction of hierarchical gender relations. *Qualitative research in sport and exercise*. 1(1), 3-20.
- Beal, B., & Wilson, C. (2004). 'Chics dig scars': commercialization and the transformation of skateboarders' identities. In B. Wheaton (Ed.), *Understanding lifestyle sports – Consumption, identity and difference* (31-54). London and New York: Routledge.
- Beck, U. (1992). *Risiko og frihet* (risk and freedom). Bergen: Fagbokforlaget.
- Beedie, P. (2007). Legislators and interpreters: an examination of changes in philosophical interpretations of 'being a mountaineer'. In M. McNamee (Ed.), *Philosophy, Risk and Adventure Sports* (25-42). London and New York: Routledge.
- Booth, D. (2003). Expression sessions – surfing, style and prestige. In R. Rinehart & S. Sydnor (Eds.), *To the Extreme – Alternative Sports, Inside and Out* (315-333). Albany: State University of New York Press.

-
- Booth, D. (2004). Surfing: from one (cultural) extreme to another. In B. Wheaton (Ed.), *Understanding Lifestyle Sports – Consumption, Identity and Difference* (94-109). London and New York: Routledge.
- Booth, D.. & Thorpe, H. (2007). The Meaning of Extreme. In D. Booth & H. Thorpe (Eds.), *Berkshire Encyclopedia of Extreme Sports* (181-197). Great Barrington, Massachusetts: Berkshire Publishing Group.
- Bourdieu, P. (1977). *Outline of a Theory of Practice*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Bourdieu, P. (1993). *Sociology in question*. London: Sage Publications.
- Bourdieu, P. (1996a). *Symbolisk makt* (Symbolic power). Oslo: Pax Forlag A/S.
- Bourdieu, P. (1996b). *The Rules of Art – Genesis and Structure of the Literary Field*. Cambridge: Polity Press.
- Bourdieu, P. (1999). *Meditasjoner* (Pascalian meditations). Oslo: Pax Forlag A/S.
- Bourdieu, P. (2004). *Distinction – A Social Critique of the Judgement of Taste*. New York and London: Routledge.

-
- Bourdieu, P., Chamboredon J.C. & Passeron, J.C. (1991). *The Craft of Sociology– Epistemological Preliminaries*. New York: Walter de Gruyter.
- Broadly, D. (1991). *Sociologi och Epistemologi – Om Pierre Bourdieus författerskap och den historiska epistemologin* (Sociology and epistemology–on Pierre Bourdieu’s authorship and the historical epistemology). Stockholm: HLS Förlag.
- Celsi, R., L. (1992). Transcendent Benefits of High-Risk Sports. *Advances in Consumer Research*, 19, 636-641.
- Creyer, Elisabeth H., William T. Jr. Ross, and Deborah Evers (2003). Risky recreation: an exploration of factors influencing the likelihood of participation and the effects of experience. *Leisure Studies*, 22, 239-253.
- Crossley, N. (2001). *The Social Body – Habit, Identity and Desire*. London: Sage Publications.
- Crosset, T. & Beal, B. (1997). The Use of ‘Subculture’ and ‘Subworld’ in Ethnographic Works on Sport: a Discussion of Definitional Distinctions. *Sociology of Sport Journal*, 14, 73 – 85.

Csikszentmihalyi, M. (1991). *Flow – the psychology of optimal experience*. New York:

Harper Perennial.

Dant, T. & Wheaton, B. (2007). Windsurfing – An extreme form of material and embodied interaction?. *Anthropology Today*, 23, 8-12.

Donnelly, P. (2004). Sport and risk culture. *Sporting Bodies Damaged Selves. Research in the sociology of sport*, 2, 29-57.

Donnelly, P. and Young, K. (1988) The Construction and Confirmation of Identity in Sport Subcultures. *Sociology of Sport Journal*, 5, 223-240.

Elias, N. & Dunning E. (1986). *Quest for Excitement. Sport and Leisure in the Civilizing Process*. Oxford: Basil Blackwell.

Fangen, K. (2004). *Deltagende observasjon* (Participant observation). Bergen: Fagbokforlaget.

Fletcher, R. (2008). Living on the edge: The appeal of risk sports for the professional middle class. *Sociology of sport Journal*, 25, 310-330.

Geertz, C. (2000). *The Interpretation of Cultures*. New York: Basic Books.

Giulianotti, R. (2009). Risk and Sport: An analysis of Sociological Theories and Research Agendas. *Sociology of Sport Journal*, 26, 540-556.

Hammersley, M., & Atkinson, P. (1996). *Feltmetodikk – Grunnlaget for feltarbeid og feltforskning* (Ethnology – principles in practice). Oslo: Ad Notem Gyldendal A/S.

Honneth, A. (2007). *Kamp om annerkjennelse* (The struggle for recognition). Oslo: Pax Forlag A/S.

Hunt, J., C. (1995). Divers Accounts of normal Risk. *Symbolic Interaction*, 18(4), 439-462.

Illundáin-Agurruza, J. (2007). Kant goes skydiving: understanding the extreme by way of the sublime. In M. McNamee (Ed.), *Philosophy, Risk and Adventure Sports*. London and New York: Routledge.

Jacobsen, M., H., & Kristiansen, S. (2009). Micro-recognition – Erving Goffman as Recognition Thinker. *Sosiologisk Årbok*, 3-4, 47-76.

Kay, J., & Laberge, S. (2002). Mapping the Field of “AR”: Adventure Racing and Bourdieu’s Concept of field. *Sociology of Sport Journal*, 19, 25-46.

Kvale, S. (1996). *Interviews. An introduction to qualitative research interviewing*. London: Sage.

Laberge, S., & Kay, J. (2002). Pierre Bourdieu’s Sociocultural theory and Sport Practise. In J. Maguire & K. Young (Eds.), *Theory, sport & society* (239-266). Kidlington, UK: Elsevier Science.

Langseth, T. (2011) Risk sports – social constraints and cultural imperatives. *Sport in Society*, 14(5), 629-644.

Laurendeau, J. (2006). “He didn’t go in doing a skydive”: Sustaining the illusion of control in an edgework activity. *Sociological Perspectives*, 49(4), 583-605.

Laurendau, J. (2008). ”Genderes risk regimes”: A theoretical consideration of edgework and gender. *Sociology of Sport Journal*, 25, 293-309.

Lyng, S. (1990). Edgework: A Social Psychological Analysis of Voluntary Risk Taking. *American Journal of Sociology*, 95(4), 581-886.

Lyng, S. (2005). Sociology at the Edge: Social Theory and Voluntary Risk Taking. In S. Lyng (Ed.), *Edgework – The Sociology of Risk-taking* (pp. 17-49). New York and London: Routledge.

Mæland, S. (2002). *B.A.S.E en studie i samtidskultur – ekstremt friluftsliv, eksistensielle dilemmaer, sublime opplevelser* (B.A.S.E - a study of contemporary culture – extreme outdoors, existential dilemmas, sublime experiences) . Master's thesis in Cultural Studies, Telemark University College.

Palmer, C. (2004). Death, danger and the selling of risk in adventure sports. In B. Wheaton, (Ed.), *Understanding Lifestyle Sports – Consumption, Identity and Difference* (pp. 55-69). London and New York: Routledge.

Puchan, H. (2004). Living 'extreme': Adventure sports, media and commercialization. *Journal of Communication Management*, 9(2),171-178.

Robinson, V. (2004). Taking Risks: identity, masculinities and rock climbing. In B. Wheaton, (Ed.), *Understanding Lifestyle Sports – Consumption, Identity and Difference* (pp. 113-130). London and New York: Routledge.

Robinson, V. (2008). *Everyday Masculinities and Extreme Sport – Male Identity and Rock Climbing*. Oxford: Berg.

Sands, R. (2002). *Sport Ethnography*. Champaign, Ill.: Human Kinetics.

Stranger, M. (1999) The aesthetics of risk – a study of surfing. *International Review for the Sociology of Sport*, 34 (3), 265 – 276.

Stranger M. (2007). Sociology of Risk. In D. Booth & H. Thorpe (Eds.), *Berkshire Encyclopedia of Extreme Sports* (pp. 294-303). Great Barrington, Massachusetts: Berkshire Publishing Group.

Taylor, C. (1994). The politics of Recognition. In A. Gutman (Ed.), *Multiculturalism, Examining the Politics of Recognition* (pp. 25-73). Ewing: Princeton University Press.

Thornton, S. (2005). The Social Logic of Subcultural Capital. In K. Gelder (Ed.), *The Subcultures Reader* (184-192). London and New York: Routledge.

Thorpe, H. (2004). Embodied Boarders: Snowboarding, Status and Style. *Waikato Journal of Education*, 10, 181-201.

Thorpe, H. (2009). Bourdieu, Feminism and Female Physical Culture: Gender Reflexivity and the Habitus-Field complex. *Sociology of Sport journal*, 26, 491-516.

Thorpe, H. (2010). Psychology of Extreme Sports. In T. V. Ryba, R. J. Schinke & G. Tenenbaum (Eds.), *The Cultural Turn in Sport Psychology* (363-386). Morgantown: Fitness Information Technology.

Wagner, P. (1994). *A Sociology of Modernity – Liberty and Discipline*. London and New York: Routledge.

Weber, Max (1978). *Economy and Society*. Berkeley: University of California Press.

Westman, A., Rosén, M., Berggren, P., & Björnstig, U. (2008). Parachuting from fixed objects: descriptive study of 106 fatal events in BASE jumping 1981-2006. *British Journal of Sports Medicine*, 42, 431-436.

Wheaton, (2004a). "New Lads"? Competing Masculinities in the windsurfing culture. In B. Wheaton (Ed.), *Understanding Lifestyle Sports – Consumption, Identity and Difference* (131-154). London and New York: Routledge.

Wheaton, B. (2004b). Introduction – mapping the lifestyle sport-scape. In B. Wheaton (Ed.), *Understanding Lifestyle Sports – Consumption, Identity and Difference* (1-28). London and New York: Routledge.

Wheaton, B. & Beal, B. (2003). 'Keeping it Real' – Subcultural Media and the Discourses of Authenticity in Alternative Sport. *International Review for the Sociology of Sport*, 38(2), 155-176.

Zuckerman, M. (1979). *Sensation Seeking. Beyond the Optimal Level of Arousal*. Hillsdale, N.J.: Lawrence Erlbaum Associates.

Zuckerman, M. (2007). *Sensation seeking and risky behavior*. Washington, D.C.: American Psychological Association.

Artikkel 4: Base-hopping: opplevelser og anerkjennelse

Sendt til *Sosiologisk tidsskrift* 1. juni 2012

Denne artikkelen ble tatt ut av den elektroniske versjonen av doktoravhandlingen i Brage på grunn av copyright-restriksjoner.

Due to copyright restrictions, this paper was removed from the electronic version of the PhD Thesis in Brage.

